

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

30 oktober 2008

BELEIDSBRIEF

Onderwijs en Vorming

Beleidsprioriteiten 2008-2009

ingediend door de heer Frank Vandenbroucke,
viceminister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming

Beleidsbrief Onderwijs en Vorming

2008-2009

Een tienkamp voor gelijke kansen: waar staan we?

INHOUD

	Blz.
1 VIER INSTRUMENTEN VOOR GELIJKE ONDERWIJSKANSEN	17
1.1 EEN BETERE AANSLUITING TUSSEN ONDERWIJS EN ARBEIDSMARKT	17
1.1.1 Tien prioriteiten van de Competentieagenda uitvoeren	17
1.1.2 Samenwerking tussen diverse actoren stimuleren	35
1.2 EEN NIEUW FINANCIERINGSSYSTEEM VOOR HET ONDERWIJS	42
1.2.1 Financiering basis- en secundair onderwijs	42
1.2.2 Financiering van het hoger onderwijs	45
1.2.3 Financiering van het volwassenenonderwijs	46
1.3 BELEIDSVOEREND VERMOGEN VAN SCHOLEN VERSTERKEN	46
1.3.1 Verdere professionalisering van de schoolleiding	46
1.3.2 Groei naar échte scholengemeenschappen	47
1.3.3 Meer autonomie voor gemeenschapsinstellingen in het hoger onderwijs	48
1.3.4 Participatie	49
1.3.5 Planlast verminderen	50
1.3.6 Verantwoording en verstrekken van beleidsrelevante informatie	51
1.3.7 Scholen in hun kwaliteit ondersteunen	55
1.4 LOOPBANEN VAN LERAREN	56
1.4.1 Lerarenopleiding en professionalisering	56
1.4.2 Permanente professionalisering	57
1.4.3 Arbeidsomstandigheden en loopbaanontwikkeling	57
1.4.4 Modernisering van het personeelsbeleid en vernieuwde rechtspositie	59
1.4.5 Rechtspositieregeling personeel Centra voor Volwassenenonderwijs vereenvoudigen..	59
1.4.6 Uitvoering cao I basiseducatie	59
2 HET ONDERWIJSBELEID VERBREDEN EN VERDIEPEN	61
2.1 ONDERWIJSVERNIEUWING	61
2.1.1 Proeftuinen	61
2.1.2 Herziening studieaanbod voltijds secundair onderwijs	61
2.1.3 Blauwdruk voor de hervorming van het secundair onderwijs	62
2.2 TALENTONTWIKKELING VAN ALLE JONGEREN	62
2.2.1 Een zorgzame school voor elk kind en elke jongere	62
2.2.2 Een krachtig en stimulerend talenbeleid	66
2.2.3 Ontwikkeling van een leerzorgkader	69
2.2.4 Ontwikkelen van een zorgbeleid	70
2.2.5 Eindtermen en ontwikkelingsdoelen herzien	73
2.2.6 Burgerschap en duurzame ontwikkeling stimuleren	75

2.3	VERBREDEN VAN DE VORMING OP SCHOOL	75
2.3.1	Het ICT-beleidsplan uitvoeren	75
2.3.2	Op naar de ‘brede school’	77
2.3.3	Tutoring	77
2.3.4	Onderwijs en sport	78
2.3.5	Gezondheid op school	78
2.3.6	Onderwijs en cultuur	79
2.4	SCHOOLINFRASTRUCTUUR EN RATIONEEL ENERGIEGEBRUIK IN SCHOLEN	81
2.4.1	Inhaalbeweging voor schoolinfrastructuur	81
2.4.2	Rationeel energiegebruik in scholen	82
2.5	BASISMOBILITEIT EN HET STOP-PRINCIPE	83
2.5.1	Leerlingenvervoer basisonderwijs	83
2.5.2	Herziening regelgeving leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs	83
2.6	BRUSSEL, DE VLAAMSE RAND EN TAALGRENSGEMEENTEN	84
2.6.1	Brussel	84
2.6.2	Vlaamse Rand en taalgrensgemeenten	85
2.7	HOGER ONDERWIJS EN WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK	86
2.7.1	Basisdecreet hoger onderwijs	86
2.7.2	Rationalisatie van het hogeronderwijsaanbod	87
2.7.3	Academisering van de hogeschoolopleidingen van twee cycli	87
2.7.4	Hoger kunstonderwijs	87
2.7.5	Kwaliteitszorg en ranking	88
2.7.6	Wetenschappelijk onderzoek	88
2.7.7	Uitvoering cao II hoger onderwijs	89
2.7.8	Opleiding van imams	89
2.8	INTERNATIONALISERING	90
2.8.1	Opvolgingsconferentie van het Bolognaproces	90
2.8.2	Belgisch voorzitterschap	90
2.8.3	Evaluatie van het verdrag van de transnationale Universiteit Limburg (tUL)	90
2.8.4	Samenwerking met Unicef	91
2.8.5	Ondersteuning project hoger onderwijs Mozambique	91
3	UITVOERING MOTIES EN RESOLUTIES VAN HET VLAAMS PARLEMENT	92
3.1	NIEUWE MOTIES EN RESOLUTIES	92
3.1.1	Informatiecampagne school- en studietoelagen	92
3.1.2	Uitvoering beleidsbrief 2007-2008 (motie van aanbeveling)	92

3.2 EERDERE MOTIES EN RESOLUTIES	93
3.2.1 Uitvoering beleidsbrief 2006-2007 (uitvoering motie nr. 989)	93
3.2.2 Dreigend tekort Vlaamse huisartsen (uitvoering motie nr. 1060)	93
3.2.3 Verbetering van vertegenwoordiging van allochtonen bij het onderwijzend personeel (uitvoering resolutie nr. 741)	94
3.2.4 Tekort praktijkleraars technisch secundair en beroepssecundair onderwijs (uitvoering motie nr. 722)	94
3.2.5 Schoolinfrastructuur (uitvoering motie nr. 508)	94
3.2.6 Voorkooprecht (uitvoering resolutie nr. 461)	94
4 REGELGEVINGSLIJST	95

Een tienkamp voor gelijke kansen: waar staan we?

Om gelijke kansen op uitstekend onderwijs te realiseren, heb ik een tienkamp georganiseerd. De weg naar gelijke kansen kan niet lopen via onderwijs van onbeduidende of middelmatige kwaliteit. Het is een heuse tienkamp, omdat we voor uiteenlopende proeven en disciplines moeten slagen. Dat vraagt heel wat inspanningen en inzet van vele betrokkenen op elke sport van de onderwijsladder, in de kleuterklas, in de lagere school, in het secundair en in het hoger onderwijs. Daarbij hoeft niet iedereen meteen de hoogste sport van de ladder te bereiken. Opdat sommigen de hoogste sporten zouden bereiken, moet het op de lagere sporten voor vele kinderen goed gaan.

Ik lanceerde die tienkamp in mijn vorige beleidsbrief. Hoog tijd dus om te bekijken waar we intussen staan.

EERSTE PROEF: ZET FINANCIERING IN

De eerste proef is een drieluik. In drie onderwijsniveaus – het volwassenenonderwijs, het hoger onderwijs en het leerplichtonderwijs – hervormden we de financiering om de ambitie gelijke kansen op uitstekend onderwijs waar te maken. Tegelijkertijd zorgden we ervoor dat in het basisonderwijs door de beheersing van de schoolkosten geen verschil ontstaat tussen ‘goedkope’ en ‘dure’ scholen.

- **Financiering van het leerplichtonderwijs**

Als ik aan scholen vraag dat ze gelijke kansen op hoge kwaliteit realiseren, dan moet ik die scholen daarvoor ook voldoende middelen geven, op een structurele basis.

Ik heb eerst werk gemaakt van een belofte die al jaren geleden, in 1998, was gemaakt in het Polder-Tivoliakkoord. Daardoor zijn de werkingsmiddelen voor een leerling in het gesubsidieerd basisonderwijs opgetrokken tot 76% van die voor een leerling uit het gemeenschapsonderwijs. In 1996 bedroeg die verhouding voor leerlingen uit het basisonderwijs nog 100/45.

Het nieuwe financieringsmechanisme voor het leerplichtonderwijs dat dit schooljaar werd ingevoerd, heeft de historische ongelijkheid tussen de netten weggewerkt. De lat wordt gelijk gelegd tussen alle netten. De middelen worden verdeeld volgens de kenmerken van de school, de kenmerken van de leerlingen en de zogenaamde objectieve verschillen. Het gros van de middelen, de basisfinanciering, wordt lineair verdeeld volgens schoolkenmerken. Dit wil zeggen het onderwijsniveau en het soort onderwijs (gewoon – buitengewoon). Scholen van het officieel onderwijs krijgen een extra op basis van de ‘objectieve verschillen’, die te maken hebben met het aanbieden van meerdere levensbeschouwelijke vakken en het garanderen van de vrije schoolkeuze. Om kwaliteitsonderwijs voor alle leerlingen te garanderen, krijgen scholen met leerlingen waarvan de kans op een succesvolle schoolloopbaan niet voor de hand ligt, extra middelen. Het sociaal profiel van de school bepaalt dus de omvang van haar werkingsmiddelen. Om het sociaal profiel van een school te bepalen, houden we rekening met vier leerlingenkenmerken: het opleidingsniveau van de moeder, de thuistaal, het ontvangen van een schooltoelage en de woonbuurt. Scholen met leerlingen waarvan de moeder geen diploma secundair onderwijs heeft en/of die thuis geen Nederlands praten en/of een studietoelage ontvangen en/of in een kansarme buurt wonen, moeten extra inspanningen doen om gelijke kansen op kwaliteitsonderwijs te verzekeren. De bijkomende middelen vormen geen individuele rugzakjes voor de leerlingen die ‘aantikken’ op deze indicatoren. Deze leerlingen ontlenen er ook geen individuele rechten op bijkomende zorg of ondersteuning aan. Leerlingen die op indicatoren aantikken, wijzen op een sociale problematiek waarmee de hele school in belangrijke mate te maken heeft en waarmee bijzondere uitdagingen samenhangen.

Tijdens deze regeerperiode zijn de werkmiddelen in het basisonderwijs met €171.000.000 of ruim 60% gestegen. In het secundair onderwijs was er een stijging met €112.000.000 of 32%.

- **Investerings technisch secundair onderwijs/beroepssecundair onderwijs (TSO/BSO), rationeel energiegebruik (REG) en informatie- en communicatietechnologie (ICT)**

Naast de duurzame, structurele aangroei van de werkmiddelen leverden we ook heel wat eenmalige inspanningen.

Tijdens de voorbije jaren investeerde ik €42.000.000 in de uitrusting van de nijverheidsscholen. Ik investeerde ook fors in de ICT-uitrusting van de scholen.. Begin januari 2007 werd €25.875.000 extra uitbetaald aan het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de basiseducatie. Voor het schooljaar 2007-2008 was op de begroting 2007 €12.806.000 vrijgemaakt voor de ICT-ondersteuning van de centra voor volwassenenonderwijs (CVO's) en het DKO en voor een tweede injectie in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de basiseducatie. In totaal werd de voorbij twee jaar €38.681.000 geïnvesteerd in ICT-infrastructuur voor alle onderwijsniveaus.

Voor het primaire energiegebruik van schoolgebouwen legde ik de norm op E70. De meerkost daarvan wordt volledig vergoed. Voor REG in de scholen en centra voorzag ik de afgelopen jaren in €25.000.000 extra. In 2008 werd dat bedrag verdubbeld. Energiezuinige scholen en centra besteden minder geld aan energie, waardoor meer middelen overblijven voor de inhoudelijke onderwijswerking. Het is ook veel gemakkelijker en overtuigender leerlingen te stimuleren voor duurzame ontwikkeling als dat concept door de scholen en centra zelf concreet wordt toegepast. Een degelijk REG-beleid in scholen vereist een evenwichtige mix van investeringen en organisatorische maatregelen. Het heeft weinig zin te investeren in energiezuinige verwarmingsinstallaties als klaslokalen continu verwarmd worden, ook als ze niet worden gebruikt.

- **Kosteloosheid**

Sinds vorig schooljaar zijn leermaterialen en activiteiten, die nodig zijn om de ontwikkelingsdoelen in het kleuteronderwijs en de eindtermen in het lager onderwijs te realiseren, volledig kosteloos voor de ouders. Materiaal dat écht nodig is in de klas, zoals een pen, schriften of een atlas, koopt de school. Om die leermaterialen en activiteiten kosteloos aan te bieden, krijgen de scholen €29.500.000 extra werkmiddelen per jaar. Dat komt neer op ongeveer €45 per leerling. Daarnaast moeten de kosten voor aangeboden diensten zoals opvang, maaltijden en drankjes die aan de ouders worden doorgerekend en die in de bijdrageregeling vermeld staan, in verhouding staan tot de prestaties die de school levert. Als ouders die kosten onredelijk vinden, kunnen zij een klacht indienen bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur. De dubbele maximumfactuur wordt vanaf dit schooljaar toegepast. De effecten van het invoeren van de dubbele maximumfactuur zullen opgevolgd worden.

- **Sterk, soepel en doelmatig volwassenenonderwijs**

Het nieuwe decreet op het volwassenenonderwijs zorgt voor een eenduidig en helder financieringssysteem voor de CVO's. De omkadering is gebaseerd op twee parameters: het aantal uren les dat de cursisten gevolgd hebben en de groepsgrootte (of samen: het aantal gerealiseerde lessen per cursist). Door de eenvoud van dit systeem is de groei van het volwassenenonderwijs beter beheersbaar. Daarnaast krijgen de centra meer werkmiddelen, onder meer door de verhoging van de inschrijvingsgelden. De huidige waarborgregeling, waarbij een pakket aan leraarsuren aan CVO's werd toegekend – ongeacht het aantal effectieve lessencursist – wordt over een periode van zes schooljaren afgebouwd.

Ook de basiseducatie krijgt een nieuw financieringssysteem dat volledig afgestemd is op dat van de CVO's. Het nieuwe financieringssysteem maakt het mogelijk om doelgerichter in deze sector te

investeren. Tegelijkertijd werd een budgettaire inhaaloperatie doorgevoerd waarbij jaarlijks 11.500.000 euro extra in de basiseducatie wordt geïnvesteerd.

▪ **Hoger onderwijs: investeren in succes, kwaliteit en doelmatigheid**

Het nieuwe financieringsdecreet voor het hoger onderwijs, dat inging op 1 januari 2008, stelt investeringen in onderwijssucces, hoogstaande kwaliteit en sterke doelmatigheid centraal. Om dat te realiseren, investeerde ik € 40.000.000 extra in het hoger onderwijs. Samengeteld met de andere budgetverhogingen, steeg het budget daardoor met € 100.000.000 ten opzichte van het begin van de regeerperiode, een aangroei van 10%.

Met de criteria die ik voor de financiering gebruik, wil ik een tweede democratiseringsgolf in gang zetten. De instroom in het hoger onderwijs blijft nog altijd sociaal gekleurd. Daardoor blijft heel wat talent onbenut. De tweede democratiseringsgolf heeft een driedelige opdracht:

- het aantal studenten in het hoger onderwijs verder doen stijgen,
- de participatie bij minder vertegenwoordigde groepen sterk opdrijven,
- en het succes in het hoger onderwijs verbeteren.

▪ **Sociale voorzieningen hogescholen**

In 2007 voerde ik de eerste fase van het driejarige groeipad van de sociale toelage voor de studentenvoorzieningen van de hogescholen uit. De sociale toelage nam in 2007 met € 3.600.000 toe. Per financierbare hogeschoolstudent steeg die daarmee van € 168,86 in 2006 naar € 208,31 in 2007. In 2008 verhoogde ik de sociale toelage met nog eens € 3.700.000. Daardoor krijgt een financierbare hogeschoolstudent € 249,09. In 2009 zal het verschil met de universiteiten volledig weggewerkt zijn. Voor de gelijkschakeling van alle studentenvoorzieningen heb ik € 11.000.000 voorzien op een termijn van drie jaar.

▪ **Extra punten administratieve omkadering**

In scholen van het buitengewoon secundair onderwijs werd de omkadering van het ondersteunend personeel berekend op basis van het aantal leerlingen en toegekend als puntenenveloppe. De omkadering werd daardoor uitgebreid met ongeveer 35 tot 45 voltijdse betrekkingen. De centra voor volwassenenonderwijs kregen eveneens een puntenenveloppe voor hun bestuurs- en ondersteunend personeel. Tevens steeg hun omkadering voor ondersteunend personeel met 190 voltijdse betrekkingen.

In het deeltijds kunstonderwijs werd de berekeningsformule voor de administratieve omkadering vereenvoudigd. De academies voor muziek, woordkunst en dans en de academies voor beeldende kunst krijgen 1 FTE per 1000 leerlingen. Zo werd ook het verschil in administratieve omkadering tussen beide soorten academies ongedaan gemaakt. In totaal kwamen er een 50-tal voltijdse betrekkingen bij.

▪ **Verhoging vakantiegeld en lonen directies/meester-, vak- en dienstpersoneel (MVD)**

Het personeel van het onderwijs ging er financieel flink op vooruit. Het loon van het onderhoudspersoneel van het gesubsidieerd vrij onderwijs werd gelijk gesteld met dat van hun collega's van het gemeenschapsonderwijs. Leraren met bijzondere competenties nodig voor zorg en remediëring en kennis van de tweede taal in de randgemeenten krijgen een bijwedde. Sinds 2006 krijgen alle personeelsleden uit het onderwijs meer vakantiegeld. De verhoging voltrekt zich geleidelijk tussen 2006 en 2011. Een aantal personeelsleden met lagere lonen geniet een belangrijke loonsverhoging.

Om bekwame directeurs in het basis-, secundair en volwassenenonderwijs aan te trekken en te behouden werd hun loon sinds 1 september 2007 opgetrokken, o.a. afhankelijk van de grootte van de school. De lesopdracht van directeurs van kleine basisscholen werd tot vier uren per week verminderd. Een goede directeur moet de vinger aan de pols houden en regelmatig bijscholen. Via een opleidingsfonds krijgt elke directeur een krediet van €1.500 voor de duur van zijn loopbaan. Hiermee kan hij een aantal opleidingen bekostigen.

TWEEDE PROEF: VRAAG RESULTATEN

Geld en een rechtvaardige verdeling ervan zijn een noodzakelijke voorwaarde voor gelijke kansen. Toch is geld niet voldoende. Wat telt, is de aanpak en de hele onderwijscultuur. We moeten meer durven sturen op resultaten en niet enkel naar de processen kijken. Wat we nodig hebben, zijn warme en sterke scholen. Scholen die leerlingen ondersteunen en helpen, maar tegelijk de lat hoog houden en eisen stellen.

- **Vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen ICT**

We zorgden ervoor dat ook de leerlingen in het basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs leren omgaan met ICT. In tegenstelling tot de ICT-eindtermen voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs, zijn het leergebied- en vakgebiedoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen die zich richten op het ontwikkelen van brede set aan competenties.

- **Basiscompetenties en beroepsprofielen**

De kwaliteit van schoolteams staat of valt met de kwaliteit van de leraren. Daarom hervormden we de lerarenopleiding en legden een sterke nadruk op de praktijkervaring en de geleidelijke ingroei in het beroep. Beginnende leraren en stagiairs krijgen een betere begeleiding. Dat gebeurt door mentoren, leraren die voor een aantal uren van hun lesopdracht worden vrijgesteld. Zo komen beginnende leraren beter voorbereid voor de klas en duikt de beruchte praktijkschok minder vaak op.

Vanaf 1 september 2007 zijn de nieuwe basiscompetenties van de beginnende leraar en het nieuwe beroepsprofiel van de leraar van kracht. Ze sluiten duidelijk aan bij mijn beleidsdoelstellingen en de maatschappelijke noden. De klemtoon ligt o.a. op de taalvaardigheid. Ik ben er immers van overtuigd dat elke leerkracht een taalleerkracht moet zijn. Even belangrijk is dat leerkrachten kunnen omgaan met verscheidenheid in de klas. Verder is een basiskennis van ICT onontbeerlijk - ook voor leraren uit het basisonderwijs.

- **Peilingen houden scholen een spiegel voor**

Om na te gaan of leerlingen op school leren wat ze moeten leren (eindtermen en ontwikkelingsdoelen), organiseert de Vlaamse overheid regelmatig peilingen. Sinds het schooljaar 2006-2007 organiseren we meer peilingen, analyseren die grondiger en koppelen daaraan consultaties en debatten met alle betrokkenen. Samen met de onderzoekers stelde ik een ambitieuze peilingkalender voor de komende jaren op.

Peilingen moeten de scholen leerkansen bieden. Daarom krijgen de deelnemende scholen van de onderzoekers feedback over hun resultaten. Voor scholen die niet aan de peilingen deelnemen, worden parallelversies van de peilingen ontwikkeld. Scholen die dat wensen, kunnen zich aan de hand daarvan vergelijken met de Vlaamse peilingresultaten en de resultaten van vergelijkbare scholen. Daarnaast moeten de peilingen ook een aanzet geven om het onderwijs – waar nodig – bij te sturen. De consultatie van pedagogische begeleiders, lerarenopleiders, nascholers, ontwerpers van leermiddelen, onderwijsinspecteurs, directies, centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's), leerlingen, ouders,

academici en leerkrachten na de bekendmaking van de peilingresultaten en de debatten die daarop volgen, vormen de basis om aan verbeteringen te werken.

▪ **Functiebeschrijvingen en evaluaties**

In het basis- en secundair onderwijs, het volwassenenonderwijs en het DKO voerden we functiebeschrijvingen en evaluaties in. Het zijn essentiële instrumenten om scholen een constructief personeelsbeleid te laten voeren. Met de functiebeschrijvingen willen we zeker niet de opdracht van het personeel verzwaren. Ik erken de zware en brede opdracht waarvoor schoolteams staan en wil precies dat die hanteerbaar blijft. Daarom is het goed dat alle taken in een school duidelijk omschreven en eerlijk verdeeld worden. Dat kan perfect met functiebeschrijvingen.

Tijdens de evaluatiegesprekken overlopen directeurs zowel de sterke als de te verbeteren punten in het functioneren van hun personeel. De functiebeschrijving dient als leidraad bij dit gesprek. Als personeelsleden goed presteren hebben zij ook het recht om dit te horen. Meestal zal het daar bij blijven. Evaluaties zijn immers niet in eerste instantie bedoeld als middel om te sanctioneren, maar vooral om - indien nodig - bij te sturen en eventueel andere taakafspraken te maken. Maar wie over de hele lijn slecht presteert, zal een negatieve evaluatie krijgen.

In het secundair onderwijs maken we - via de functiebeschrijving - duidelijk dat een leerkracht een geïntegreerde lesopdracht moet uitvoeren en dat de directeur daarnaast instellingsgebonden opdrachten van een leraar kan vragen. De directeur moet het evenwicht bewaken tussen de tijd die aan de geïntegreerde lesopdracht wordt besteed en de tijd die naar instellingsgebonden opdrachten gaat.

Om de vlakke loopbaan te doorbreken, nam ik verschillende maatregelen:

- het uitbouwen van een zorgkader in het basisonderwijs;
- het ter beschikking stellen van middelen voor mentorschap in alle onderwijsniveaus;
- een enveloppe voor taak –en functiedifferentiatie in het secundair onderwijs;
- bijkomende middelen om de proeftuinen te begeleiden en ondersteunen;
- bijkomende middelen voor ondersteuning in het buitengewoon secundair onderwijs, het volwassenenonderwijs en het DKO.

Die maatregelen hebben ertoe bijgedragen dat de leerkrachten die voor de klas staan, zich beter op hun kerntaak kunnen concentreren.

DERDE PROEF: BEGIN IN DE KLEUTERKLAS

Gelijke kansen realiseren, start vroeg in de onderwijsloopbaan. Wie een goede start neemt in het kleuteronderwijs, plukt hier levenslang de vruchten van. De kleuters leren op school sociale vaardigheden, raken in de klas vertrouwd met taal en met praktische vaardigheden. De kleuterjuf of -meester bereidt de kinderen voor op het lager onderwijs. Voor anderstalige kinderen is de kleuterschool een prima plek om Nederlands te leren. En kinderen die thuis weinig structuur krijgen, vinden houvast in de kleuterklas. Daarom zorgde ik ervoor dat meer kleine kleuters regelmatig naar school gaan en dat ze in kleinere klassen zitten. Ik voegde een extra instapdag voor kleuters toe op de eerste schooldag na de hemelvaartvakantie. Met Kind en Gezin werd een procedure uitgewerkt om op huisbezoek te gaan bij niet-ingeschreven kleuters. De regioverpleegkundige van Kind en Gezin probeert tijdens de huisbezoeken te achterhalen waarom het kind niet ingeschreven is en wijst de ouders op het belang van kleuterparticipatie. Op basis van de informatie van Kind en Gezin zullen de Lokale Overlegplatforms (LOP's) en waar er geen LOP is, de gemeenten verdere acties ondernemen. Het voorontwerp van decreet houdende de toelatingsvoorwaarde tot het gewoon lager onderwijs en de

engagementsverklaring tussen school en ouders in het basis- en secundair onderwijs, dat de Vlaamse Regering op 10 oktober 2008 opnieuw bevestigde, zal ook een impuls geven aan de kleuterparticipatie.

Het heeft echter geen zin meer kleuters naar school te sturen als ze niet goed worden opgevangen. Voor het actieplan kleuterparticipatie trok ik €20.000.000 uit. €10.000.000 daarvan is gegaan naar de versoepeling van het systeem van de instapklassen, de vroegere zomerklassen. Dit zijn klasjes voor kinderen vanaf 2,5 jaar die binnenkomen in de loop van het jaar. Vroeger waren de middelen voor instapklassen beperkt, en ze werden in het toenmalige systeem ook onrechtvaardig verdeeld. Nu is het systeem rechtstreeks geënt op de aangroei van het aantal kleuters in plaats van op de aangroei van het aantal lestijden. Kleuterscholen kunnen extra uren krijgen als het aantal kleuters hoger ligt dan op 1 februari van het vorige schooljaar. Zo krijgen scholen voor hun instapklasjes sneller én meer extra kleuterleidsters, globaal ongeveer dubbel zoveel als in het vorige systeem. Na de eerste evaluatie besliste ik bovendien de coëfficiënt voor instaplestijden te verhogen van 0,8 naar 1 zodat één bijkomende kleuter ook één extra lestijd oplevert. Scholen die op de arbeidsmarkt geen kleuteronderwijzer(e)s(sen) meer vinden, kunnen de instaplestijden invullen met kinderverzorg(st)er(s), altijd onder de begeleiding van een kleuterleidster.

Sinds 1 september zijn bijna 150 extra leerkrachten aan de slag in 400 scholen met veel kleuters uit sociaalcultureel zwakke milieus. Elke scholengemeenschap heeft uren gekregen om een medewerker in te zetten die het beleid rond kleuterparticipatie helpt uittekenen, een zogenaamde zorg-plusser. Dat leidde tot een extra van 70 voltijdse jobs. Scholen met een hoge concentratie (gelijk aan of groter dan 40%) aan kansarme kleuters krijgen bijkomende ondersteuning in de vorm van aanvullende GOK-lestijden. Zo kunnen ze de kleuters beter ondersteunen en opvolgen. GOK+ is een bijkomende ondersteuning voor die scholen die het echt moeilijker hebben. En sinds januari van dit jaar begeleiden de pedagogische begeleidingsdiensten (PBD's) 400 scholen met 25% GOK-leerlingen of meer die gelegen zijn in een gemeente behorend tot het gebied van een LOP. 25 begeleiders geven de kleuterjuffen tips en helpen hen nog actiever en gericht het taalbegrip en taalgebruik van de kleuters te stimuleren.

Tijdens het Jaar van Kleuter investeerden we fors in informatie en sensibilisering. We organiseerden ontmoetingsdagen, lanceerden een website, publiceerden een nieuwsbrief, verspreiden boekjes en filmpjes.

VIERDE PROEF: PARTNERSCHAP SCHOOL - OUDERS STIMULEREN

Willen we alle leerlingen optimale kansen bieden op school, dan is een cultuur van partnerschap tussen leerkrachten en ouders noodzakelijk. Ouders een warm welkom geven op school, maar van hen tegelijk een minimale bereidheid tot contact eisen. Belangstelling en aanmoediging van de ouders stimuleert immers de schoolprestaties van kinderen en jongeren.

▪ **Versterkte leerplichtcontrole**

Om spijbelen en schoolverzuim tegen te gaan, heb ik een integrale aanpak op spoor gezet. Met integraal bedoel ik dat we verschillende soorten acties combineren en heel veel partners tot samenwerking overhalen. De controle op de leerplicht werd strenger aangepakt en gebeurt sneller. Vanaf het schooljaar 2006-2007 worden alle leerplichtige leerlingen gecontroleerd in plaats van slechts enkele leeftijdsgroepen. De controleprocedure werd aangepast zodat ouders nu sneller een signaal krijgen als hun kinderen niet aan de leerplicht voldoen. Vanaf het schooljaar 2007-2008 laat ik bovendien controleren of de leerlingen bij het begin van het schooljaar ingeschreven zijn met een controle op de eerste, tweede of derde schooldag in plaats van op 1 oktober. Ik wil hiermee een signaal geven om het luxeverzuim bij het begin van het schooljaar waarbij leerlingen later van vakantie terugkeren een halt toeroepen. Vanaf 2007-2008 kunnen ouders van hardnekkige spijbelaars hun

schooltoelage verliezen. Dit jaar werd voor het eerst samen met de Franse gemeenschap onderzocht of alle Brusselse kinderen en jongeren voldoen aan de leerplicht.

Om de verschillende partners te stimuleren om aan het actieplan mee te werken, wordt sterk ingezet op informatie en communicatie. Met Welzijn, Justitie artsen en politie werden bovendien afspraken gemaakt over hun respectieve verantwoordelijkheden.

- **Schooltoelage in functie van aanwezigheid**

Het toekennen of uitkeren van toelagen maakte ik afhankelijk van de aanwezigheid op school. Leerlingen die twee jaar na elkaar te vaak spijbelen, zullen hun recht op een toelage verliezen. We geven enkel ondersteuning als leerlingen en hun ouders ook een inspanning leveren. Met de engagementsverklaring willen we de inzet van ouders voor de schoolloopbaan van hun kinderen verder verstevigen.

- **Voltijds engagement deeltijds leren**

Voortaan zullen we er werk van maken dat de jongeren in systemen van leren en werken een voltijds engagement kunnen en zullen opnemen. Al te vaak wordt de component ‘werk’ niet ingevuld. En ook de invulling van de component ‘leren’ schiet er vaak bij in, zo leren ons de spijbelstatistieken. Vanaf dit schooljaar verwachten we dat jongeren zich minimum 28 uren per week inzetten om te leren en te werken. Indien werken voor de jongeren te hoog gegrepen is kunnen ze een voor- of brugtraject volgen. Zijn ze ook daarvoor niet klaar dan kunnen ze in een centrum voor deeltijdse vorming (CDV) terecht voor een persoonlijk ontwikkelingstraject. Het doel blijft de uitoefening van een reguliere job. De trajectbegeleiding moet de jongere zo ver mogelijk daarheen begeleiden.

VIJFDE PROEF: NEDERLANDSE TAAL SCREENEN

Omdat de beheersing van het Nederlands cruciaal is om succes te halen op school, zijn er taaltoetsen en screeningsinstrumenten nodig op scharniermomenten in de schoolloopbaan. We starten met een screeningsinstrument SALTO voor het eerste leerjaar basisonderwijs. Dat is een luistertoets, want lezen en schrijven kunnen bij deze groep nog niet worden getoetst. Ik stel die toets kosteloos ter beschikking van de scholen om de taalvaardigheid Nederlands van hun leerlingen na te gaan en vervolgens hun schoolbeleid af te stemmen op het taalprofiel van de leerlingen.

Een ander instrument dat we aanbieden is een leerlingvolgsysteem voor kleuters met toetsen voor de domeinen taal en ordenen, en een leerlingvolgsysteem taal voor het lager onderwijs voor de domeinen spelling en technisch lezen. Een leerlingvolgsysteem bestaat uit toetsen waarmee geregeld de vorderingen van leerlingen worden bepaald ten opzichte van bepaalde doelstellingen, bv. de eindtermen en ontwikkelingsdoelen, en ten opzichte van de vorderingen van vergelijkbare leerlingen in het Vlaamse onderwijs. Het biedt interessante informatie op niveau van de leerling, de klas en de school. Het leerlingvolgsysteem is gebaseerd op CITO-toetsen die aan de Vlaamse situatie werden aangepast.

We investeerden ook in de peilingen om zicht te krijgen op de kennis van het Nederlands. Bovendien werden voor de eindtermen Nederlands basisonderwijs parallelversies ontwikkeld. Ook die worden ter beschikking gesteld voor de scholen. Scholen zullen er van gebruik kunnen maken in het kader van hun zelfevaluatie.

ZESDE PROEF: EEN TAALBELEID ONTWIKKELEN IN ELKE SCHOOL

Met de talenbeleidsnota en de talentweedaagse die we in 2007 in Gent organiseerden, wilden we het belang van een talenbeleid laten doordringen in alle scholen en lerarenteams stimuleren om zelf initiatieven te nemen. We ontwikkelden een talenwebsite om leerkrachten te ondersteunen in hun talenonderwijs. Het is opgevat als een informatie- en communicatiekanaal voor en door onderwijsbetrokkenen. Daarnaast werden rond talenbeleid verschillende netoverschrijdende nascholingsprojecten opgestart.

Omdat er een duidelijk verband bestaat tussen het niet gebruiken van het Nederlands thuis en de schoolse prestaties en de leerachterstand is het van belang de taalvaardigheid van kleuters te verhogen. Kleuteronderwijzer(e)s(sen) met een grote concentratie anderstaligen krijgen tweedelijnsondersteuning die bestaat uit een intensieve begeleiding van de kleuteronderwijzer(es) die gericht is op het pedagogisch-didactisch handelen.

Alle leraren moeten hun taalgebruik bewust afstemmen op de voorkennis van de leerlingen en tegelijkertijd aandacht hebben voor het taalgebruik van hun leerlingen. Leraren spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van de taalvaardigheid van kinderen en jongeren. De talige competenties werden dan ook toegevoegd aan de basiscompetenties van de leerkracht.

Met de bedoeling de taalvaardigheid van leerkrachten en directeurs te verhogen werden - in samenwerking met het Prins Filipfonds - de uitwisselingen voor leerkrachten en directeurs van scholen uit verschillende Gemeenschappen van België opgestart. In Brussel lopen in het schooljaar 2008-2009 minimaal 19 partnerschappen tussen Nederlandstalige en Franstalige basisscholen waarbij leraren uitgewisseld worden en als native speakers Nederlands, resp. Frans geven aan kinderen die les volgen in een school van de andere gemeenschap.

Inspanningen rond nascholing op initiatief van de overheid lopen ook in het schooljaar 2008-2009 rond taal: taalversterking bij kleuteronderwijzers en leerkrachten eerste graad basisonderwijs, Frans in de overgang basis en secundair, gebruik van de schooltaal Nederlands in het secundair en als nieuwe thema talensensibilisering in het kleuter- en lager onderwijs.

ZEVENDE PROEF: BEVORDER GOEDE STUDIEKEUZE

De studiekeuze van leerlingen bepaalt sterk hun beroepskeuze en daarmee ook hun kansen op de arbeidsmarkt. Daarom hebben we in de competentieagenda diverse actielijnen uitgewerkt die leerlingen en hun ouders ondersteunen om een gemotiveerde studie- en beroepskeuze te maken. Nieuw en versterkend is dat die acties in samenwerking met de beroepswereld vorm krijgen.

Het investeringsprogramma voor de basisuitrusting in technische scholen heeft niet alleen de kwaliteit van het onderwijs in de betrokken scholen verhoogd, maar ook bijgedragen tot een beter imago van het nijverheidsonderwijs.

Specifiek rond leren en kiezen lopen momenteel verschillende proeftuinen waaruit interessante conclusies zullen getrokken kunnen worden. Doelmatige studiekeuze en succesvolle overgangen hangen sterk samen met goed doorlopende leerlijnen van in het lager onderwijs tot op het einde van het secundair onderwijs, en met de structuur van het onderwijs. Tegen het einde van deze regeerperiode schetsen we een visie op de wenselijke structuur van het secundair onderwijs. Intussen doen we heel wat ervaring op met proeftuinen.

ACHTSTE PROEF: LEER UIT ERVARINGEN

Hoewel decreten en besluiten nodig zijn, volstaan ze niet om onderwijsvernieuwingen te realiseren. Daarom dat we leren van anderen sterk aanmoedigen, investeren in proeftuinen en goede praktijken initiëren en verspreiden. Als overheid stappen we mee in internationaal vergelijkend onderzoek en reviews van de OESO omdat die ons heel wat leerkanalen bieden om het beleid nog beter te maken.

▪ Voortdurend verstanding vernieuwen in proeftuinen

Vernieuwing is noodzakelijk om de hoge kwaliteit van het Vlaamse onderwijs te vrijwaren. Omdat de beste vernieuwingen van de scholen zélf komen, lopen er op verschillende plaatsen in Vlaanderen 'proeftuinen'. Met de proeftuinen proberen we vernieuwingen op beperkte schaal uit, om ze later eventueel uitgebreider toe te passen. De proeftuinen richten zich op uiteenlopende thema's zoals technologie in het basisonderwijs, de overgang van basis- naar secundair onderwijs, het beleidsvoerend vermogen van scholen, talentontwikkeling, de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, het hoger beroepsonderwijs (HBO), werkplekleren en de combinatie van leren en werken, leren kiezen.

Naast de proeftuinen stimuleren we een aantal proefprojecten om Content Language Integrated Learning (CLIL) uit te testen. Zo organiseren negen scholen in Vlaanderen 10 tot 15% van de niet-taalvakken in hun lessenrooster in een vreemde taal. De brede school projecten zetten diverse vormen van samenwerking op met partners uit hun omgeving om het onderwijs te verlevendigen en te versterken.

De komende twee jaren kunnen scholen - onder bepaalde voorwaarden - experimenteren met mogelijke initiatieven om lange wachtrijen en het kamperen aan de schoolpoort tegen te gaan. Eén van de mogelijkheden is scholen de kans geven om bij inschrijvingen voorrang te geven aan kinderen die in de buurt wonen. Op basis van een grondige evaluatie van die experimenten kan een structurele regeling worden uitgewerkt.

Buiten het proeftuinkader geven tal van scholen blijk van onderwijsvernieuwing. Zij ervaren dat vernieuwingsbereidheid en veranderingscapaciteit inbouwen noodzakelijk zijn. Het vereist wel planmatig en doelgericht handelen, maar draagt bij tot een sterk beleidsvoerend vermogen van de school.

Via het Aanmoedigingsfonds in het hoger onderwijs zullen goede voorbeelden worden verspreid die diversiteit in het hoger onderwijs stimuleren. Ook de expertisenetwerken van de lerarenopleiding zullen daartoe hun steentje bijdragen.

NEGENDE PROEF: MAAK EEN STERKE ONDERWIJSLADDER

Met het HBO bouwen we een stevige sport bij op de onderwijsladder. We moeten immers vermijden dat de sporten zo ver uit elkaar komen te staan, dat sommige mensen geen geschikt niveau vinden op de onderwijsladder. Het HBO is in eerste instantie immers bedoeld om mensen competenties – een beroepskwalificatie - bij te brengen waartoe het secundair onderwijs niet opleidt. Het geeft mensen voor wie de bacheloropleidingen te hoog gegrepen zijn een bijkomende mogelijkheid tot competentieontwikkeling.

Andere investeringen waarmee ik de onderwijsladder probeer te verstevigen, zijn de hervormingen van het volwassenenonderwijs, de maatregelen voor het kleuteronderwijs, de inspanningen voor infrastructuur en professionalisering van de leerkrachten in het BSO en TSO.

TIENDE PROEF: BESTRIJD DISCRIMINATIE ARBEIDSMARKT

We wéten dat onderwijs ontzettend belangrijk is voor kansen van mensen in de samenleving, op de eerste plaats via de arbeidsmarkt. Daarom is een stevige brug tussen onderwijs en arbeidsmarkt zo nuttig. Persoonlijke ervaringen, waarbij mensen ondanks hun inspanningen op de onderwijsladder en ondanks diploma's, toch geen werk vinden, zijn nefast voor deze boodschap en halen de successen die we bereiken in alle vorige nummers van de tienkamp onderuit. De strijd tegen discriminatie op de arbeidsmarkt vormt daarom het sluitstuk van deze tienkamp.

Ik heb de Vlaamse sociale partners en organisaties zoals het Minderhedenforum, het Centrum voor gelijke kansen en racismebestrijding, de federatie van partners voor werk Federgon en de VDAB gevraagd een intentieverklaring te tekenen om discriminatieklachten op een gestructureerde manier aan te pakken samen met de Vlaamse sociale inspectie.

Om meer mensen met een handicap te werk te stellen, werd de Vlaamse Ondersteuningspremie (VOP) in het leven geroepen. De VOP is een herwerking van twee bestaande systemen: de Vlaamse Inschakelingspremie en maatregelen uit CAO 26. De premie voorziet in een loonkostsubsidie en is een tussenkomst voor werkgevers. Ze krijgen daarmee tot 40% van het loon van hun werknemer terugbetaald, afhankelijk van het jaar van tewerkstelling. Ook voor werknemers die al in dienst zijn kan de premie aangevraagd worden. Ook het onderwijs kan van de maatregel gebruik maken. In het onderwijs konden scholen eerder al een premie aanvragen voor mensen die ze uit eigen middelen aanwierven, nu is dit uitgebreid tot alle personeelsleden.

De tienkamp is geen zaak van individuele atleten tegen elkaar. Het is een samenspel van alle onderwijsactoren. Maar net als in een echte tienkamp is er ondersteuning en inspanning nodig van iedereen. Doordachte ondersteuning van de overheid. Inspanning van instellingen, van ouders, van leerlingen en studenten, die zich heel bewust en met de nodige zelfkennis in hun onderwijsloopbaan moeten engageren. Het onderwijs heeft daarbij ook steun nodig vanuit de samenleving. Onderwijs heeft alvast de competentieagenda die de sociale partners hebben voorgesteld, aangegrepen om een brede coalitie voor gelijke kansen en talentontwikkeling tot stand te brengen.

1 Vier instrumenten voor gelijke onderwijskansen

1.1 Een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt

1.1.1 Tien prioriteiten van de Competentieagenda uitvoeren

De tien prioriteiten van de Competentieagenda werden tijdens het afgelopen jaar verder uitgewerkt. Verschillende ervan kregen intussen vorm in concrete acties op het terrein. Bestaande instrumenten werden versterkt en/of meer bekend gemaakt. Nieuwe maatregelen en dienstverlening werden voorbereid. Daartoe werden een stuurgroep en een technische werkgroep opgericht, bestaande uit sociale partners en onderwijsactoren. De stand van zaken van de uitvoering wordt op regelmatige tijdstippen opgevolgd door het Vlaams Sociaal-Economisch Overlegcomité (VESOC).

De Competentieagenda blijft de basis van mijn beleid rond onderwijs en arbeidsmarkt waarmee ik stevige bakens voor de ontwikkeling van competenties en loopbanen – ook voor andere beleidsdomeinen Economie, Welzijn en Cultuur) - wil uitzetten. Voor de Competentieagenda wordt in totaal (middelen van Werk en Onderwijs) €38.000.000 uitgetrokken: €10.000.000 in 2007 en in 2008 en 2009 telkens €14.000.000.

De klemtonen uit de Competentieagenda en talent in de brede zin vormen tevens één van de speerpunten van het sociaal-economisch actieplan dat Vlaanderen heeft opgesteld in het kader van het actieplan Vlaanderen in Actie (VIA). Om dit actieplan concreter vorm te geven en uit te diepen, werd op 16 mei 2008 het VIA-Atelier Talent georganiseerd. Dat leidde tot een aantal aanbevelingen zoals het belang van de leraar als bakens in de kennissamenleving, evenredige participatie in het onderwijs en de arbeidsmarkt, de school als wieg voor integrale talentontwikkeling (school van de 21^e eeuw), een vernieuwde visie op basisvorming en een strategisch competentiebeleid in organisaties.

In wat volgt, ga ik dieper in op de acties die bij mijn onderwijsbevoegdheid horen en/of zich op het snijvlak van de bevoegdheden onderwijs en werk bevinden. Voor de arbeidsmarktgerelateerde prioriteiten van de Competentieagenda verwijs ik naar de beleidsbrief werk.

EEN BEWUSTE STUDIE- EN BEROEPSKEUZE

- **Vanaf het basisonderwijs talenten ontdekken en ontwikkelen**

Voor de jongeren van 11 tot 13 jaar ontwikkelt de Sociaal Economische Raad voor Vlaanderen (SERV) momenteel een instrument dat hun studiekeuze kan ondersteunen. In 'Wie wordt wat? Werk voor durvers' verduidelijken de verschillende beroepssectoren naar welke beroepen de onderwijstrajecten leiden en welke competenties zij van de beroepsbeoefenaars verwachten. Het instrument zal zowel op CD-rom als via het internet beschikbaar zijn. Voor dit project werd op de begroting van 2008 een subsidie uitgetrokken van €97.000.

- **Meer kennis van onderwijsaanbod secundair en hoger onderwijs en van arbeidsmarkt**

De CLB's en de VDAB werken samen in een task force om hun kennis en inspanningen in functie van een beter onderbouwde studiekeuze van de jongeren te bundelen. Een leidraad voor leerkrachten zal het materiaal en de instrumenten over studie- en beroepskeuze op een overzichtelijke wijze presenteren en tips verschaffen om in de klas met dat materiaal aan de slag te gaan. Op die wijze kunnen de leerkrachten hun leerlingen beter informeren over vervolgopleidingen en beroepsmogelijkheden.

De CLB-sector kreeg uit de begroting van 2007 € 149.000 extra om een netoverschrijdend ondersteuningsteam voor onderwijsloopbaanbegeleiding op te richten. Dit team diende daarvoor samen te werken met ankerfiguren in elk CLB, de meest geschikte materialen en instrumenten toegankelijk te maken, samen te werken met VDAB in de task force, een duurzaam netwerk van onderwijsloopbaanpersonen in de CLB-sector te onderhouden en diverse activiteiten rond onderwijsloopbaanbegeleiding te organiseren.

Vorig schooljaar werd een format uitgewerkt om de studierichtingen van tweede en derde graad secundair onderwijs in te delen volgens interessegebieden en de competenties waartoe ze leiden duidelijk te beschrijven. Deze indeling en beschrijving zullen dit schooljaar via een webapplicatie door de leerlingen en hun ouders kunnen geraadpleegd worden.

Leerlingen en hun ouders kunnen ook terecht in het Beroepenhuis. Dat biedt informatie over beroepen en over studierichtingen die naar technische of praktisch uitvoerende beroepen leiden. Net zoals in 2008 wordt in 2009 in € 100.000 vanuit het meerbanenplan voor de werking van het Beroepenhuis voorzien.

Het afgelopen jaar werd één van de SID-ins (Oost Vlaanderen) voor de eerste keer uitgebreid met stands van sectoren en opleidingsverstrekkers. Dit verhoogt de relevantie van SID-in voor jongeren die na het secundair onderwijs een job willen uitoefenen. Ook degenen die verder studeren, konden er met de praktijk van een aantal sectoren kennis maken. In 2009 zullen de sectoren participeren aan meerdere SID-ins (Limburg, Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen).

Samen met collega Ceyskens ondersteun ik een project 'De wereld aan je voeten'. Dat project laat leerlingen van de derde graad secundair onderwijs kennis maken met de uitdagingen die de mondialisering inhoudt voor de welvaart van de westerse maatschappij en tracht hen te motiveren voor wetenschap, techniek en ondernemen. Naast de ontwikkeling van didactisch materiaal en een interactieve website komen wij ook tussen in de kosten die de leerlingen in het kader van dit project maken. In 2008, 2009 en 2010 voorzien wij daarvoor in maximaal €150.000 per jaar.

- **Een portfolio voor talentontwikkeling**

Een portfolio is een map waarin een lerende, werkende of werkzoekende bewijzen of zelfinschattingen van zijn of haar competenties en/of ervaringen bijhoudt. Met een talentontwikkelingsportfolio kunnen jongeren hun talenten inventariseren, evalueren en ontwikkelen. Ze krijgen immers een beter zicht op hun talenten en de mate waarin die aansluiten op de gevraagde competenties in vervolgonderwijs en/of op de arbeidsmarkt.

'My digital me' is een onlineportfolio om leerlingen te ondersteunen in hun leer- en studiekeuzeprocessen. Het instrument doet leerlingen nadenken over zichzelf, wat ze kunnen, kennen en willen. Leerlingen kunnen er een persoonlijk ontwikkelplan mee opstellen om competenties te verwerven en te verstevigen. Vorig schooljaar werd het met succes in vele scholen ingevoerd. Leerkrachten gebruiken de portfoliomethodiek in hun klas omdat het de keuzebekwaamheid van de leerlingen versterkt.

In de ontwikkeling van 'My digital me' werd aangesloten bij het project 'Mijn loopbaan' van de VDAB. 'Mijn loopbaan' zal in de toekomst een belangrijke rol spelen in de ondersteuning van loopbanen. Via internet zal informatie over allerlei aspecten van loopbanen worden aangeboden. VDAB ontwikkelt momenteel dit informatieaanbod. Een webapplicatie zal iedereen de mogelijkheid geven een elektronische portfolio op te maken. Die portfolio kan een steun zijn bij sollicitaties, opleidingen of andere keuzes doorheen de loopbaan en de gebruikers toelaten hun competenties in kaart brengen. In de loop van 2009 zullen de eerste resultaten van dit project zichtbaar worden.

- **Nieuwe proeftuinen rond studiekeuze**

Verschillende proeftuinen rond studiekeuze besteden aandacht aan de ontdekking en ontwikkeling van alle talenten van hun leerling doorheen het kleuter- en het lager onderwijs tot in de eerste graad secundair onderwijs. In die proeftuinen wordt vaak aandacht aan techniek besteed. Daarmee wordt kiezen voor technische studierichtingen een positieve keuze.

- **Nijverheidsonderwijs herpositioneren**

Dit schooljaar ondersteun ik voor de vierde keer de investering van scholen in nieuwe basisinfrastructuur en de beveiliging van de bestaande infrastructuur. Daarvoor trek ik €10.500.000 uit. Over de verschillende jaren zal ik daarmee een totaalbedrag van meer dan €42.000.000 geïnvesteerd hebben in de technische scholen.

Ik blijf bij het principe dat basisinfrastructuur in elke school aanwezig moet zijn en scholen voor meer gespecialiseerde uitrusting een beroep moeten kunnen doen op de Regionale Technologische Centra (RTC's), de VDAB en eventuele andere actoren.

- **Een premie voor leerlingen die knelpuntberoepen kiezen**

Dit schooljaar wordt – zoals de drie voorgaande jaren - opnieuw voorzien in een premie voor leerlingen die een opleiding volgen die leidt tot een knelpuntberoep. De maatregel wordt dit jaar uitgebreid naar de opleidingen binnen de leertijd van Syntra die voorbereiden op een knelpuntberoep. In de begroting 2009 wordt opnieuw €1.400.000 voorzien.

- **Modulair onderwijs verder uitbouwen**

Na de evaluatie van het experiment modulair onderwijs in het secundair onderwijs kregen de experimentscholen de kans dit verder te zetten tot de grondige hertekening van het secundair onderwijs. De scholen die het experiment verder zetten krijgen daarvoor een beperkte bijkomende omkadering. Hiervoor is voor het schooljaar 2008-2009 een bedrag van €656.236 op de begroting 2008 uitgetrokken. In de begroting 2009 is in €669.230 voorzien.

Het deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO) zal vanaf 1 september 2009 geleidelijk worden gemodulariseerd. Die overgang wordt dit schooljaar grondig voorbereid.

- **Leren van anderen: deelname aan onderzoek van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) naar beroepsopleidingen**

Samen met ondermeer Ierland, Polen, de Verenigde Staten, Canada en Frankrijk zal Vlaanderen aan de tweede ronde van de OESO-review van Vocational Education and Training (VET) deelnemen. In de eerste ronde participeerden Australië, Hongarije, Zweden, Noorwegen en het Verenigd Koninkrijk. De studie besteedt een bijzondere aandacht aan de aansluiting van beroepsopleidingen op de arbeidsmarkt en de rol van werkgevers en werknemers daarin. De review belooft erg leerrijk te zijn omdat de situatie in Vlaanderen met heel wat andere landen zal kunnen vergeleken worden. De deelname aan de studie bedraagt €70.000. Ik heb die middelen op de begroting 2008 uitgetrokken.

MEER EN BETER WERKPLEKLEREN

De Competentieagenda bevat een aantal concrete afspraken rond werkplekleren. Werkplekleren is het aanleren en toepassen van kennis, vaardigheden en attitudes in werksituaties. Het omvat verschillende werkvormen, gaande van een individuele stage tot extramurosactiviteiten voor een hele klas. De methodiek sluit perfect aan bij competentiegericht onderwijs en vorming. We willen niet alleen de kwantiteit verhogen, we maken ook werk van de kwaliteit ervan.

▪ Een systematische en structurele uitbouw van werkplekleren

Om de organisatie van een kwaliteitsvol werkplekleren te ondersteunen, werd vorig schooljaar een 'leidraad werkplekleren' verspreid. Die werd opgesteld in samenwerking met de partners van onderwijs en de beroepswereld en bevat praktische tips die verder geconcretiseerd moeten worden volgens de specifieke vorm van werkplekleren, de sector of het doelpubliek.

Momenteel werkt de SERV aan de standaarden voor het ervaringsbewijs opleider/begeleider. Oudere werknemers kunnen hiermee hun competenties als mentor voor werkplekleren laten valideren. Daarmee wordt de kwaliteit van de begeleiding van werkplekleren en het aanbod van stage- of werkervaringsplaatsen verzekerd. De standaard voor het ervaringsbewijs opleider/begeleider wordt verwacht in het najaar 2008.

Tijdens het VIA-Atelier Talent van 16 mei 2008 riepen we scholen en ondernemingen op om met deze leidraad aan de slag te gaan. We ontwikkelden een website waarop ervaringen met en toepassingen van de leidraad in concrete situaties en goede praktijken van werkplekleren kunnen worden gedeeld. De leidraad en de website zullen dit schooljaar via onder meer de bruggenbouwers in de RTC's op grotere schaal bekend worden gemaakt.

Het sectorenevent van 8 december 2008, waarover verder meer, zal werkplekleren in de kijker plaatsen. Het is daarbij de bedoeling de meerwaarde te tonen van werkplekleren voor lerenden en werkzoekenden, maar ook voor werknemers. We willen de afspraken die we hierover met sectoren maakten in het kader van de sectorconvenants consolideren en verdiepen.

Dit schooljaar beginnen de 21 proeftuinen rond werkplekleren aan hun tweede werkingsjaar. Ik zal die proeftuinen verder stimuleren door vorming en hulpmiddelen aan te bieden, zoals de leidraad voor kwaliteitsvol werkplekleren en zal hen met mekaar in contact brengen waardoor netwerken kunnen ontstaan.

▪ Meer stages voor leerlingen

De sociale partners engageerden zich in de Competentieagenda tot het aanbieden van 75.000 stageplaatsen. Dat aanbod was tijdens het afgelopen schooljaar vooral bedoeld voor de vijfde- en zesdejaarsleerlingen in het BSO en leerlingen van het TSO op voorwaarde dat hun opleiding leidt naar een beroep in één van de sectoren.

Vanaf september 2009 willen we dat alle BSO- en TSO-leerlingen op stage gaan in het zesde jaar, en leerlingen van het BSO ook zoveel mogelijk in het vijfde jaar. Twee weken is een minimum en voor BSO-leerlingen zijn de stageperioden liefst zo lang mogelijk. Bedrijven zijn bereid samen te werken met scholen door bvb. te voorzien in praktijklessen en het helpen bij eindwerken voor de leerlingen van het algemeen secundair onderwijs (ASO). Binnen het hoger onderwijs worden de verschillende mogelijkheden van werkplekleren gestimuleerd door de uitbouw van procedures voor erkenning van verworven competenties (EVC).

De afspraken rond werkplekleren worden geconcretiseerd in de sectorconvenants en per jaar vastgelegd in kwantitatieve doelstellingen. Om na te gaan of die doelstellingen worden gehaald,

kunnen we de administratieve gegevens over de leerlingenstages gebruiken, die sinds 2007 bij de secundaire scholen worden opgevraagd. Tijdens het schooljaar 2006-2007 werd voor de eerste keer het aantal leerlingenstages geregistreerd. In totaal ging 54% van alle leerlingen van de derde en vierde graad secundair onderwijs op stage. Bij de leerlingen van het buitengewoon secundair onderwijs liep dit aandeel op tot 78%. 50.604 leerlingen uit het gewoon voltijds secundair onderwijs en 3.927 leerlingen uit het buitengewoon secundair onderwijs gingen op stage. In de Competentieagenda wordt een toename van het aanbod tot 75.000 stageplaatsen op jaarbasis vooropgesteld. In de toekomst zullen we ook de registratie van het werkplekieren binnen het deeltijds onderwijs voor de controle op de uitvoering van de sectorconvenants kunnen gebruiken. Hierover verder meer.

Voor het volwassenenonderwijs zal worden nagegaan welke voorwaarden moeten ingevuld worden om werkplekieren te integreren in de opleidingen..

▪ **Meer (bedrijfs)stages voor leerkrachten**

Het project rond tijdelijke vervangingen van leerkrachten, dat sinds het schooljaar 2005-2006 werd georganiseerd, liep vorig schooljaar af. Uit de evaluatie bleek dat er weinig personeelsleden op stage gaan omdat het moeilijk is een geschikte vervanger voor de periode van afwezigheid te vinden. Van de voorziene middelen werd amper een derde gebruikt.

Vanaf dit schooljaar wil ik de bedrijfsstages intensiever stimuleren. Een bedrijfsstage is de periode waarin personeelsleden werkervaring opdoen in een ander werkmilieu. Dat kan in de profit-, maar ook in de non-profitsector (bvb. een zorg- of welzijnsinstelling) en zelfs in een overheidsdienst. We zullen de overheidsdiensten aansporen om stageplaatsen aan te bieden. De bedrijfsstage moet bijdragen tot de professionalisering van de leerkrachten. Zo kan de stage hen helpen om bij te blijven op het vlak van o.a. materialen, werkwijzen, attitudes op de werkvloer. Van leerkrachten die op stage gingen, verwachten we dat ze hun ervaringen met hun collega's delen, hun lesinhouden aanpassen en netwerken met de bedrijven onderhouden. De bedrijfsstage moet vooral tijdens het schooljaar gebeuren. Wanneer leraren via een beurtrol op stage gaan, kan de school een vervanger voor een langere periode aanwerven. Leerkrachten die tijdens een schoolvakantie voor leerlingen gedurende vijf aaneensluitende dagen stage lopen, krijgen een premie van €50 à 100% per dag. Om het systeem van bedrijfsstages te stimuleren, werd er voor het schooljaar 2007-2008 €1.047.000 voorzien. Voor 2009 is er een budget van €2.500.000 voorzien. Dit budget moet dienen om de vervanging te betalen van de personeelsleden die op stage gaan, en om de premie te betalen van de leerkrachten die tijdens de schoolvakanties op stage gaan.

Sinds juni 2008 is het leerkrachtenstageforum actief. Dat is een site waarmee we het aanbieden van en het zoeken naar stageplaatsen willen vergemakkelijken. Leerkrachten en bedrijven kunnen er elkaar vinden om verdere afspraken te maken. Deze site zal in het najaar via de bruggenbouwers van de RTC's bij de leerkrachten en de bedrijven worden geïntroduceerd.

▪ **Inschakelen van bruggenbouwers**

Sinds het voorjaar werken in elk van de vijf RTC's 2,5 voltijdsequivalente bruggenbouwers aan de versterking van de samenwerking tussen scholen en bedrijven, en aan prospectie m.b.t. innovatieve, creatieve wijzen om die samenwerking vorm te geven. Ze werken daarvoor nauw samen met o.a. de sectorconsulenten. Eén van hun doelstellingen is het verhogen van de kwantiteit en kwaliteit van werkplekieren. Ze kregen daarvoor een aantal instrumenten, zoals het stageforum dat nu regionaal kan worden ingezet en het leerkrachtenforum. Aanvullend bij de zoektocht van scholen naar lerarenstages, is het de taak van de bruggenbouwers hierbij aanvullend te werken. Voor deze bruggenbouwers wordt - voorlopig tot 2010 - jaarlijks €900.000 uitgetrokken.

▪ **Een voltijds engagement voor deeltijds lerende jongeren**

Vanaf 1 september 2008 wordt het decreet op leren en werken gefaseerd ingevoerd. De drie bestaande systemen van afwisselend leren en werken – het DBSO, de leertijd en de deeltijdse vorming – zullen met behoud van hun eigenheid, maar in onderlinge samenwerking het voltijds engagement realiseren. Voor elke jongere moet een voltijds traject op maat worden uitgestippeld, dat rekening houdt met zijn of haar interesses, aanleg en vaardigheden en naar een beroepskwalificatie leidt.

Om aan de leerplicht te voldoen moeten leerlingen in een systeem van leren en werken voltijds bezig zijn. Gedurende minimum 28 uur per week moeten ze deels les volgen, deels een job uitoefenen of aan een voor- of brugtraject deelnemen. Voor de realisatie van het voltijds engagement is naast het engagement van de jongeren en de scholen cruciaal dat ook beroepssectoren en overheidsbesturen zich engageren.

In het kader van het spijbelactieplan zal bijzondere aandacht worden besteed aan het voltijds engagement. In bepaalde gevallen kunnen jongeren die spijbelen of niet op de werkvloer verschijnen, worden uitgeschreven. Een andere mogelijkheid is dat we hun schooltoelage terugvorderen.

Ik zal het voltijds engagement van jongeren nauwgezet opvolgen via een centraal systeem van gegevensregistratie. Dat systeem zal volledig operationeel zijn vanaf 1 september 2009. Dit schooljaar is een overgangsjaar waarin het voltijds engagement zal worden opgevolgd aan de hand van een betere afstemming van de bestaande registratiesystemen. Ondertussen wordt het nieuwe systeem gebouwd en uitgetest. Het is de bedoeling dat de centra voor deeltijds onderwijs (CDO's) en Syntra, slechts één keer de gegevens moeten invoeren die de verschillende betrokkenen (de beleidsvoorbereidende departementen, VDAB, Europees Sociaal Fonds (ESF)...) elk voor hun eigen doeleinden kunnen gebruiken. Dit bevordert niet alleen de samenwerking tussen onderwijs- en vormingsverstrekkers, maar leidt tevens tot een administratieve vereenvoudiging en planlastvermindering. De kosten voor de ontwikkeling van het registratiesysteem bedragen €340.000, gespreid over de begrotingsjaren 2007 en 2008.

De trajectbegeleiding start bij de aanmelding van de jongere in een CDO, een Syntra of een CDV. Een screening zal uitwijzen in hoeverre de jongere arbeidsrijp en arbeidsbereid is en over welke competenties hij of zij beschikt. Op basis van die screening wordt bepaald welk traject het meest aangewezen is voor de jongere. Jongeren die niet arbeidsrijp zijn, kunnen in één van de CDV's terecht voor een persoonlijk ontwikkelingstraject. In het schooljaar 2007-2008 werden in acht regio's projecten rond persoonlijke ontwikkelingstrajecten opgestart. Vanaf dit schooljaar voorzien we in meer dan 600 plaatsen over heel Vlaanderen voor persoonlijke ontwikkelingstrajecten voor jongeren. Voor het schooljaar 2008-2009 wordt in de begroting 2008 in een bedrag van €7.821.000 voorzien voor het organiseren van de persoonlijke ontwikkelingstrajecten en van algemene vorming.

Ongeacht het traject waarin de jongere terecht komt, het einddoel blijft een reguliere arbeidsdeelname. De trajectbegeleiding moet de jongere daarvoor dan ook de nodige ondersteuning bieden. Daarom voorzien we dit schooljaar in € 235.000 voor de nascholing van trajectbegeleiders en de competentieontwikkeling van CDO-coördinatoren en Syntradirecteurs in functie van de realisatie van het voltijds engagement.

We maken niet langer een onderscheid tussen het voltijds onderwijs en de systemen van leren en werken wat betreft de kwalificaties waartoe ze leiden. Indien dezelfde leerdoelen werden gerealiseerd dan krijgen de jongeren dezelfde studiebekrachtiging. De mogelijkheden van het modulair onderwijs zullen daarbij intensief worden benut. De Vlaamse Regering zal ook concrete maatregelen treffen om uitvoering te geven aan de consequenties van het feit dat de leertijd als onderwijs wordt beschouwd sinds de goedkeuring van het decreet leren en werken.

De verschillende systemen van leren en werken zullen meer met elkaar moeten samenwerken. Ze worden al beter op elkaar afgestemd omdat ze dezelfde referentiekaders zullen hanteren om de beroepsgerichte vorming uit te bouwen. Vanaf 1 januari 2009 zullen ze ook samen werken binnen de regionale overlegplatformen die een grote verantwoordelijkheid krijgen voor de organisatie van het aanbod van leren en werken in de regio en van waaruit wordt samengewerkt met de Regionaal Sociaaleconomisch Overlegcomités (RESOC's). Zo vormen we een brede coalitie om de jongeren de kans te geven hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen.

▪ **De proeftuin 'Opleiding voor Opleiders' organiseren**

Door het groeiende belang van levenslang leren vormt de kwaliteit van het aanbod een belangrijke uitdaging. Tot nog toe kan de overheid die kwaliteit enkel garanderen voor het aanbod van de publieke onderwijs- en opleidingsverstrekkers. De kwaliteit van het opleidings- en vormingsaanbod van (semi)-privé verstrekkers ligt buiten haar actieradius. Eén kanaal waarlangs de overheid aan die kwaliteit kan werken, is de opleiding van de opleiders. Daarom startten we in het schooljaar 2007-2008 met een proeftuin voor de Opleiding voor Opleiders van Volwassenen (OOV). De opleiding is een voorbeeld van werkplekleren. Eén deel van de opleiding volgen de cursisten les. In het andere deel passen zij het geleerde onmiddellijk toe in hun werkomgeving. De opleiding is daarom gericht op personen met een job als opleider. Cursisten die de opleiding met succes afronden, krijgen een certificaat. In het onderwijs geeft dit certificaat geen aanleiding tot een nieuw of bijkomend ambt, bijkomende bezoldiging of afwijkingen van de vereiste en voldoende geachte bekwaamheidsbewijzen voor het onderwijzend personeel. Het kan wel ingezet worden in een EVC-procedure in de specifieke lerarenopleiding.

In het schooljaar 2007-2008 verzorgden vijf CVO's vier opleidingen. Twee centra staan immers in voor dezelfde opleiding. Er schreven zich 55 cursisten in, werkzaam als opleider in onder meer de VDAB, de Openbare Centra voor Maatschappelijke Welzijn (OCMW's) en diverse verenigingen zonder winst oogmerk (vzw's). De coördinatoren van de proeftuinen en de stuurgroep vonden dat de voorziene evaluatie door de inspectie te vroeg in het schooljaar kwam om uitspraken te kunnen doen over de veralgemening van de opleiding in het reguliere aanbod van het volwassenenonderwijs. Daarom werden de tijdelijke projecten voor één schooljaar verlengd. De onderwijsinspectie leverde al een tussentijdse evaluatie op. Het eindrapport wordt op het einde van het schooljaar 2008-2009 verwacht. Het voorziene totaalbudget voor schooljaar 2008-2009 is €26.775,50, waarvan in 2008 €8.193,88 en in 2009 €18.581,62 zal uitbetaald worden.

ONDERNEMEND ONDERWIJS WAARMAKEN

Om ondernemingszin bij jongeren te stimuleren en meer jongeren aan te zetten de verantwoordelijkheid op te nemen voor een eigen bedrijf, zette ik in samenwerking met de Vlaamse minister bevoegd voor Economie het 'Actieplan Ondernemend Onderwijs' op. Na de bekendmaking van het rapport 'Ondernemend leren en leren ondernemen', opgesteld door de Koning Boudewijnstichting (KBS), werden op basis van de geformuleerde aanbevelingen bijkomende acties ondernomen. Momenteel wordt aan volgende acties gewerkt:

- Ieder jaar organiseren we een 'Ondernemersklasseweek' voor alle onderwijsniveaus. Hiermee wil ik meer zichtbaarheid geven aan de verschillende initiatieven in het onderwijs om ondernemerschap te stimuleren. Van negen tot 13 maart 2009 zal de Ondernemersklasseweek voor de derde keer plaatsvinden. Het thema van deze derde editie is creativiteit en innovatie. Dit schooljaar zal naast het secundair en hoger onderwijs ook het basisonderwijs deelnemen. Gezien het grote succes van de 'Competitie rond ondernemerskwaliteiten voor schoolteams (COOS)', wordt onderzocht of dit initiatief jaarlijks of tweejaarlijks kan georganiseerd worden

tijdens de Ondernemersklasseweek. Tweejaarlijkse zal een infomarkt ‘ondernemerschap’ plaats vinden ten behoeve van leraren en directies rond projecten, methodieken en beschikbaar materiaal. Jaarlijks wordt de ondernemingsplanwedstrijd ‘Beloftevolle Ondernemer’ voor leerlingen van de derde graad secundair onderwijs en cursisten in het volwassenenonderwijs georganiseerd;

- Competento, het virtuele kenniscentrum voor het vormen van ondernemerscompetenties binnen Syntra Vlaanderen, wordt verder uitgebouwd. Het centrum beschikt over een inventaris van instrumenten en technieken om ondernemerszin en ondernemerschap in het onderwijs te stimuleren. Competento zal ook de coördinatie van de verschillende projecten en initiatieven rond ondernemerschap verbeteren;
- In een handleiding voor leerkrachten zal worden verduidelijkt dat de nieuwe vakoverschrijdende eindtermen voldoende aangrijpingspunten bieden om te werken aan ondernemerszin van jongeren. Er zal ook een leernetwerk ondernemerszin ontwikkeld worden, waaraan alle betrokken actoren kunnen deelnemen;
- Omwille van de wijziging van het Koninklijk Besluit (KB) van 21 oktober 1998 werden de omzendbrieven ‘Bedrijfsbeheer’ voor zowel het secundair onderwijs als het volwassenenonderwijs aangepast. Ze zijn van kracht vanaf het schooljaar 2008-2009.
- Met mijn collega bevoegd voor Economie en Ondernemen startte ik nieuwe brugprojecten Onderwijs-Economie op. Dat zijn innovatieve samenwerkingsverbanden tussen onderwijsinstellingen en bedrijven om ondernemerschap te stimuleren. In het voorjaar van 2008 werd de derde projectoproep gelanceerd. Succesvolle initiatieven zoals de leerondernemingen van de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) en de miniondernemingen van de Vlaamse Jonge Ondernemingen (Vlajo) worden verder ondersteund. Voor de leerondernemingen (i.s.m. UNIZO) zal ik in 2009 €250.000 vrijmaken.
- Dit werkjaar werken we aan een ondernemerschaptoets. Dit instrument moet leerkrachten bewust maken dat ze in tal van onderwijsactiviteiten ondernemend (kunnen) bezig zijn. Zo willen we verduidelijken dat ondernemend onderwijs niet gezien moet worden als een ‘nieuwe vraag’ die bovenop de andere taken komt die men aan het onderwijs al toeschrijft.

VERSTERKEN VAN DE ERKENNING VAN VERWORVEN COMPETENTIES (EVC)

Eén van de prioritaire acties van de Competentieagenda is het versterken van EVC. EVC maakt de competenties zichtbaar die mensen op de arbeidsmarkt of in verder onderwijs en opleiding kunnen inzetten. Indien we de competentieontwikkeling willen stimuleren en de economische groei garanderen, moeten we de competenties van mensen maximaal zichtbaar maken, valoriseren en inzetten. De afgelopen jaren werden verschillende initiatieven rond EVC gestart. Het EVC-beleid is echter versnipperd en daardoor niet voldoende slagkrachtig.

▪ **Versterken van het ervaringsbewijs**

De Vlaamse Regering erkende al 63 beroepen waarvoor op termijn een ervaringsbewijs kan behaald worden. Ondertussen zijn 23 testcentra geselecteerd waartoe mensen zich kunnen wenden als ze hun competenties willen laten beoordelen in functie van de uitoefening van 26 beroepen (een overzicht staat op www.ervaringsbewijs.be). In 2009 plan ik een verdere uitbreiding van het aantal beroepen en het aantal testcentra. In het najaar zal ik aan de Vlaamse Regering een reeks nieuwe beroepen voor erkenning voorleggen. Zo zullen er 81 beroepen zijn waarvoor mensen een ervaringsbewijs kunnen verwerven. Tegen eind 2009 wil ik voor 50 beroepen over operationele testcentra beschikken.

Tot op heden startten 640 kandidaten een traject voor het behalen van een ervaringsbewijs. Meer dan 500 daarvan beëindigden met succes hun praktijkproef en ontvingen officieel een ervaringsbewijs. Er is veel interesse voor het ervaringsbewijs van industrieel schilder, callcenter operator en begeleider

buitenschoolse kinderopvang. 83% van de kandidaten werken en bijna 90% ervan behoort tot één van de kansengroepen (allochtonen, ouderen, laaggeschoolden en arbeidsgehandicapten).

Voor de toekomst wil ik de rol van het ervaringsbewijs versterken in een meer gerichte arbeidsbemiddeling, om efficiënter aan te werven en te selecteren, interne doorstroommogelijkheden te vereenvoudigen en het opleidingsbeleid effectiever te maken. In het najaar zal ik dan ook mijn communicatie-inspanningen opvoeren om de bekendheid van het ervaringsbewijs te verhogen. Tevens maak ik werk van een versterkte toeleiding. De VDAB zal werkzoekenden met het juiste profiel tijdens de trajectbegeleiding doorverwijzen naar een testcentrum, zodat zij hun competenties kunnen laten erkennen. Daarnaast zal de VDAB promotie voeren rond het ervaringsbewijs in haar beroepsopleidingen.

Binnen de Vlaamse overheid loopt momenteel een project om na te gaan of het ervaringsbewijs ook nuttig kan zijn voor functies binnen de overheid. Daarbij moet worden bekeken of het mogelijk is om - binnen het huidig Vlaams personeelsstatuut - mensen met een ervaringsbewijs toegang te verlenen tot de selectieproeven voor de functies bij de overheid. Met mijn collega bevoegd voor Binnenlands Bestuur lopen gesprekken om te onderzoeken of het ervaringsbewijs kan worden ingezet voor de toegang tot functies binnen de lokale besturen. Binnen de Vlaamse overheid erkende Kind en Gezin het ervaringsbewijs begeleider buitenschoolse kinderopvang voor de 50% regel inzake gekwalificeerd personeel. Een ander voorbeeld vinden we in de vestigingwetgeving. Voor het kappersberoep wordt het ervaringsbewijs erkend om de vakbekwaamheid aan te tonen.

▪ Een overkoepelende Vlaamse kwalificatiestructuur

Het ontwerpdecreet op de Vlaamse Kwalificatiestructuur (VKS) dat de Vlaamse Regering recent principieel goedkeurde, wil ik in januari 2009 aan het Vlaams Parlement voorleggen. Dat ontwerp decreet bepaalt de wijze waarop erkende kwalificaties tot stand komen. De kwalificatiestructuur is een instrument dat moet bijdragen tot het ontwikkelen en inzetten van de competenties van mensen. Meer concreet wil ik met de VKS de volgende doelstellingen realiseren:

- een overkoepelende classificatie van kwalificaties;
- helderheid in de kwalificaties en hun onderlinge verhoudingen;
- een betere communicatie over kwalificaties tussen de beroepswereld en de onderwijs- en opleidingswereld.

Kwalificaties zijn afgeronde gehelen van competenties met maatschappelijke relevantie omdat men daarmee een beroep kan uitoefenen, verdere studies aanvatten of maatschappelijk functioneren. De kwalificatiestructuur is een eenduidige ordening van erkende kwalificaties. In de kwalificatiestructuur krijgen de kwalificaties met de beschrijving van de erin vervatte competenties een plaats in één van de acht onderscheiden niveaus. De kwalificatieniveaus worden van elkaar onderscheiden op basis van generieke beschrijvingen van de samenstellende delen van een kwalificatie. Deze niveaurescriptoren maken deel uit van het kwalificatieraamwerk. Dat is een taxonomie waarvoor we ons baseerden op buitenlandse voorbeelden en aansloten bij het Europese raamwerk voor levenslang leren (European Qualification Framework, EQF). Het niveau van een kwalificatie wordt bepaald door de competenties te vergelijken met de generieke niveaurescriptoren van het kwalificatieraamwerk.

In de procedure voor het erkennen van verworven kwalificaties (EVK), maken we een onderscheid tussen onderwijskwalificaties en beroepskwalificaties. Onderwijskwalificaties zijn kwalificaties die mensen uitsluitend via het onderwijs kunnen behalen en waarmee ze de mogelijkheid krijgen verdere studies aan te vatten, een beroep uit te oefenen en/of maatschappelijk te functioneren. Beroepskwalificaties zijn een afgerond geheel van competenties die een persoon in een bepaald beroep of een bepaalde maatschappelijke context hanteert om (de) te verwachten resultaten in dat beroep of in die maatschappelijke rol te realiseren. Mensen kunnen ze via het onderwijs, maar ook via vorming buiten het onderwijs verwerven.

In de procedure voor de erkenning van de onderwijskwalificaties maken we nog een verder onderscheid op basis van hun niveau. Voor onderwijskwalificaties van niveau twee tot en met vijf zal het Vlaams Parlement de generieke samenstelling ervan per niveau bepalen. Zo zal bvb. een onderwijskwalificatie van niveau twee bestaan uit de eindtermen van de basiseducatie of uit de eindtermen tweede graad BSO en één of meerdere beroepskwalificaties en een onderwijskwalificatie van niveau vijf uit één of meerdere beroepskwalificaties. Binnen die contouren worden de onderwijskwalificaties geconcretiseerd. Onderwijskwalificaties van niveau zes tot en met acht zullen door de instellingen hoger onderwijs worden beschreven en door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) worden geaccrediteerd. Indien dat noodzakelijk is, zal hiervoor het verdrag betreffende de NVAO worden gewijzigd.

Kwalificaties die volgens de decretaal voorziene procedures werden beschreven en van een niveau voorzien, worden aan de Vlaamse Regering voor erkenning voorgelegd. De erkende kwalificaties worden geregistreerd in een kwalificatiedatabank. Die databank geeft informatie over de inhoud van de kwalificaties en hun plaats in de kwalificatiestructuur. Die informatie zal publiek consulteerbaar zijn. De technische uitwerking van de kwalificatiedatabank zal voor de beroepskwalificaties worden afgestemd op het systeem van COMPETENT. Dat systeem zal immers de beroepscompetentieprofielen bevatten op basis waarvan de beroepskwalificaties worden gemaakt. COMPETENT is een nieuwe methodiek om via ICT-toepassingen snel en efficiënt beroepsstructuren, beroepscompetentieprofielen en standaarden te ontwikkelen. Dit systeem biedt een kaart van economische activiteiten en daaraan verbonden competenties. Het wordt onder de naam COMPETENT ontwikkeld door de SERV in samenwerking met de VDAB.

Dit najaar start ik met een communicatiecampagne gericht op de actoren die instaan voor de ontwikkeling van kwalificaties en de actoren die de kwalificaties zullen gebruiken in concrete toepassingen. Volgend jaar volgt een tweede laagdrempelige campagne om het ruimere publiek te informeren.

De kwalificatiestructuur is een referentiekader en zal in uiteenlopende toepassingen worden gebruikt.

– ***Het coördineren en onderling afstemmen van EVC-procedures (zie ook verder)***

Op dit ogenblik bestaan in Vlaanderen verschillende mogelijkheden voor het erkennen van competenties van mensen. Uit de OESO-doorlichting van de bestaande EVC-initiatieven¹ en – procedures blijkt dat die versnipperd en niet zeer helder zijn. De kwalificatiestructuur kan de EVC-procedures helder en coherent maken. Ze biedt immers een gemeenschappelijk referentiekader voor het uittekenen van de verschillende procedures. Dit betekent dat de competenties van personen in EVC-procedures worden beoordeeld op basis van hetzelfde referentiekader ongeacht de organisatie waar zij zich aandienen of de finaliteit van de procedure (ervaringsbewijs, verkort leertraject...).

– ***Het uittekenen van opleidingen***

De kwalificatiestructuur zal ertoe leiden dat beroepsopleidingen beter worden afgestemd op de competenties waaraan de beroepswereld behoefte heeft. De beroepskwalificaties komen immers tot

¹ Feutrie, M., Sirelius, E., & Werquin, P. (Eds.) (2008). *Recognition of non-formal and informal learning. Thematic review. Belgium-Flanders country note. Review visit, 21-23 May 2007*. Paris: OECD.

stand op basis van de beroepscompetentieprofielen die via de SERV worden aangemaakt. Nieuwe opleidingen organiseren zal dus slechts kunnen indien er vooraf de nodige kwalificaties voor zijn bepaald. In het ontwerpdecreet op het HBO wordt van die logica vertrokken. De HBO-opleidingen op kwalificatieniveau vier (HBO₄-opleidingen) en op kwalificatieniveau vijf (HBO₅-opleidingen) worden ontwikkeld op basis van beroepskwalificaties². Die bepalen zowel het niveau als de inhoud van de opleidingen (zie verder). Verder in het jaar zullen voor een aantal logistieke beroepen kwalificaties worden ontwikkeld, die vervolgens als basis zullen gebruikt worden om opleidingen te maken. Ook voor o.a. de distributie en bouwsector en de veiligheidsberoepen wordt werk gemaakt van kwalificaties van waaruit de opleidingen vorm kunnen krijgen.

Met de beroepskwalificaties maken we een einde aan de discussie over de beroepsgerichte eindtermen. Die zijn nooit van de grond geraakt omdat men het niet eens raakte over wie ze kon formuleren. Door de beroepswereld de inhoud van de beroepskwalificaties – namelijk de eraan ten grondslag liggende competenties - te laten bepalen, hoop ik bovendien dat de leerdoelen van de beroepsopleidingen snel en soepel aan de behoeften van arbeidsmarkt zullen worden aangepast.

Door de opleidingen op kwalificaties af te stemmen zorgt de kwalificatiestructuur ervoor dat de leerresultaten van de opleidingen afgeronde en maatschappelijk relevante gehelen vormen, die met andere woorden toegang geven tot beroepen of vervolgoopleidingen. De kwalificatiestructuur verheldert de inhoud van de kwalificaties en van de opleidingen die ertoe leiden. Opleidingen die naar eenzelfde kwalificatie leiden, zullen in grote mate vergelijkbaar moeten zijn. Dit maakt het mogelijk dat mensen die al een deel van een opleiding in een bepaalde instelling hebben gevolgd in principe die opleiding elders kunnen vervolledigen. Personen die al een beroepskwalificatie hebben behaald, zullen kunnen zien welke opleidingsonderdelen ze nog moeten volgen om een onderwijskwalificatie te halen.

- Het begeleiden van (leer)loopbanen

De kwalificatiestructuur zal ook een belangrijke rol spelen in de studie- en beroepskeuze en de loopbaanplanning. De kwalificatiestructuur biedt leerlingen een referentiekader waaraan ze hun talenten en competenties kunnen toetsen. Hetzelfde geldt voor werknemers en werkzoekenden. De kwalificatiestructuur biedt ondersteuning bij de keuze van een passend traject naar een gewenste kwalificatie en/of bij de keuze van een job.

- Transparantie in en vergelijkbaarheid van kwalificatiebewijzen realiseren

Totnogtoe bestaat een grote variatie aan kwalificatiebewijzen. Hierdoor is het niet altijd duidelijk waarvoor een bewijs wordt uitgereikt, waarvoor het staat en wat men ermee kan doen. De kwalificatiestructuur zal leiden tot een eenduidige certificering en verduidelijkt wat men van de uitgereikte kwalificatiebewijzen kan verwachten. De kwalificatiestructuur vormt een basis om de gelijkwaardigheid van kwalificatiebewijzen uitgereikt door diverse instellingen te beoordelen. Wie bvb. via een proef bij een testcentrum voldoet aan de standaard voor de kwalificatie kapper krijgt hiervoor een ervaringsbewijs dat toont dat de persoon in kwestie de kwalificatie van kapper bezit. Wie een VDAB-opleiding of een Syntra-opleiding voor kapper succesvol beëindigt, verwerft hiermee

² Indien er geen beroepscompetentieprofielen bestaan of die niet tijdig door de SERV gemaakt kunnen worden, zullen de onderwijs- en opleidingsverstrekkers andere referentiekaders voor de opleidingen kunnen gebruiken. Van zodra er een erkende kwalificatie tot stand komt, moet de opleiding daarop afgestemd worden.

dezelfde beroepskwalificatie en krijgt daarvoor een kwalificatiebewijs van de betrokken opleidingsinstantie. Wie in het voltijds secundair onderwijs of het secundair volwassenenonderwijs een opleiding kapper succesvol beëindigt, verwerft hiermee een onderwijskwalificatie, waarin ook de beroepskwalificatie vervat zit.

– *Het stimuleren van levenslang leren en het verwerven van kwalificaties*

Kwalificatiestructuren worden gezien als belangrijke mechanismen om levenslang leren en de ontwikkeling van competenties voor het verwerven van kwalificaties te stimuleren. Het OESO-rapport “Qualifications Systems. Bridges to Lifelong Learning”³ stelt dat individuen dankzij de formulering van kwalificaties meer gemotiveerd zijn om te leren. Door kwalificaties te verduidelijken en de wegen waarlangs men die kan bereiken, beseffen mensen dat investeren in leren “iets opbrengt”. De zichtbaarheid van kwalificaties en hun onderlinge samenhang zal bovendien de aantrekkingskracht van naastliggende of bovenliggende kwalificaties verhogen en mensen stimuleren om een andere kwalificatie te halen.

– *Het ondersteunen van het competentiebeleid in ondernemingen*

Werkgevers kunnen de kwalificatiestructuur gebruiken om de kwalificatievereisten voor een vacature te definiëren en na te gaan in welke mate de kandidaat de met de kwalificatie verbonden competenties bezit. Een werkgever zal bij de selectie voor een openstaande vacature, beter de waarde van de verschillende soorten kwalificatiebewijzen kunnen inschatten. Hierdoor kan ook de objectiviteit van aanwerven en de gelijke toegang tot onder meer de openbare betrekkingen, beter bewaakt en gegarandeerd worden.

In het najaar van 2008 zal een proefproject uitgevoerd worden rond kwalificaties van het overheidspersoneel. Meer concreet zullen bestaande functieprofielen een plaats krijgen op één van de niveaus van de kwalificatiestructuur. De oefening streeft ernaar om EVC-praktijken bij de overheid te ondersteunen en het denken rond de kwalificatiestructuur bij de overheid verder ingang te doen vinden.

▪ **Het Europese Raamwerk voor levenslang leren en een Europees creditsysteem voor beroepsonderwijs en -opleidingen (ECVET)**

De VKS ligt in het verlengde van een aantal Europese ontwikkelingen. Op 23 april 2008 ondertekenden de voorzitters van het Europees Parlement en de Raad de Europese Aanbeveling voor een Europees kwalificatieraamwerk voor levenslang leren. De aanbeveling roept de lidstaten van de Europese Unie (de EU-lidstaten) op hun kwalificaties tegen 2010 aan één van de acht niveaus van EQF te koppelen. Zo kunnen de nationale kwalificaties met elkaar vergeleken worden. Daarenboven zouden in 2012 alle nationale certificaten en diploma's een verwijzing moeten bevatten naar het overeenstemmende EQF-niveau. De tekst maakt duidelijk dat deze doelstellingen makkelijker kunnen gehaald worden als de lidstaten nationale kwalificatieraamwerken ontwikkelen waarvan elk niveau wordt gekoppeld aan een EQF-niveau.

³ OECD (2007). *Qualification Systems. Bridges tot Lifelong Learning*. Paris: OECD.

Ik heb de ontwikkelingen van het EQF van nabij gevolgd. Het ontwerp van Vlaams kwalificatieraamwerk sluit nauw aan bij het Europese. Het integreert bovendien de Vlaamse ontwikkelingen in het kader van het Bologna-proces. De VKS kan bijgevolg vrij eenvoudig aan het EQF worden gekoppeld. Voor de communicatie over de koppeling van de nationale kwalificatieniveaus aan de niveaus van het EQF voorzien we in een ‘nationaal coördinatiepunt’ dat zal zorgen voor de begeleiding van en de communicatie over de koppeling naar de Europese Commissie.

Op 9 april 2008 presenteerde de Europese Commissie – na consultatie van de verschillende lidstaten – een ontwerp-aanbeveling voor een Europees creditsysteem voor beroepsonderwijs en –opleidingen (European Credit system for Vocational Education and Training, ECVET). ECVET moet de overdracht van leerresultaten tussen verschillende leercontexten, kwalificatiesystemen en landen mogelijk maken. Nog in 2008 zou het ontwerp van aanbeveling in het Onderwijscomité worden besproken. In 2009 volgt dan normaliter een bespreking in de Raad en het Europees Parlement. Om de doelstellingen van ECVET te ondersteunen zal de Europese Commissie brochures, handleidingen, formats en dergelijke ontwikkelen. Ook in Vlaanderen zullen we zorgen voor de nodige informatie rond ECVET. Samen met de onderwijs- en sociale partners zal worden uitgeklaard wat een creditsysteem precies inhoudt.

▪ **Meer coherentie in de verschillende EVC-procedures brengen**

Met de VKS kunnen we een belangrijke stap zetten in de ontwikkeling van een coherent EVC-beleid en de objectivering van de EVC-procedures. Door de kwalificaties op een eenduidige manier te beschrijven en te ordenen, verschaft de kwalificatiestructuur een kader om de EVC-procedures inhoudelijk op elkaar af te stemmen. Beoordelingen van de competenties van mensen en de mate waarin deze voldoende zijn om een beroep uit te oefenen of een opleiding te volgen, zullen in de toekomst kunnen vertrekken van eenzelfde referentiekader. De kwalificatiestructuur brengt meer eenduidigheid en helderheid in de certificeringprocessen. Mensen krijgen daardoor betere garanties dat hun competenties volgens hetzelfde stamien worden beoordeeld, ongeacht de instelling waartoe ze zich daarvoor wenden. De beoordeling wordt ook helderder. Door de competenties van een persoon te vergelijken met de competenties die in een erkende kwalificatie vervat zijn, wordt duidelijk welke competenties hij of zij al verworven heeft en welke nog ontbreken. Zo wordt het ook makkelijker een gericht traject uit te tekenen waarmee de persoon de ontbrekende competenties kan verwerven.

In de Competentieagenda engageerden we ons om EVC te optimaliseren in functie van verkorte onderwijs- en opleidingstrajecten. Sinds een aantal jaar kunnen mensen die een opleiding in het hoger onderwijs of het volwassenenonderwijs willen volgen, maar daarvoor niet de nodige getuigschriften bezitten, een beroep doen op EVC-procedures. Hetzelfde geldt voor mensen die al een aantal van de competenties bezitten waartoe de opleiding leidt, maar geen beroep kunnen doen op een automatische vrijstelling. Het probleem daarbij is dat er geen eenduidige systematiek bestaat in de beslissing om tot de opleiding toegelaten te worden of vrijstellingen te verkrijgen. Op dit ogenblik beslissen de instellingen voor volwassenenonderwijs en hoger onderwijs autonoom op welke basis ze toegang verlenen tot (verkorte) leertrajecten. Het bekwaamheidsonderzoek voor het hoger onderwijs wordt op associatieniveau georganiseerd. Het uitreiken van de bekwaamheidsbewijzen behoort tot de verantwoordelijkheid van associaties. Het beleid terzake verschilt dan ook van de ene tot de andere associatie en van de ene tot de andere instelling. In het najaar van 2008 zal een evaluatie van de kwaliteitsborging van EVC- en EVK-procedures in het hoger onderwijs plaats vinden als onderdeel van een ruimere monitoring van de effecten van de flexibilisering. Ook in het volwassenenonderwijs zijn de centra bevoegd om de competenties van mensen te beoordelen en te erkennen. Ook al werken alle centra met dezelfde opleidingsprofielen en –doelen, toch worden er verschillende testinstrumenten en procedure inzake EVC gehanteerd. Alle testcentra worden in het decreet rond de titel van beroepsbekwaamheid verplicht per beroep dezelfde standaard, zoals opgesteld door sociale partners en de SERV, te volgen. De testcentra bepalen zelf de wijze waarop zij testen en het materiaal dat zij daarvoor gebruiken. De instellingen erkennen elkaars EVC-toepassingen niet altijd.

Wie een erkend kwalificatiebewijs heeft gehaald, moet dat bewijs kunnen gebruiken om een verkort opleidingstraject te verkrijgen. Een volwassene die buiten het onderwijs een erkende beroepskwalificatie heeft verworven, moet die kunnen inzetten binnen onderwijs en een verkort traject kunnen volgen. Zo moet een persoon met een VDAB-certificaat van een beroepskwalificatie in onderwijs een verkort traject kunnen volgen om de eindtermen te bereiken die hem of haar toelaten een onderwijskwalificatie te behalen. Tijdens het EVK-HOSP-project ontwikkelde de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) een transparante methodiek om studieduurverkorting toe te kennen en aanvullingstrajecten in het hogescholenonderwijs op basis van EVK te ontwikkelen voor afgestudeerden uit het vroegere HOSP die een bachelordiploma willen verwerven⁴. Met die methodiek krijgen cursisten van bij de aanvang van hun opleiding zicht op het hele traject dat voor hen kan leiden tot een bachelordiploma. Tegelijk wordt duidelijk welke automatische “vrijstellingen” zij op basis van de verworven kwalificatie kunnen krijgen binnen een bepaalde hogeschool. Daarmee wordt de uitwerking van verkorte leertrajecten helder en voor alle cursisten die dezelfde kwalificaties bezitten op dezelfde wijze gegarandeerd. Om meer garanties over de inzetbaarheid van kwalificaties te bieden, is het nodig dergelijke methodieken verder te ontwikkelen en daarbij ook de kwalificaties te betrekken, die buiten onderwijs worden verworven. In de HBO-opleidingen zal daar expliciet mee rekening worden gehouden.

EVC moet zo doeltreffend en doelmatig mogelijk georganiseerd worden. Dit vraagt een onderlinge erkenning en afstemming van de verschillende EVC-toepassingen. Indien mensen zich aanbieden voor een EVC-procedure in een hogeschool, universiteit, CVO of testcentrum moet de systematiek die daarbij wordt gebruikt duidelijk en instellingsonafhankelijk zijn. Zo zal er een grotere uitwisselbaarheid van de procedures mogelijk zijn, waardoor een persoon de resultaten van de EVC-procedure in één instelling kan gebruiken voor een EVC-procedure in een andere. De kwalificatiestructuur levert daartoe zeker al een bijdrage. Door de kwalificatiestructuur wordt het alleszins mogelijk om het ervaringsbewijs in te zetten voor verkorte onderwijs- en opleidingstrajecten. Op basis van het ervaringsbewijs is het duidelijk welke beroepskwalificatie de persoon bezit. Zo krijgt hij of zij recht op een verkort onderwijs- of opleidingstraject in opleidingen zowel binnen onderwijs als bij de publieke opleidingsverstrekkers. Immers de competenties vervat in de kwalificatie van het ervaringsbewijs kunnen worden vergeleken met de kwalificatie waartoe de opleiding leidt.

De procedure voor de erkenning van de gelijkwaardigheid van buitenlandse diploma's zal in de toekomst vertrekken van de kwalificatiestructuur om de buitenlandse bewijzen te beoordelen. Van zodra de EU-lidstaten hun nationale kwalificaties aan het EQF zullen gekoppeld hebben, zal het voor de Europese landen trouwens zeer gemakkelijk worden om hun respectieve kwalificatiebewijzen te beoordelen en te erkennen. Naast de beoordeling van de bewijzen, zal de procedure in de toekomst veel meer gebruik maken van de instrumenten die in de EVC-procedures worden gebruikt en van de resultaten van bestaande EVC-procedures. In plaats van opleidingen en hun respectieve duur te vergelijken, zal de erkenning van de gelijkwaardigheid zich toespitsen op vergelijking van competenties die mensen bezitten met de erkende kwalificaties. Zo kunnen we de procedure versoepelen en meer mensen met een buitenlands bewijs naar een aangepaste opleiding of een job

⁴ VLOR (2007). *Eindrapport EVK-HOSP. Een transparante methodiek voor de toekenning van studieduurverkorting in de hogeschool voor afgestudeerden uit het hoger onderwijs voor sociale promotie*. Brussel: VLOR.

leiden. EVC-procedures zullen geleidelijk ook ingang vinden in de beoordelingen van competenties die de overheid zelf organiseert zoals de centrale examencommissie voor het diploma secundair onderwijs, het toelatingsexamen voor arts en tandarts, de taalwetexamens.

De uitwisselbaarheid van kwalificatiebewijzen vereist dat voor alle certificeringsprocessen dezelfde kwaliteitsvoorwaarden gelden. Nog dit schooljaar zullen daarom initiatieven worden genomen om de kwaliteitsborging van de EVC-procedures te garanderen. We zullen de beginsituatie van de kwaliteitszorg voor de verschillende procedures vaststellen en een proces voor voortdurende afstemming en verbetering op gang brengen, over onderwijsniveaus en beleidsdomeinen heen.

In het kader van de Competentieagenda werd beslist een EVC-kennisnetwerk te ontwikkelen. Dat kennisnetwerk zal o.a. informatie over het EVC-beleid verzamelen en ter beschikking stellen van het publiek. Daarnaast zal het goede praktijken en wetenschappelijk onderbouwde methodieken en instrumenten voor EVC verspreiden. Verder zal het netwerk instaan voor een uniek loket waar mensen terecht kunnen voor informatie over de mogelijkheden om competenties te laten erkennen. De eerste stappen in de richting van een kennisnetwerk zijn gezet. Via de consultatie van een ruime waaier van (potentiële) EVC-aanbieders kon informatie ingewonnen worden over de vormgeving van het kennisnetwerk en de ontwikkeling van een kwaliteitsborgingssysteem voor de EVC-processen⁵. De onderzoekers van de Universiteit Gent en het adviesbureau CESOR werkten op basis daarvan een kwaliteitskit voor EVC uit. Het is de bedoeling die kwaliteitskit nu verder te concretiseren door hem te gebruiken in uiteenlopende EVC-processen en op basis van dit concreet uitgewerkt voorstel het debat rond kwaliteitszorg van EVC te voeren. Om de informatie over EVC in binnen- en buitenland te verspreiden, en in de toekomst de kwaliteitsborging van EVC te ondersteunen, zal ik in het najaar van 2008 een website lanceren.

Om de mensen te ondersteunen in het zichtbaar maken van hun competenties, stimuleer ik de ontwikkeling van certificaatsupplementen en portfolio's. Een certificaatsupplement geeft een overzicht van de leerresultaten/competenties die mensen bezitten na het afronden van de opleiding waarvoor het certificaat werd uitgereikt. Naarmate er erkende kwalificaties tot stand komen, zullen de certificaatsupplementen de competenties bevatten die vervat zijn in de door de mensen verworven kwalificatie. Naast tests kunnen portfolio's worden gebruikt om de competenties van mensen te beoordelen. Om de criteria te bepalen waaraan een kwaliteitsvol portfolio moet voldoen, liet ik een vergelijkende analyse van portfolio's in Vlaanderen uitvoeren⁶. Op basis van de resultaten van die analyse legt een werkgroep momenteel de laatste hand aan een set van gemeenschappelijke principes en criteria die bij de ontwikkeling van portfolio's kunnen gehanteerd worden. Die criteria moeten de kwaliteit van portfolio's ten goede komen, maar ook leiden tot meer overzichtelijkheid voor beoordelaars en gebruikers, alsook tot een bredere inzetbaarheid van de portfolio's. In samenwerking met de minister van Cultuur, Jeugd en Sport worden momenteel de randvoorwaarden voor de sector van het sociaal-cultureel werk geoptimaliseerd. SoCiuS en het Steunpunt Jeugd slaan de handen in elkaar om een portfolio-instrument te ontwikkelen en te introduceren ter ondersteuning van het (h)erkennen van verworven competenties.

⁵ Van de Poele, L., Janssens, K., & Debusscher, M. (2008). *Kennisnetwerk en kwaliteitsbewaking van EVC in Vlaanderen*. Gent: Universiteit Gent-CESOR.

⁶ Meeus, W., & Struyf, E. (2008). *Inventarisatie en analyse van portfolio's in Vlaanderen. Praktijkondersteunende studieopdracht in opdracht van Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming*. Antwerpen: Universiteit Antwerpen.

▪ **OESO–project over ‘Recognition of non formal and informal learning’ (RNFIL)**

Begin 2008 werd het finaal achtergrondrapport aan de OESO bezorgd, waarin de recente ontwikkelingen in het erkennen van informeel en niet-formeel leren in Vlaanderen worden beschreven. Het studiebezoek van een internationaal team van experts in mei 2007 resulteerde in een reviewnota die de OESO weldra zal afwerken. De OESO bereidt tevens een rapport voor met een internationale vergelijkende analyse van het EVC-beleid in de landen die aan de review deelnamen. Beide documenten zullen worden gebruikt om het een coherent EVC-beleid in Vlaanderen vorm te geven.

DE LADDER VAN DE BEROEPSOPLEIDINGEN VERSTERKEN

Vorig jaar introduceerde het decreet op het volwassenenonderwijs het HBO in het volwassenenonderwijs. Bij de inwerkingtreding van dat decreet werden de vroegere HOSP-opleidingen opleidingen van het HBO. Het ontwerpdecreet op het HBO dat ik begin 2009 aan het Vlaams Parlement wil voorleggen, zal het ook in het secundair en het hoger onderwijs mogelijk maken. Zo zullen de zevende jaren TSO en vierde graden BSO op 1 september 2009 automatisch HBO worden en krijgen de hogescholen ook onderwijsbevoegdheid. Met het HBO willen we tegemoet komen aan de vragen van de arbeidsmarkt naar beter technisch geschoolde werknemers. Tegelijk willen we ingaan op de onderwijsbehoeften van jongeren en de competenties van werkzoekenden en werknemers ontwikkelen.

Het HBO leidt op tot beroepen die meer specialisatie of verantwoordelijkheid vragen dan van een afgestudeerde uit het secundair onderwijs kan verwacht worden, maar waarvoor geen bacheloropleiding nodig is. We gebruikten de VKS om het kwalificatieniveau van het HBO te bepalen en situeren het op de niveaus vier en vijf. Die niveaus sluiten aan bij de kwalificatieniveaus van enerzijds het secundair onderwijs en anderzijds het hoger onderwijs. Het HBO₄ volgt meteen op of is een specialisatie van een technische of beroepsopleiding in het secundair onderwijs. Hierin zullen de zevende specialisatiejaren en bepaalde vierde graden uit het secundair onderwijs een plaats krijgen, alsook bepaalde kortdurende opleidingen in het hoger beroeps onderwijs van het volwassenenonderwijs. De opleidingen worden bekroond met een certificaat HBO. In Europees verband noemt men HBO₅ ‘Short Cycle opleidingen’. Ze behoren tot het hoger onderwijs, situeren zich vlak onder de professionele bachelors en leiden tot de graad van gegradueerde. Het vroegere HOSP kan hierin een plaats krijgen.

De beroepssectoren bepalen mee welke competenties de cursisten op het einde van een HBO-opleiding moeten bezitten. Bij het opstarten van opleidingen zal worden rekening gehouden met de arbeidsmarktrelevantie ervan. Een groot deel van de opleiding vindt plaats op de werkvloer via werkplekleren. Met een kwalificatie van het HBO moeten mensen meteen aan de slag kunnen.

Het HBO richt zich op jongeren én volwassenen. Wie na het secundair onderwijs wil verder studeren, maar het hoger onderwijs iets te hoog gegrepen vindt, kan naar het HBO. Ook wie al werkt maar hogere ambities heeft, kan in het HBO terecht. Wie nadien de smaak van het studeren te pakken heeft en goede resultaten haalt, kan in een hogeschool via een verkort traject een bachelordiploma behalen. Het HBO bouwt verder op het TSO en BSO en vormt een goede voorbereiding voor het volgen van een professionele bachelor. Om in te stappen in een opleiding van het HBO is een diploma secundair onderwijs noodzakelijk. Een getuigschrift van de derde graad van het BSO kan ook volstaan indien het minstens drie jaar geleden werd uitgereikt. Bezit men geen van beide, dan moet men slagen in een instapproef. We bouwden deze extra drempel in om het belang van een diploma secundair onderwijs te onderstrepen en jongeren te stimuleren het te halen.

Leren in het HBO is alles behalve schools. De opleidingen zijn kort: 60 tot 90 studiepunten voor HBO₄-opleidingen, 120 voor HBO₅-opleidingen, dus één tot twee studie jaren. HBO zal niet alleen in

CVO's, maar ook in secundaire scholen en hogescholen worden aangeboden. Secundaire scholen en CVO's kunnen HBO₄ aanbieden. HBO₅ mag worden ingericht door CVO's en hogescholen. In praktijk zullen de onderwijsinstellingen daarvoor vaak samenwerken. Voor onderdelen van een opleiding kan ook met de VDAB en Syntra worden samen gewerkt. Cursisten zullen steeds dezelfde beroepskwalificatie halen, ongeacht de onderwijsinstelling waar ze zich voor een opleiding inschrijven.

Het HBO moet voldoen aan welbepaalde kwaliteitscriteria. Om de kwaliteit van de opleidingen te garanderen, zullen groepsgewijze visitaties plaats vinden op basis waarvan de opleidingen een kwaliteitslabel kunnen krijgen van de NVAO. De criteria die bij de kwaliteitszorg van het HBO gehanteerd worden, zullen specifiek worden toegespitst op de eigenheden van het HBO. Aspecten die in de doorlichting door de inspectie al bekeken zijn, worden voor het HBO niet opnieuw geëvalueerd. We streven naar een kwaliteitsvolle, maar zo licht mogelijke procedure.

Indien een instelling een nieuwe opleiding wil organiseren, zal ze in een macrodoelmatigheids- en capaciteitstoets moeten aantonen daarvoor voldoende expertise en capaciteit te bezitten. Daarnaast zal de NVAO het programma inhoudelijk beoordelen aan de hand van de toets nieuwe opleiding. Een positieve beoordeling betekent dat de opleiding kan starten en een accreditatie krijgt voor vier jaar.

Alle nieuwe opleidingen moeten conform de vooropgestelde kwaliteitsvoorwaarden worden ingericht. Tegen 2012 zullen ook alle bestaande opleidingen aan de voorwaarden van het HBO moeten voldoen. Zo zullen ze moeten aantonen dat ze o.a. tot een erkende beroepskwalificatie leiden, effectief afgestemd zijn op de eisen van de arbeidsmarkt, voldoende werkpleklers inrichten.

Om de start van het HBO in september 2009 voor te bereiden, worden diverse proefprojecten uitgevoerd. In de sectorcommissies van de VLOR werden de leerresultaten van vijf opleidingen ingeschaald op basis van het Europese kwalificatieraamwerk EQF. Dit gebeurde voor de opleidingen verpleegkunde, gids en reisleader, chemische procestechnieken, industriële vormgeving en modevormgeving. De VLOR werkt momenteel aan mogelijke vormen van samenwerking tussen secundair onderwijs, volwassenenonderwijs, hoger onderwijs, Syntra en VDAB in 13 proefprojecten. Voor de beroepen dispatcher internationale handel, ploegbaas schilderen en decoratie, fitnessbegeleider, operationeel manager retail en polyvalent medewerker grafimedia werden door de SERV beroepscompetentieprofielen aangeleverd. Die beroepscompetentieprofielen zullen tot beroepskwalificaties worden ingeschaald. Ik zal een projectoproep richten aan de onderwijs- en opleidingsverstrekkers om op basis van die kwalificaties een blauwdruk voor kwaliteitsvolle HBO-opleidingen uit te tekenen. Op de begroting 2008 is daarvoor €170.000 uitgetrokken. In het voorjaar van 2009 zullen nog andere proefprojecten worden opgestart op basis van door de SERV aangeleverde beroepscompetentieprofielen. Enkele recent goedgekeurde opleidingen zoals tandartsassistent, assistent voedingsindustrie, hotel- en cateringmanagement richten zich al op de HBO-voorwaarden. Onderwijsverstrekkers zoeken met de bevoegde sector manieren om HBO vorm te geven in bvb. logistiek, vliegtuigtechnieken, distributie, duurzaam bouwen. Ook op stedelijk en regionaal niveau worden netwerken tussen scholen en sectoren opgestart, bvb. voor het maken van nieuwe opleidingen.

ACTIEPLAN JEUGDWERKLOOSHEID (ZIE BELEIDSBRIEF WERK)

STIMULEREN VAN COMPETENTIEBELEID IN BEDRIJVEN EN ORGANISATIES (ZIE OOK BELEIDSBRIEF WERK)

De SERV-partners lieten de huidige systemen voor opleidings- en studiefinanciering voor volwassenen doorlichten. In juli 2008 bezorgde het Steunpunt Werk en Sociale Economie (Steunpunt WSE) de studie "Heeft Vlaanderen nood aan meer? Een evaluatie van instrumenten voor stimulering

van opleidingsinspanningen” aan de sociale partners. Op basis van de resultaten van dit onderzoek zullen de SERV-partners concrete voorstellen formuleren aan de Vlaamse Regering.

In afwachting van concrete voorstellen voor eventuele bijstellingen in de financiële opleidingsincentives door de sociale partners, wordt het systeem van de opleidingscheques voor werknemers verder gezet. Het bereik van de opleidingscheques neemt jaarlijks toe. In 2007 werden 250.130 cheques uitgereikt, dit is een stijging van 6,5% ten aanzien van 2006. Elk jaar bereiken de opleidingscheques ongeveer 75.000 nieuwe gebruikers. Het systeem zal in 2009 vermoedelijk nog verder groeien. Daarom voorzie ik ook in 2009 €1.000.000 extra. Die bijkomende middelen komen uit het budget van de Competentieagenda. Kansengroepen blijven echter relatief ondervertegenwoordigd in het stelsel van de opleidings- en begeleidingscheques. In 2007 ging 14,9% van de cheques naar kortgeschoolden (gelijk ten opzichte van 2006), terwijl ze 23,7% van de werkenden uitmaken, en 15,6% naar 50-plussers terwijl 19,7% 50 jaar of ouder is.

EEN LEEFTIJDSEBEWUST PERSONEELSBELEID (ZIE BELEIDSBRIEF WERK)

COMPETENTIEONTWIKKELING BIJ WERKNEMERS STIMULEREN (ZIE BELEIDSBRIEF WERK)

▪ **Programme for the International Assessment of Adult Competences (PIAAC)**

PIAAC is een nieuw initiatief van de OESO, dat gesteund wordt door de Europese Commissie. Het programma wil nagaan in welke mate volwassenen beschikken over de belangrijkste sleutelcompetenties om succesvol te kunnen participeren in de samenleving en de economie van de 21^e eeuw. Hoewel ruimer van opzet, sluit dit onderzoek aan bij het International Adult Literacy Survey (IALS), een geletterdheidsonderzoek waaraan Vlaanderen in het verleden heeft deelgenomen. PIAAC zal gegevens opleveren om de evolutie van geletterdheid en laaggeletterdheid in Vlaanderen op een betrouwbare en internationaal vergelijkbare wijze in kaart te brengen. In 2010 vindt het vooronderzoek plaats. Het hoofdonderzoek volgt in 2011 en de resultaten zullen in het voorjaar van 2013 beschikbaar zijn. Behalve Vlaanderen zijn meer dan 20 landen betrokken bij de voorbereiding van dit programma. In de Vlaamse begroting wordt voor de uitvoering van het vooronderzoek in 2009 en 2010 in een bedrag van €730.000 voorzien.

OMGAAN MET VERANDERENDE LOOPBANEN (ZIE BELEIDSBRIEF WERK)

SECTOREN VERSTERKEN HUN COMPETENTIEBELEID (ZIE BELEIDSBRIEF WERK)

Het modelconvenant 2007-2009, dat is goedgekeurd door VESOC op 11 mei 2007 en die als leidraad zal dienen voor afspraken met de sectoren, bevat verschillende acties uit de Competentieagenda: studiekeuze en beroepsoriëntering, het aanbieden van kwaliteitsvolle stages voor zowel leerlingen (voltijds als deeltijds), opleiding van leerkrachten en werkzoekenden, het remediëren van knelpuntberoepen, het promoten van het ervaringsbewijs en EVC-initiatieven en het uitwerken van een sectoraal competentiebeleid. De sociale partners zullen de effectieve realisatie van die engagementen stimuleren. Voor nieuwe sectorconvenants voorzie ik daarom ook in 2009 een bedrag van €200.000 extra uit het budget van de Competentieagenda.

Met 26 sectoren werd intussen een akkoord bereikt en ondertekend over een nieuw convenant, gebaseerd op het modelconvenant 2007-2009. Alle sectoren nemen in hun convenant extra engagementen op om de doelstellingen van de Competentieagenda te helpen bereiken.

Om de rol van de sectoren in de Competentieagenda nog eens extra in de verf te zetten en om inspanningen van sectoren zichtbaar te maken, zal begin december 2008 een event georganiseerd worden voor sociale partners en onderwijsactoren. Met dit event wil ik de sectorale invalshoek van het Vlaams werkgelegenheidsbeleid in het algemeen en de Competentieagenda in het bijzonder op een kritische, constructieve manier evalueren en eventueel nog verdiepen. Het event moet een platform zijn om de rol van sectoren in de Competentieagenda te onderstrepen, om (tussentijdse) inspanningen van sectoren zichtbaar te maken, om het beleid van sectoren te inspireren en om op zoek te gaan naar opportuniteiten en hefboomen voor een goede wisselwerking tussen de actoren binnen het sectorale en Vlaamse competentiebeleid.

1.1.2 Samenwerking tussen diverse actoren stimuleren

EEN FLEXIBELE EN KWALITATIEVE UITBOUW VAN HET VOLWASSENENONDERWIJS

Met de start van het schooljaar 2008-2009 is het nieuwe decreet volwassenenonderwijs bijna volledig ingevoerd. Alleen de aanpassing van het personeelsstatuut voor de CVO's werd met één schooljaar uitgesteld. Die verandering zal ingaan vanaf 1 september 2009.

De bepalingen die betrekking hebben op de organisatie van het opleidingsaanbod, de financiering/subsidiëring van de CVO's, de inschrijvingsgelden, de toelatingsvoorwaarden, de evaluatie en studiebekrachtiging en de structuur van de centra werden onmiddellijk uitgevoerd.

Het voorbije schooljaar werden dertien consortia volwassenenonderwijs gevormd. Met elk consortium wordt dit schooljaar een samenwerkingsovereenkomst gesloten. Vanaf 1 september 2008 zullen zij het onderwijsaanbod binnen hun werkingsgebied afstemmen op de regionale educatieve noden, een regionale ombudsdienst uitbouwen die een bemiddelende rol zal spelen tussen de centra en de cursisten, de centra ondersteunen bij de invoering van kwalitatief afstandsonderwijs.

Het expertiseontwikkeling in het volwassenenonderwijs werd vanaf 1 januari 2008 structureel versterkt door de oprichting van het Vlaams Ondersteuningscentrum voor het Volwassenenonderwijs (VOCVO) en de samenwerking met de PBD's. Met elke instantie werd een samenwerkingsovereenkomst gesloten. Deze samenwerkingsovereenkomsten bevatten naast algemene bepalingen, ook de verdere concretisering van de toegekende opdrachten gekoppeld aan meetbare resultaatsverbintenissen. We zijn dus goed op weg om het volwassenenonderwijs in Vlaanderen sterker op de kaart te zetten.

Vanaf 1 september 2008 hebben de centra voor basiseducatie (CBE) een nieuw personeelsstatuut, het CODO-statuut genaamd, en een nieuw financieringssysteem. Bij de start van het schooljaar 2008-2009 waren er nog 13 CBE's. Deze centra zijn het resultaat van een fusie van de 29 voormalige centra. De nieuwe centra moeten vanaf 1 september 2008 aan de algemene erkennings- en subsidiëeringsvoorwaarden van het onderwijs voldoen. Daarom zal de inspectie volwassenenonderwijs ze in het najaar van 2008 doorlichten. De resultaten van de doorlichting zullen als een ijkpunt voor toekomstige evoluties en veranderingen worden gebruikt.

Tijdens het schooljaar 2007-2008 werden nog een tweede reeks uitvoeringsbesluiten, noodzakelijk voor de werking van de CBE's, de CVO's en de consortia volwassenenonderwijs opgemaakt. Deze uitvoeringsbesluiten zijn momenteel definitief goedgekeurd of bevinden zich in de laatste fase van de goedkeuringsprocedure.

Het volwassenenonderwijs wordt ook financieel versterkt. Het budget dat we op de onderwijsbegroting uittrekken, zal stijgen van € 282.000.000 in 2007 naar € 306.000.000 in 2009. Door de verhoging van de inschrijvingsgelden stijgen de werkingsmiddelen van de centra nog eens

met € 14.000.000. Dit komt neer op gemiddeld € 120.000 per centrum. Voor de uitvoering van de nieuwe maatregelen wordt op jaarbasis in een bijkomend bedrag van € 5.900.000 voorzien. Die maatregelen hebben in hoofdzaak betrekking op:

- de consortia volwassenenonderwijs: jaarlijks wordt een budget uitgetrokken van ten minste € 3.600.000. Daarvan moet € 650.000 worden besteed aan de opdracht van het volwassenenonderwijs in het kader van het Strategisch Plan Hulp- en Dienstverlening aan Gedetineerden die in de samenwerkingsovereenkomst van de consortia werd ingeschreven.
- de ondersteuningsstructuur: VOCVO ontvangt in 2009 € 915.000. In uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst tussen de Vlaamse Regering en de PBD's wordt jaarlijks een krediet van ten minste € 722.000 ter beschikking gesteld van de vzw Samenwerkingsverband Netgebonden Pedagogische Begeleidingsdiensten (SNPB). Het VOCVO en de PBD - vanaf 2009 de SNPB - moeten 20 procent van de hen toegekende middelen investeren in een samenwerkingsverband gericht op kennis- en expertiseontwikkeling met betrekking tot het volwassenenonderwijs.

Vanaf 1 september 2007 wordt voor de speciale onderwijsleermiddelen (SOL) jaarlijks in een bedrag van € 250.000 voor het volwassenenonderwijs voorzien. De procedures om SOL-middelen aan te vragen werden dit schooljaar afgestemd op de modulaire structuur van het volwassenenonderwijs. Hierdoor kan men op een snellere en meer flexibele wijze middelen aanvragen.

Het decreet volwassenenonderwijs stelt dat in 2009 een eerste tussentijdse evaluatie van het financieringssysteem van de CBE's en de CVO's, het nieuwe systeem van de ondersteuning van het volwassenenonderwijs en de start van de consortia volwassenenonderwijs moet plaatsvinden. In het najaar van 2008 zullen de modaliteiten voor de tussentijdse evaluatie van de verschillende elementen van het decreet volwassenenonderwijs uitgetekend en voorbereid worden.

UITVOERING VAN HET PLAN GELETTERDHEID

Het Plan geletterdheid dat de Vlaamse Regering op 24 juni 2005 goedkeurde, wordt verder uitgevoerd. We voorzien dat de geplande acties in 2011 volledig zullen gerealiseerd zijn. De middelen voor de basiseducatie zullen gestaag toenemen. De jaarlijkse cumulatieve verhoging van de enveloppe per CBE bedraagt 5%. In 2009 bedragen deze extra middelen € 3.228.000. Vanaf 2009 kent de basiseducatie een open-endfinanciering met een groeinorm, zoals ook bij de CVO's het geval is.

Na enige voorbereiding, werden afspraken gemaakt met de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) over de wijze waarop de doelstellingen en acties van het plan ook in Brussel kunnen uitgewerkt worden. Prioriteiten zijn het uitwerken van een aanpak in samenwerking met Actiris en het sensibiliseren en opleiden van ouders met kinderen in het leerplichtonderwijs via schoolprojecten. Een projectontwikkelaar zal worden ingezet om bestaande netwerken te activeren en nieuwe te initiëren. Het gaat om een cofinanciering van de VGC en Federaal Impulsfonds Migranten (FIM). De VGC voorziet in een subsidie van € 23.000 aan 'Brusselleer' om het geheel te coördineren.

In het voorjaar 2009 organiseren we een conferentie met de leidende ambtenaren die de doelstellingen van het plan geletterdheid onderschreven hebben. Ook beleidsverantwoordelijken uit het brede veld van onderwijs, vorming en werk worden betrokken. De conferentie heeft als doel een balans op te maken van de realisaties van het plan en de knelpunten te bespreken. Vanuit een reflectie op geletterdheid als maatschappelijk project willen we de bakens uitzetten voor de voortzetting van het plan over de legislatuur heen.

▪ **Geletterdheid versterken op de werkvloer**

Een duidelijke prioriteit van het plan geletterdheid situeert zich op het snijvlak van onderwijs en werk en behelst het stimuleren van geletterdheidstraining op de werkvloer. De samenwerking met experts ter zake en de analyse van goede praktijken resulteerde in een informatieve brochure Geletterdheid op de werkvloer voor bedrijven en sectorale organisaties. Die brochure bevat concrete instrumenten om op de werkvloer te werken aan de geletterdheid van de werknemers. Diverse bedrijven en sectoren hebben de brochure opgevraagd. In september 2008 waren al 1.300 brochures verspreid. De website waarop men o.a. de instrumenten waarnaar de brochure verwijst kan downloaden, wordt in de loop van het najaar 2008 geactualiseerd. De sociale partners en de Vlaamse overheid engageerden zich in het modelconvenant 2007-2009 tot het bevorderen van de ontwikkeling van basiscompetenties, in het bijzonder van de functionele geletterdheid. Men kan hierbij een beroep doen op de opleidingsmodules en maatwerkformules zoals ze uitgewerkt worden door de VDAB, de CBE's en/of de CVO's. De sectorconvenanten zullen in het najaar 2008 en in 2009 geëvalueerd worden op de mate waarin die engagementen werden opgenomen.

Daarnaast worden de publieke opleidingsverstrekkers en de sectorale opleidingsorganisaties aangemoedigd om duale of geïntegreerde geletterdheidstrajecten op te zetten. In die trajecten ligt het accent op het versterken van de geletterdheid tijdens de beroepsopleiding. Zo kwam een opleidingsmodel voor basisvaardigheden wiskunde tot stand in overleg tussen een CBE en de VDAB. In de loop van het komende jaar zal dat model in de verschillende competentiecentra worden toegepast. We zullen ook een pilootproject starten dat doel heeft een methodiek voor geletterdheidcoaching op de werkvloer uit te werken. Het zal worden uitgevoerd in 10 bedrijven, gespreid over twee regio's. Die methodiek stelt een stapsgewijze benadering voorop, waarbij de leraar/coach de beoogde geletterdheidsvaardigheden van werknemers/cursisten koppelt aan de specifieke behoeften en werkprocessen van het bedrijf. Voor de ontwikkeling van de methodiek wordt inspiratie gehaald uit de praktijk van Nederlands op de Werkvloer voor anderstaligen. De aanpak biedt maatwerk voor elke organisatie en cursist. De inzet van projectontwikkelaars bij de prospectie van de behoeften in bedrijven en de mogelijkheden voor nazorg via het diversiteitsbeleid zijn ijzersterke troeven voor succes. Tot slot werken de CBE's en de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten (VVSG) samen een methodiek uit voor het opzetten van geïntegreerde geletterdheidstrajecten voor laag opgeleide medewerkers van lokale besturen. 19 gemeenten en OCMW's werken aan dit project mee.

▪ **Geletterdheid screenen**

Tot nog toe wordt de quickscan gebruikt om geletterdheidsproblemen bij werkzoekenden te detecteren. Om gericht te kunnen doorverwijzen naar een specifieke geletterdheidsopleiding is dit instrument echter ontoereikend. Op basis van de aanbevelingen van een haalbaarheidsonderzoek heb ik de opdracht gegeven een meer verfijnd screeningsinstrument te ontwikkelen dat kan ingezet worden in de toeleiding naar werk en dat de keuze van een gepast opleidings- en begeleidingstraject moet mogelijk maken. Het instrument moet dus kunnen ingezet worden in de arbeidsbemiddeling en trajectbegeleiding en de toeleiding naar een gepaste opleiding of remediëring ondersteunen.

Het voormalige Vlaams Ondersteuningscentrum voor Basiseducatie (VOCB), inmiddels omgevormd tot het VOCVO, heeft een aanzet uitgewerkt voor een model voor activering. Activering heeft tot doel potentiële cursisten bewust te maken van hun educatieve behoeften en ze tot deelname aan onderwijs, vorming of opleiding aan te zetten. Het ontwikkelde model moet verder uitgewerkt worden in concrete acties. Het ondersteunen van nieuwe ontwikkelingen op dit terrein en verspreiden van nieuw verworven inzichten maakt deel uit van de opdrachten in de overeenkomst die ik sloot met het samenwerkingsverband tussen het VOCVO en de PBD's.

- **Digitale kloof dichten via Digid@ks**

Digid@ks zijn openbare computerruimten waar iedereen gratis gebruik kan maken van computer, printer, scanner en internet. Het is een plaats – bvb. een bibliotheek, onthaalbureau of een buurthuis - waar mensen de basisbeginselen leren over de werking van de pc en het internet. Digid@ks zijn ook een tewerkstellingsproject. Ik voorzie er tewerkstellingsplaatsen voor WEP+ers⁷. Die staan mee in voor de opvang en begeleiding van de klanten. Ze krijgen zelf ook een opleiding. Na een eerste kennismaking met ICT worden de klanten doorverwezen naar opleidingen in een CBE. Op 13 juni is het Digid@kproject formeel van start gegaan.

- **Werken aan informatiegeletterdheid**

In het najaar zet ik in samenwerking met mijn collega bevoegd voor cultuur een project op rond informatiegeletterdheid in de Vlaamse bibliotheken. Meer bepaald zal ik een methodiek laten ontwikkelen om mensen met geletterdheidsproblemen informatie over burgerschapscompetenties te leren zoeken en vinden. Voor dit project trek ik €25.000 uit op de begroting 2008.

REGIONALE TECHNOLOGISCHE CENTRA VERSTERKEN EN VERRUIMEN

- **De werking versterken**

De werking van de RTC's werd vernieuwd. Voor de periode 2008-2010 werden nieuwe beheersovereenkomsten gesloten. Daarin werd afgesproken dat de RTC hun strategisch plan jaarlijks in een jaaractieplan concretiseren. Hun werking werd uitgebreid naar alle opleidingen van het TSO en BSO. Tevens kunnen ze ook het volwassenenonderwijs bij hun werking betrekken.

Vanaf dit schooljaar zullen de RTC instaan voor de organisatie van de examens voor het afleveren van een attest Basisopleiding Veiligheid, gezondheid en milieu Checklist Aannemers (B-VCA-attest). De RTC zullen de online examens vanaf februari 2009 kunnen organiseren. In de toekomst zullen alle leerlingen van de studierichtingen die leiden naar sectoren waar het VCA-attest vereist is, dit attest op dezelfde wijze en zonder ervoor te betalen kunnen behalen. Als die VCA-competenties deel uitmaken van de beroepskwalificatie, moeten alle leerlingen ze verwerven en de nodige bewijzen ervan kunnen voorleggen.

De bruggenbouwers die sinds het voorjaar in de RTC werken (dat zijn de eerder genoemde 2,5 voltijdsequivalente personeelsleden extra per RTC), hebben als taak de band tussen bedrijven en scholen aan te halen. Meer bepaald moeten zij leerlingen en leerkrachten ondersteunen bij het vinden van een relevante stageplaats en werken aan de kwaliteit van het werkplekieren. Daarnaast moeten zij het vormingsaanbod van de VDAB bekend maken bij de scholen. In hun werkzaamheden zullen de bruggenbouwers de nodige contacten leggen met het netwerk van sectorconsulenten van de SERV.

⁷ WEP+ wil voor langdurig werkzoekenden een brug zijn tussen werkloosheid en het reguliere bedrijfsleven. Laaggeschoolde werkzoekenden zijn prioritair. Tijdens hun werkervaringsproject krijgen werkzoekenden opleiding en begeleiding. Ze worden zoveel mogelijk in een concrete werksituatie geplaatst. WEP+ duurt 12 maanden, maar kan ook beperkt worden tot zes maanden of verlengd tot 18 maanden. WEP+ promotoren behoren tot de niet-commerciële sector.

- **RTC-overschrijdende werking en de vzw DIVA**

Tijdens het afgelopen jaar gingen we na hoe we kunnen ingaan op de vraag naar coördinatie en dienstverlening van de lokale RTC's. Daarvoor werd een task force RTC-DIVA opgericht met als taak uit te proberen hoe de DIVA de lokale werking van de RTC's kan ondersteunen. Tijdens de nog lopende legislatuur komt er een positiebepaling over de verdere rol van de DIVA terzake.

HET AFSTANDSLEREN IN VLAANDEREN HERPOSITIONEREN

- **Gecombineerd onderwijs in het volwassenenonderwijs verder stimuleren**

Om de participatie aan levenslang leren te bevorderen, is een meer flexibele toegang tot het opleidingsaanbod voor volwassenen noodzakelijk. Een interessante vorm van flexibilisering van het leertraject is het aanbieden van leertrajecten in gecombineerd onderwijs. Dit houdt in dat een deel van de opleiding via contactonderwijs verloopt en een deel in afstandsonderwijs.

De Centra voor Volwassenenonderwijs kunnen hun opleidingen al sinds 1999 in gecombineerd onderwijs aanbieden. Met het nieuwe decreet op het volwassenenonderwijs zorgden we voor een uitbreiding van de mogelijkheden voor gecombineerd onderwijs. Zo worden opleidingen in gecombineerd onderwijs aan 120% gefinancierd. Tegelijkertijd kregen het VOCVO en de PBD's de opdracht om de centra inhoudelijk te ondersteunen bij het ontwikkelen van het luik afstandsonderwijs. Ook werden er strengere kwaliteitsnormen voorzien. Dit alles heeft geleid tot een sterke toename van het aantal opleidingen in gecombineerd onderwijs tijdens het afgelopen schooljaar.

Via het gecombineerd onderwijs bereiken de centra een nieuw doelpubliek dat door werk of gezinsverplichtingen er niet altijd in slaagt om elke week naar de les te komen. Daarom wil ik het organiseren van opleidingen in het gecombineerd onderwijs verder aanmoedigen. Daarbij moet het aandeel afstandsonderwijs substantieel toenemen. Daarom voorzie ik dat in de toekomst centra een opleiding bijna volledig in afstandsonderwijs zullen kunnen gaan organiseren.

Omdat aan het ontwikkelen van een opleiding met veel afstandsonderwijs een hoge ontwikkelingskost verbonden is, voorzie ik in de oprichting van een 'stimuleringsfonds gecombineerd onderwijs'. Jaarlijks kunnen vier projecten genieten van een financiële ondersteuning. Hiermee moet een centrum, of een samenwerkingsverband tussen meerdere centra, de opleiding in gecombineerd onderwijs inhoudelijk en organisatorisch voorbereiden. Het jaar nadien moet het centrum de opleiding dan organiseren met reguliere middelen.

De onderwijsinspectie heeft bijzondere inspanningen gedaan om een instrument voor de kwaliteitsbewaking van de projecten gecombineerd onderwijs te ontwikkelen. Alleen projecten die voldoen aan deze kwaliteitsstandaarden kunnen blijven bestaan.

- **Valideren van het cursusmateriaal van Begeleid Individueel Studeren (BIS)**

In 2007 besliste ik om BIS af te bouwen. Ondanks de hoge kwaliteit van de BIS-cursussen, was het weinig succesvol. Een te geringe interesse en een te hoge ontwikkelingskost voor het cursusmateriaal maakten van BIS een weinig rendabel initiatief. Gedetineerden kunnen wel nog altijd gebruik maken van het cursusmateriaal van BIS.

Daarnaast wilden we de ontwikkelde materialen en de opgedane ervaring maximaal valoriseren. In overleg met een aantal partners, zoals de VDAB, werden afspraken gemaakt over de wijze waarop de leermiddelen zouden herwerkt worden. In de loop van september 2008 werd de leermaterialendatabank van BIS ontsloten via de educatieve portaalsite KlasCement. De VDAB ontsloot de leermiddelen van BIS Online. Vanaf oktober 2008 worden een aantal taalcursussen

(Nederlands, Frans, en Engels) ter beschikking gesteld van volwassenen via het “Webleren”, een systeem van volledig online afstandsleren van de VDAB. De taalcursussen worden thematisch geordend en gekoppeld aan een taalbeheersingsniveau, zodat elke cursist een individueel programma kan samenstellen. Daarnaast worden de digitale leermiddelen ook ingezet binnen de taalopleidingen in de competentiecentra als ondersteuning van het gecombineerd leren. De VDAB-vakgroep talen zal dit jaar nagaan in welke mate het materiaal voldoende basis biedt om de taalontwikkeling binnen de trajecten naar werk te ondersteunen. Voor het einde van het jaar zal ook BIS-online voor de CVO en de CBE worden ontsloten.

- **Samenwerking rond afstandsleren**

Indien we het afstandsleren in Vlaanderen in de toekomst kwaliteitsvol verder willen uitbouwen, dan is samenwerking en uitwisseling van expertise tussen de onderwijs- en opleidingsverstreckers noodzakelijk. Zo is het aangewezen dat de diverse partners vanuit de eigen expertise gezamenlijk aan competentieontwikkeling van lesgevers en coaches werken. De DIVA-partners hebben dit thema alvast opgenomen en een aantal acties rond train-the-trainer cursussen (Toll-net) opgezet.

Samenwerking is ook vereist om de digitale leermaterialen verder te ontwikkelen en te hergebruiken. Daarvoor zijn afspraken nodig over leerstandaarden en metadata. Daarmee worden leermaterialen immers beter uitwisselbaar. Het Departement Onderwijs en Vorming heeft een ondersteuningsproject opgezet dat voortbouwt op het zgn. PUBELO-project (Publiceren in een Elektronische Leeromgeving). Via dit project wordt expertise opgebouwd en uitgewisseld en afspraken gemaakt over standaardisering en uitwisseling van digitale leermaterialen. De doelgroep omvat ICT-coördinatoren, beheerders van elektronische leeromgevingen, maar ook educatieve uitgeverijen, beleidsmedewerkers en lesgevers. Binnen dit ondersteuningsproject werden ook contacten gelegd met de verantwoordelijken voor digitale leermaterialen bij VDAB en Syntra Vlaanderen om de bereidheid af te toetsen voor gezamenlijke afspraken rond digitale leermaterialen binnen de bredere volwasseneneducatie.

We moeten echter ook nadenken over hoe we de kwaliteit van afstandsleren dat door de diverse onderwijs- en opleidingsverstreckers wordt aangeboden kunnen garanderen. Zo zullen de trajecten via afstandsleren dezelfde leerdoelen hebben als de trajecten via contactonderwijs. Ze moeten met andere woorden tot dezelfde kwalificaties leiden. Ik vraag dan ook dat de onderwijs- en opleidingsverstreckers in hun samenwerkingsverbanden rond afstandsleren duidelijke afspraken maken over de leerdoelen, de attestering van de deeltrajecten en de kwaliteitsbewaking alvorens ze aanspraak kunnen maken op het stimuleringsfonds voor afstandsleren. Als het afstandsleren binnen de verschillende instellingen leidt tot dezelfde kwalificaties is het evident dat ze dezelfde kwaliteitsnormen hanteren en dezelfde kwaliteitsgaranties kunnen voorleggen.

CONSOLIDATIE VAN DE SAMENWERKING TUSSEN BELEIDSDOMEIN ONDERWIJS EN VORMING EN BELEIDSDOMEIN WERK EN SOCIALE ECONOMIE

Uit wat voorafgaat, blijkt dat ik er de voorbije jaren in geslaagd ben de samenwerking tussen Onderwijs, Vorming en Werk op verschillende vlakken te verstevigen. Om afspraken te maken voor de Competentieagenda bracht ik de onderwijskoepels, de inrichtende macht van het GO! - Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap en de sociale partners rond de tafel. Zij gaven zich als deadline 2010. Ik heb er alle vertrouwen in dat de Competentieagenda en de samenwerking rond specifieke acties die daardoor tot stand kwam een dynamiek op gang brachten, die zal leiden tot nieuwe afspraken voor de periode na 2010. Bovendien zet ik sterk in op het instrument van de sectorconvenants. Ik reken erop dat een aantal prioriteiten van mijn beleid zoals werkplekleren, HBO, competentieontwikkeling van werknemers ook in de toekomst de weg zullen vinden naar de engagementen van de

sectorconvenants. Het is belangrijk dat we verder werk maken van de sectorconvenants als instrumenten voor de beleidsuitvoering op het snijvlak van Onderwijs, Vorming en Werk.

Momenteel bereid ik een ontwerpdecreet voor dat ook de samenwerking tussen de beleidsdomeinen zelf zal consolideren. Meer bepaald wens ik een gezamenlijk managementcomité op te richten. Daarin zullen de leidend ambtenaren van de Vlaamse Ministeries van Onderwijs en Vorming en Werk en Sociale Economie met elkaar samenwerken rond o.a. competentieontwikkeling, efficiëntie van publieke investeringen in levenslang leren. Vanuit mijn coördinerende rol in de bevoegdheid Vorming zal ik ook nagaan op welke manier de samenwerking tussen de Vlaamse Ministeries van Onderwijs en Vorming en van Cultuur, Jeugd, Sport en Media geconsolideerd kan worden.

Een centraal element in mijn beleid op het snijvlak van mijn twee bevoegdheden is de kwalificatiestructuur. De VKS zal zorgen voor een voortdurende dialoog tussen de beroepswereld en de onderwijs- en opleidingsverstrekkers. De sociale partners krijgen de kans de behoeften aan competenties op de arbeidsmarkt te verduidelijken. Zo kunnen onderwijs- en opleidingsverstrekkers van een duidelijk kader vertrekken om hun opleidingen vorm te geven en de arbeidsmarktkansen van hun leerlingen en cursisten beter te verzekeren. Gesteund door de Europese werkzaamheden rond VET, ECVET en kwaliteitsborging zal die dialoog in de toekomst nog intenser worden. Het Belgische EU-voorzitterschap tijdens de tweede helft van 2010 is op dit vlak een bijzondere opportuniteit. We krijgen immers de mogelijkheid om de toekomst van het Kopenhagenproces waarin de versterking van VET centraal staat, mede vorm te geven.

De kwalificatiestructuur zal het EVC-beleid versterken door meer coherentie te brengen in de beoordelingen van competenties over de beleidsdomeinen heen. Ik wil daarin nog een stap verder zetten. Ik zal ook in een structuur voorzien, die het zal mogelijk maken een kwaliteitskader voor EVC af te spreken over de beleidsdomeinen heen. Het agentschap dat wordt opgericht voor de kwaliteitszorg in het leerplichtonderwijs, de leertijd van de Syntra, de CLB's en het DKO zal ook verantwoordelijk worden voor het uitzetten van de bakens voor de kwaliteitszorg inzake EVC, ook voor het volwassenenonderwijs en het hoger onderwijs en de testcentra voor het ervaringsbewijs.

De erkende kwalificaties worden opgeslagen in een kwalificatiedatabank die zal verder bouwen op het COMPETENT-systeem van de SERV. Op termijn zal de kwalificatiedatabank ook verbonden worden met leer- en ervaringsbewijzendatabank. Dat is een databank waarin alle bewijzen van de kwalificaties die mensen verworven hebben worden opgeslagen. De informatie die in de databank wordt opgeslagen is afkomstig uit zowel het beleidsdomein Onderwijs en Vorming als het beleidsdomein Werk. Immers zowel de diploma's en getuigschriften als de VDAB-attesten en ervaringsbewijzen die mensen hebben verworven worden erin verzameld. Beide beleidsdomeinen zullen de databank voor verschillende doeleinden gebruiken. Zo zal de VDAB er gegevens uit putten over de kwalificaties van een individu in het kader van de ondersteuning van loopbanen. Onderwijs zal de databank gebruiken om o.a. de indicator over het opleidingsniveau van de moeder te construeren in functie van de financiering van het leerplichtonderwijs.

Het HBO dat we verder voorbereiden, kan slechts tot stand komen als de beide beleidsdomeinen samen werken. Het HBO is een verzameling van opleidingen die afgestemd zijn op de behoeften van de beroepswereld. Voor jongeren biedt het een opportuniteit om hun arbeidsmarktperspectieven te verstevigen. Daarnaast zal het vlot moeten inspelen op de vraag naar competentieontwikkeling van werkzoekenden en werknemers. Werkplekieren krijgt een belangrijke plaats in de HBO-opleidingen. Zo sluit de opleiding goed aan bij de competenties die op de werkvloer nodig zijn. Werknemers die al in de sector tewerkgesteld zijn, krijgen de mogelijkheid de opleiding als een duaal traject te volgen. Via werkplekieren krijgt de beroepswereld de mogelijkheid om de opleiding vorm te geven. Daarnaast zijn in het kader van HBO ook samenwerkingsvormen mogelijk tussen de onderwijs- en publieke opleidingsverstrekkers. De ontwikkelingen op het vlak van het HBO impliceren dat Onderwijs en Werk in de toekomst zullen samen werken om financiële incentives of een vorm van studiefinanciering voor volwassenen uit te werken. Immers cursisten in het volwassenenonderwijs

kunnen naast opleidingscheques en een vrijstelling van het betalen van inschrijvingsgeld op geen enkele andere vorm van financiële tussenkomst in hun studiekosten rekenen, terwijl cursisten in het HBO van het secundair en van het hoger onderwijs dat wel kunnen. Tegelijkertijd wordt ook de invoering van een schooltoelage voor cursisten van het tweedekansonderwijs voorbereid.

De leertijd in de Syntra's maakt voortaan integraal deel uit van het systeem van leren en werken dat een voltijds engagement voor de jongeren wil verzekeren. In de mate dat de Syntra-opleiding dezelfde leerdoelen realiseert als het DBSO zal het dezelfde kwalificatiebewijzen kunnen uitreiken. Binnen leren en werken werden ook afspraken gemaakt omtrent de rol van de VDAB wat betreft de screening van de arbeidsrijpheid van de jongeren en de overdracht van leerlingen van een onderwijs- naar een werkstatuut. Om het systeem van leren en werken en het voltijds engagement op te volgen, werken Onderwijs, VDAB, Syntra en het ESF-agentschap samen om vanuit één registratiesysteem hun respectieve gegevens te verzamelen. Het voordeel voor de scholen en de Syntra bestaat erin dat zij hun gegevens slechts één keer moeten doorsturen.

Met de hervorming van het volwassenenonderwijs stimuleerden we de samenwerking van de consortia met de publieke opleidingsverstrekkers in het realiseren van een behoeftedekkend aanbod. In de verdere ontwikkeling van afstandslernen voor volwassenen zullen de onderwijs- en opleidingsverstrekkers afspraken over de kwaliteitsbewaking maken. Op dit ogenblik werken Onderwijs en Werk al samen in het PUBELO-project om standaarden voor de beschrijving van leermaterialen af te spreken en in het TOLL-project omtrent expertiseontwikkeling inzake ICT van opleiders.

Met de RTC slaagde ik erin de samenwerking tussen onderwijs, vorming en werk op het regionaal niveau te verankeren. De bevoegdheid van de RTC werd uitgebreid van samenwerking rond hoogtechnologische infrastructuur en de vorming in dat verband naar samenwerking tussen onderwijs en werk op verschillende fronten. De bruggenbouwers die sinds dit jaar in de RTC's werden tewerkgesteld, moeten die samenwerking activeren, vooral op het vlak van stages van leerlingen en leerkrachten. De RTC's beperken zich niet langer tot het leerplichtonderwijs, maar richten zich nu ook op het volwassenenonderwijs. Door naast de RTC's ook een RTC-overschrijdende werking te stimuleren, hoop ik dat de onderwijspartners intensiever met de beroepssectoren kunnen samenwerken rond o.a. afspraken rond vorming of attesten die de beroepssectoren bovenop de getuigschriften van onderwijs als voorwaarde voor de toegang tot bepaalde beroepen vooropstellen. Met de VDAB werd alvast de afspraak gemaakt dat leerlingen in finaliteitsjaren voor een periode van 72 uren per leerling gebruik kunnen maken van VDAB-infrastructuur en -vorming. Leerlingen krijgen zo de kans om via de school kennis te maken met nieuwe technologieën. Er wordt bovendien onderzocht hoe ook andere samenwerking met VDAB - bvb. op het vlak van nascholing van leerkrachten of navorming rond veiligheid - vorm kan krijgen.

1.2 Een nieuw financieringssysteem voor het onderwijs

1.2.1 Financiering basis- en secundair onderwijs

EEN NIEUW FINANCIERINGSSYSTEEM VOOR HET BASIS- EN SECUNDAIR ONDERWIJS

Vanaf dit schooljaar wordt de lat voor de werkingsmiddelen voor het basis- en secundair onderwijs gelijk gelegd. Bij de verdeling van de werkingsmiddelen wordt enkel nog rekening gehouden met de schoolkenmerken, de objectieve verschillen tussen scholen en de kenmerken van de leerlingen. Het gros van de werkingsmiddelen gaat naar de basisfinanciering en worden lineair verdeeld volgens

bepaalde schoolkenmerken zoals het onderwijsniveau en het soort onderwijs (gewoon of buitengewoon). Omdat officiële scholen wettelijk verplicht zijn meerdere levensbeschouwelijke vakken aan te bieden, krijgen ze 4,5% extra werkingsmiddelen om de organisatiekost van die vakken te dekken. Voor de berekening van die middelen wordt enkel rekening gehouden met de leerlingen van het basis- en het secundair onderwijs. Kleuters krijgen immers geen levensbeschouwelijke vakken. Het gemeenschapsonderwijs krijgt daar bovenop nog 3% extra werkingsmiddelen voor de kosten verbonden met het garanderen van de vrije schoolkeuze. In het basisonderwijs wordt dit schooljaar 14% van de werkingsmiddelen verdeeld op basis van leerlingenkenmerken. Dat percentage loopt op tot 15,5% in 2017. Voor het secundair onderwijs bedragen de percentages respectievelijk 10 en 11%. Het budget dat de scholen op basis van de leerlingenkenmerken ontvangen, weerspiegelt het schoolprofiel. Het wordt als één pakket per school toegekend en moet worden aangewend om het schoolbeleid om de schoolpopulatie af te stemmen en niet om te remediëren op leerlingenniveau.

We doen een eenmalige inspanning van € 26.309.000 voor alle scholen om de overgang naar het nieuwe systeem te maken. De invoering van het nieuwe financieringssysteem gaat gepaard met een belangrijke verhoging van de werkingsmiddelen. Dit schooljaar krijgt het leerplichtonderwijs meer dan € 800.000.000 werkingsmiddelen, waarvan € 454.000.000 voor het basisonderwijs (gewoon en buitengewoon). In het basisonderwijs betekent dit een verhoging van de werkingsmiddelen met € 85.234.000, in het secundair onderwijs met € 40.000.000.

Dit decreet is het voorlopige eindpunt van een beleid dat scholen meer financiële armslag wil geven en de schoolkosten voor ouders wil drukken.

De jaarrekeningen die de vzw's van de inrichtende machten neerleggen bij de Nationale Bank zullen de basis vormen voor een tweejaarlijkse algemene analyse van de financiële situatie van de scholen. Het departement onderwijs bereidt momenteel een model voor dat, vertrekkende van de voorziene standaardrubricering in deze jaarrekeningen, een globale analyse mogelijk maakt van de besteding van de werkingsmiddelen in het leerplichtonderwijs. De eerste analyse zal voor het einde van de legislatuur worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

KOSTENBEHEERSING BASISONDERWIJS

Het uitgangspunt is dat alle ouders een bewuste schoolkeuze moeten kunnen maken. Ze moeten samen met hun kind de school kunnen kiezen die voor dat kind de beste lijkt, zonder zich zorgen te maken over een moeilijk te betalen schoolfactuur. Vanaf dit schooljaar komt er een maximumfactuur in het basisonderwijs. Zodat alle kinderen meekunnen, naar welke school ze ook gaan. De maximumfactuur gaat om activiteiten zoals toneelbezoek, zwemmen (buiten het schooljaar gratis zwemmen), sportactiviteiten of uitstappen, die dienen om de lessen te verlevendigen. Vanaf 1 september 2008 voeren we een dubbele maximumfactuur in. Voor activiteiten tijdens de schooltijd, eendaagse uitstappen en materialen die de school verplicht, maar ze niet kosteloos moet aanbieden, geldt een scherpe maximumfactuur. Voor meerdaagse uitstappen moeten de scholen zich aan een maximumfactuur houden. Scholen en ouders werden over de nieuwe regelgeving ingelicht via diverse communicatieacties. De website www.schoolkosten.be helpt directies en ouders die nog met vragen zitten verder. We vroegen het Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen (SSL) om na te gaan of de invoering van de maximumfactuur een invloed heeft op de activiteiten die scholen voor hun leerlingen organiseren.

Ik ben ervan overtuigd dat leerlingen minstens evenveel uitstappen kunnen doen als vandaag, ook al mogen scholen minder aan de ouders doorrekenen. Want ik heb de invoering van de maximumfacturen bewust gekoppeld aan de nieuwe financiering en de extra middelen die dit voor scholen meebrengt. Een deel van dit budget kunnen ze gebruiken om de maximumfactuur te compenseren. We zullen, middels een monitor, de effecten van het invoeren van de dubbele

maximumfactuur opvolgen. Er zal speciale aandacht gaan naar het ingaan op het brede aanbod van kunst- cultuur en sportorganisaties.

KOSTENBEHEERSING SECUNDAIR ONDERWIJS

Zoals ik al eerder toelichtte, is het niet mogelijk in het secundair onderwijs een veralgemeend beleid van kostenbeheersing toe te passen zoals we dat in het basisonderwijs doen. De kosten tussen secundaire scholen, tussen studierichtingen en zelfs binnen studierichtingen lopen sterk uit elkaar. Daarom wil ik in het secundair onderwijs sensibiliserend werken en ervoor zorgen dat scholen kostenbeheersing in hun beleid integreren.

Ik heb de KBS gevraagd die sensibilisering vorm te geven. De KBS ging daar graag op in omdat armoedebestrijding en gelijke kansen tot zijn missie behoren. Met de koepels van inrichtende machten en het gemeenschapsonderwijs werken we een afsprakenkader uit om hun medewerking in het streven naar kostenbeheersing te verkrijgen. Ook andere partners zoals de vzw Schulden Op School, Verenigingen waar armen het woord nemen, de LOP's en scholen die een bewust beleid rond kostenbeheersing voeren, worden betrokken.

SCHOOL- EN STUDIETOELAGEN

Om de studie- en onderwijskosten voor de ouders verder te beperken, heb ik het systeem van de studiefinanciering hertekend. De doelgroep werd verruimd, de toelagen verhoogd en de toekenningsvoorwaarden versoepeld.

Ook kinderen in het kleuter- en lager onderwijs komen vanaf dit schooljaar in aanmerking voor een schooltoelage. Gemiddeld kan een kleuter € 80 schooltoelage krijgen, een leerling van het lager onderwijs gemiddeld € 116. Daarnaast kunnen vanaf dit schooljaar ook leerlingen van het deeltijds onderwijs een schooltoelage ontvangen. In het deeltijds onderwijs bedraagt de toelage gemiddeld € 234.

Sinds vorig schooljaar zijn de financiële voorwaarden voor studiefinanciering voor alle onderwijsniveaus dezelfde en gelijkgesteld met de voorwaarden die voorheen enkel golden voor het hoger onderwijs. Vanaf dit schooljaar worden de toelagen fors opgetrokken. In het voltijdse secundair onderwijs stijgt de gemiddelde toelage met bijna 56%. Die stijging komt neer op gemiddeld € 384. De gemiddelde toelage in het hoger onderwijs neemt met 4,8% toe.

De voorwaarden om een studietoelage voor het hoger onderwijs te krijgen, werden in overeenstemming gebracht met de flexibilisering van het onderwijs. Voortaan kunnen studenten die niet slagen voor één of meer opleidingsonderdelen het jokerkrediet aanwenden. Studenten kunnen, door het jokerkrediet zo in te zetten, gemakkelijker van opleiding veranderen, met behoud van hun studietoelage.

Om het publiek te informeren over de verruimde mogelijkheden van de studiefinanciering, hebben we een nieuwe gebruiksvriendelijke website gelanceerd en een brede communicatiecampagne (flyers, folders, brochures, televisie- en radiospots, persberichten en berichten op teletekst) opgezet. We werken samen met de OCMW's en de LOP's. In samenwerking met steden en gemeenten organiseerden we zitdagen. De schoolsecretariaten kregen een bijkomende opleiding om ouders te informeren. De studiefinanciering kreeg extra aandacht tijdens de Ronde van Vlaanderen en de SID-ins. Daarnaast schreven we alle studenten en instellingen in het hoger onderwijs aan, alsook alle leerlingen en studenten die vorig schooljaar een toelage kregen.

Toch weten we dat – ondanks deze inspanningen – sommige mensen geen aanvraag indienen, hoewel ze nochtans in aanmerking komen voor een toelage. Daarom startte ik met een project om de school- of studietoelage automatisch toe te kennen. Zo kunnen we ook de correctheid van de toekenning van de school- en studietoelagen verbeteren en de uitbetaling versnellen. Een automatische toekenning houdt in dat de administratie de potentiële rechthebbenden screent en hen een voorstel formuleert. De potentiële rechthebbenden ontvangen een vooraf ingevuld formulier dat ze vervolgens kunnen bevestigen of zonodig wijzigen.

Voor begrotingsjaar 2009 werd voor de studiefinanciering een budget van €121.928.000 uitgetrokken.

In 2007 bepaalde het Vlaams Parlement dat de Vlaamse Regering minstens om de vijf jaar moet onderzoeken of de studiefinanciering overeenkomt met de studiekosten van de leerling en de student. Dit jaar werd een onderzoek naar de studiekosten in het secundair onderwijs afgerond⁸. Daarin werd vastgesteld dat - in vergelijking met zeven jaar geleden - de studiekosten amper gestegen zijn. In 2007 sprak ik met mijn collega-onderwijsministers in Londen af om gegevens rond studentenmobiliteit en sociale dimensie te verzamelen voor de ministeriële Bolognaconferentie die in april 2009 wordt gepland te Louvain-La-Neuve. In het najaar van 2008 zullen we deelnemen aan het Europese project 'Eurostudent', dat het socio-economische profiel van studenten schetst. Zo zal ik op de Bolognaconferentie een aantal van de Eurostudent-indicatoren voor Vlaanderen kunnen presenteren. We zullen de bevraging voor Eurostudent ook gebruiken om gegevens voor de studiekostenmeting te verzamelen. De resultaten van beide onderzoeksdelen zullen in het voorjaar van 2009 beschikbaar zijn.

1.2.2 *Financiering van het hoger onderwijs*

HET NIEUWE FINANCIERINGSSYSTEEM VOOR HET HOGER ONDERWIJS

Vanaf dit jaar wordt het nieuwe financieringssysteem voor het hoger onderwijs toegepast. Ter ondersteuning daarvan werd een nieuwe databank ontwikkeld, waarmee de berekening van de financiering wordt geautomatiseerd. Zo wordt het voor de instellingen makkelijker om die resultaten met het oog op hun eigen werking te analyseren. De berekening van de financiering wordt dus efficiënter en helderder.

De Vlaamse Regering legde de resultaatsindicatoren voor het aanmoedigingsfonds hoger onderwijs voor de periode 2008-2011 vast. Die zijn vrij algemeen geformuleerd en kwalitatief van inslag. Het is de bedoeling dat een werkgroep ze verder uitwerkt en concretiseert. De Vlaamse Regering keurde ook de beheersovereenkomsten met de hogescholen en universiteiten goed inzake de besteding van de middelen van het aanmoedigingsfonds.

⁸ Bollens, J., & Poesen-Vandeputte, M. (2008). *Studiekosten in het secundair onderwijs. Wat het aan ouders kost om schoolgaande kinderen te hebben. Eindrapport. Onderzoek in opdracht van Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, in het kader van het OBPWO-programma OBPWO 04.07*. Leuven: K.U.Leuven - Hoger instituut voor de arbeid.

In 2008 werd het groeipad voor de sociale toelage van de studentenvoorzieningen van de hogescholen gerealiseerd. Dit werkjaar wil ik de gelijke financiering van alle diensten voor studentenvoorzieningen in het Vlaamse hoger onderwijs realiseren. Alle regelgeving in verband met studentenvoorzieningen zal in één decreet worden gebundeld. De voorschriften zullen - in nauwe samenwerking met de sector - inhoudelijk geactualiseerd en vereenvoudigd worden.

1.2.3 Financiering van het volwassenenonderwijs

Sinds september 2008 is er een nieuw financieringssysteem voor de basiseducatie, waarbij alle bestaande tijdelijke projectmiddelen geïntegreerd worden. Dat zorgt voor meer stabiliteit en werkzekerheid. De personeelsleden van de basiseducatie blijven aangesteld op contractuele basis, maar de lonen zullen vanaf 1 september 2008 rechtstreeks door het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming betaald worden.

In uitvoering van cao I basiseducatie wordt in een substantiële verhoging van de puntenenveloppe voor het omkaderend personeel voorzien.

1.3 Beleidsvoerend vermogen van scholen versterken

1.3.1 Verdere professionalisering van de schoolleiding

In de collectieve arbeidsovereenkomst CAO VIII werden diverse maatregelen genomen om de directeurs te waarderen in hun opdracht, om goede directeurs aan te trekken en het leiderschap van een school verder te professionaliseren.

EEN BETERE BEZOLDIGING

Om bekwame directeurs aan te trekken en te behouden, worden de directeurs beter betaald. Vanaf 1 september 2007 kregen de directeurs van middelgrote en grote basisscholen - naast de verhoging van hun vakantiegeld - gemiddeld 7% opslag. Van de directeurs van de kleinere basisscholen - die zelf nog les geven - werd de lesopdracht verminderd. Directies uit het secundair onderwijs kregen minder loonsverhoging omdat de loonspanning daar al groter was.

OPLEIDING EN NASCHOLING DIRECTEURS

Het vormingsfonds voor (nieuwe) directies wordt vanaf dit schooljaar operationeel. Elke directeur heeft gedurende zijn loopbaan recht op € 1.500 uit dat fonds om opleidingskosten te dekken. Directeurs kunnen eenmaal per jaar een aanvraag indienen. Nieuw aangestelde directeurs krijgen voorrang.

In 2008 ontvingen de CVO's voor het eerst nascholingsmiddelen ten bedrage van € 502.000, voor 2009 is € 515.000 voorzien. Het DKO ontving in 2008 € 307.000, voor 2009 is € 315.000 voorzien. De CLB's kregen in 2008 € 217.000, in 2009 wordt € 222.000 voorzien. Vanaf 2009 zullen ook de CBE's nascholingsmiddelen krijgen: € 33.000.

Voor het voeren van de functionerings- en evaluatiegesprekken zullen de evaluatoren een passende opleiding krijgen. Hiervoor is in een bedrag van €500.000 voorzien in 2008, in 2009 zal dit €503.000 zijn.

NAAR EEN STABIEL LEIDERSCHAP

Directeurs zijn vaak langdurig afwezig. Ze maken daarvoor gebruik van diverse verlofstelsels. Momenteel zijn meer dan 100 directeurs al meer dan vijf jaar afwezig. Dit is nefast voor de schoolorganisatie en het schoolbeleid. Deze directeurs kunnen uiteraard tijdelijk worden vervangen, maar zulke interimjob is weinig aantrekkelijk. Het gevolg daarvan is een erg groot verloop. Om een meer stabiel leiderschap in de scholen te realiseren, zullen we nog deze legislatuur een oplossing geven aan deze problematiek.

OPLEIDING SCHOOLSECRETARIATEN

De kwaliteit van de dienstverlening van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming aan scholen en leerkrachten hangt sterk af van de snelheid en correctheid waarmee de schoolsecretariaten de vereiste gegevens bezorgen. In het schooljaar 2008-2009 zet het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) zijn partnerschap met scholen en schoolsecretariaten verder om de beleidskracht van scholen en de professionalisering van de schoolleiding te versterken.

1.3.2 Groei naar échte scholengemeenschappen

Van bij de aanvang van deze legislatuur heb ik de scholengemeenschappen in zowel het basis- als het secundair onderwijs systematisch versterkt. Dit schooljaar start de wetenschappelijke evaluatie van hun werking. Omdat er zo een grote verscheidenheid aan scholengemeenschappen bestaat, zal worden nagegaan wat de voor- en de nadelen zijn van de verschillende soorten.

BASISONDERWIJS

Op 1 september 2003 werden de scholengemeenschappen in het basisonderwijs geïntroduceerd. Op 1 september 2005 heb ik de ondersteuning van de scholengemeenschappen gevoelig uitgebreid. Ik maakte het bovendien mogelijk om deze ondersteuning te gebruiken voor een directeur-coördinator voor de scholengemeenschap en/of voor de aanstelling van stafmedewerkers voor de scholengemeenschap. Dit was een belangrijke stap voorwaarts in het verhaal van de scholengemeenschappen basisonderwijs.

Dit schooljaar investeer ik verder in de scholengemeenschappen van het basisonderwijs. Vanaf 1 september 2008 krijgen ze in uitvoering van CAO VIII extra middelen voor zorgcoördinatie. In 2008 investeer ik €4.500.000, in 2009 €18.000.000. In 2010 bedraagt het budget €18.750.000 en in 2011 €21.000.000. Zo zullen in de komende jaren 415 à 615 voltijdse zorgcoördinatoren extra aan de slag kunnen. Dat ik de enveloppe voor de zorgcoördinatie toeken aan de scholengemeenschappen, is een doelbewuste en principiële keuze omdat het de samenwerking op dat vlak tussen scholen zal stimuleren. Ik heb van de bijkomende injectie zorgmiddelen gebruik gemaakt om het hele systeem van zorgmiddelen te vereenvoudigen. De diverse bestaande zorgenvoloppen worden samen met het extra budget in één zorgenvoloppe geïntegreerd. Deze maatregel vermindert ook de planlast voor de scholen. Versnippering van middelen die voor dezelfde doelstelling gebruikt worden, leidt immers tot onnodige planlast.

SECUNDAIR ONDERWIJS

Momenteel krijgen scholen van het voltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs diverse enveloppen voor hun personeelsomkadering. Afhankelijk van de soort middelen zijn de berekeningsmethodes verschillend en worden ze hetzij rechtstreeks aan de school, hetzij via de scholengemeenschap toegekend. Hun aanwending is bij uitstek gekleurd. Om de scholen meer ruimte te geven, werd in CAO VIII afgesproken dat - vanaf 1 september 2009 - alle middelen in één globale enveloppe worden geïntegreerd. Het betreft meer concreet de huidige selectie- en bevorderingsambten van het bestuurspersoneel (adjunct-directeur, technisch adviseur-coördinator en technisch adviseur), de puntenenveloppe ondersteunend personeel (organieke én niet-organieke of forfaitaire punten) en de puntenenveloppe taak- en functiedifferentiatie. De berekening van deze middelen zal grotendeels conform de actuele normering gebeuren. De globale enveloppe zal worden toegekend aan de scholengemeenschap of aan de school, indien die niet tot een scholengemeenschap behoort. De scholengemeenschap beslist over de verdeling, uiteraard na onderhandeling met de bevoegde personeelsvertegenwoordiging. Onder bepaalde voorwaarden kan de scholengemeenschap een voorafname op de punten doen om bvb. een beleid inzake taak- en functiedifferentiatie op het niveau van de scholengemeenschap te ontwikkelen. De betrokken personeelsleden werken dan voor de gehele scholengemeenschap. De globale enveloppe kan worden ingevuld op grond van de bestaande ambten (adjunct-directeur, technisch adviseur-coördinator, technisch adviseur, leraar, opvoeder, administratief medewerker). Er worden dus geen nieuwe ambten gecreëerd. De functie kan naar eigen keuze worden ingevuld (boekhouder, jurist, personeelsdeskundige, maatschappelijk werker, ...), zodat niet alleen een ondersteunend, maar ook een echt middenkader tot stand kan komen. Deels omzetten van punten in uren-leraar blijft eveneens een optie.

Bij de ontwikkeling van deze maatregel ga ik uit van een budgettaire status quo en van een waarborgregeling voor de huidige personeelsleden die statutair beschermd zijn. De nieuwe maatregelen vormen dus geen besparingsoperatie, maar mogen ook geen budgettaire meerkost impliceren. De verdeling van de enveloppe over de scholen en de aanwending van de beschikbare middelen mogen niet tot extra terbeschikkingstellingen leiden (behoudens onmiddellijke reffectatie of wedertewerkstelling binnen de scholengemeenschap voor de duur van het volledige schooljaar). Naargelang personeelsleden uitstromen en het zogenaamd 'historisch passief' wordt afgebouwd, kunnen de scholengemeenschappen en scholen de globale puntenenveloppe vrijer aanwenden. De maatregel zal dus pas op termijn effecten voor de scholen sorteren.

1.3.3 Meer autonomie voor gemeenschapsinstellingen in het hoger onderwijs

De Hogere Zeevaartschool is de enige instelling voor hoger onderwijs onder de voogdij van de Vlaamse overheid. Om de Hogere Zeevaartschool beter te integreren in het hoger onderwijs en zijn positie te versterken, wil ik de inrichtende macht van de Hogere Zeevaartschool overdragen aan een nieuwe Vlaamse autonome hogeschool. Hiervoor is een bijzonder decreet vereist. De financiering en de personeelsaangelegenheden kunnen via gewoon decreet worden geregeld. Verder zal ik overleg plegen met mijn collega van de Franse Gemeenschap om een samenwerkingsakkoord over de Hogere Zeevaartschool te sluiten. Ik zal de voorontwerpen van decreet eind 2008 aan het Vlaams Parlement voorleggen.

1.3.4 Participatie

OP NIVEAU VAN DE ONDERWIJSINSTELLINGEN

Om gelijke onderwijskansen te realiseren, hebben we scholen nodig die niet alleen sterk, maar ook open en warm zijn. Partnerschappen tussen schoolteams en ouders zijn van essentieel belang, willen we alle leerlingen optimale kansen bieden. Ze vormen de basis om participatie en inspraak niet te verengen tot formele structuren en er een doorleefde praktijk van te maken. Leerlingen en ouders die zich echt betrokken voelen bij de school, zijn gemotiveerd om zich ervoor in te zetten en om actief deel te nemen aan formele leerlingen-, ouder- en schoolraden. Scholen die betrokkenheid realiseren, hebben een groter draagvlak voor hun beslissingen en staan dan ook sterker. Ik verwacht van scholen dat zij voldoende beleidskracht aan de dag leggen om participatie van leerlingen, ouders en leerkrachten te gebruiken als instrument om aan kwaliteitsonderwijs voor alle leerlingen te werken. In de loop van dit schooljaar zal ik een website lanceren met publicaties, lesmateriaal en goede praktijken om partnerschappen te stimuleren en de participatiecultuur in scholen te versterken.

▪ Evaluatie van het participatiedecreet

In het regeerakkoord werd afgesproken het participatiedecreet te evalueren. Daarom gaf ik de onderwijsinspectie de opdracht om in de doorlichtingen na te gaan of:

- de decretaal opgelegde inspraakorganen bestaan en rechtsgeldig zijn samengesteld;
- de procedure tot oprichting en samenstelling van de raden democratisch is;
- de schoolraad effectief als advies- en overlegorgaan wordt ingeschakeld voor de inrichtende macht;
- de directeur het participatiedecreet al dan niet positief ervaart.

Daarnaast besteedde ik - via het raamcontract voor de evaluatie van de werking van de Vlaamse overheid - een survey uit. Op basis van een steekproef van basis- en secundaire scholen, wordt gepeild naar de ervaringen met participatie van directies, leerkrachten, ouders en leerlingen uit het secundair onderwijs. Ik hoop zo een antwoord te krijgen op de vraag “wie participeert, waarom, waaraan, in welke mate en via welke kanalen?”. Voor de ouders en leerkrachten kunnen we de resultaten vergelijken met de nulmeting uit 2005⁹. Voor de leerlingen van het secundair onderwijs beschikken we niet over een nulmeting¹⁰. De survey besteedt ook aandacht aan de tevredenheid met en de effectieve

⁹ Van Petegem, P., & Mahieu, P. (2005). *De ontwikkeling van een instrumentarium voor het meten van de participatie van leerkrachten en ouders. Onderzoek in opdracht van Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, in het kader van het OBPWO-programma. OBPWO 03.05*. Antwerpen: Universiteit Antwerpen.

¹⁰ De Groof, S., Elchardus, M., & Siongers, J. (2003). *Leerlingenparticipatie nader bekeken. Een kwalitatief en kwantitatief onderzoek naar de betekenis van participatie voor leerlingen, leerkrachten en directies uit het secundair onderwijs. Onderzoek in opdracht van Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, in het kader van het OBPWO-programma. OBPWO 00.01*. Brussel: Vrije Universiteit Brussel - Onderzoeksgroep TOR. In dit onderzoek werd een instrument ontwikkeld om de participatie van leerlingen van het secundair onderwijs in kaart te brengen. Dat instrument werd echter gebruikt om het steunpunt leerlingenparticipatie te evalueren en niet in het kader van een meting van leerlingenparticipatie.

graad van inspraak. Dat alles wordt getoetst aan persoons- en schoolkenmerken. De resultaten worden in het najaar verwerkt en zullen begin 2009 beschikbaar zijn.

Ik zal de resultaten van de survey en van de thematische doorlichting van de inspectie samen presenteren en confronteren met de bevindingen van andere actoren zoals de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK). Zo kunnen we het participatiedecreet vanuit verschillende invalshoeken evalueren.

- **De fora leerlingenparticipatie**

Op de fora leerlingenparticipatie die de PBD's organiseren, kunnen directies, leerkrachten en leerlingen expertise en ervaringen uitwisselen over informele en formele participatie. Aanvankelijk richtten zij zich enkel tot het secundair onderwijs. Vorig schooljaar organiseerden zij ook een denk- en doedag voor basisscholen.

- **Meer betrokkenheid van ouders**

Om de betrokkenheid van anderstalige ouders bij het onderwijs van hun kinderen te vergroten, heb ik een ontwerpdecreet voorbereid (zie verhogen van de deelname aan onderwijs van alle kleuters).

- **Leerlingenstatuut**

In plaats van een ontwerpdecreet voor het leerlingenstatuut te ontwikkelen, zal ik in de bestaande regelgeving een aantal elementen laten integreren om de rechtsbescherming van leerlingen te versterken.

Indien we willen dat het leerlingenstatuut bijdraagt tot kansengelijkheid, moeten alle betrokkenen de daarin opgenomen rechten en plichten begrijpen en kennen. Daarom zal ik de scholen stimuleren om hun communicatie af te stemmen op kansarme ouders en leerlingen. Het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming zal een brochure en een website voor het brede publiek maken en het Informatiepunt secundair onderwijs voor ouders en leerlingen van AgODi zal op vraag die rechten en plichten verduidelijken.

1.3.5 Planlast verminderen

Dit werkjaar worden verschillende informaticaprojecten afgerond die uitvoering geven aan diverse nieuwe beleidsmaatregelen en de planlast voor de onderwijsinstellingen en/of burgers verminderen: het nieuwe financieringssysteem voor het leerplichtonderwijs, de gegevensregistratie voor de uitvoering en opvolging van het decreet Leren en Werken, de gegevensuitwisseling tussen de CLB en het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming (Creon), het opvragen van gegevens voor de schooltoelage in het basisonderwijs en secundair onderwijs.

Vorig schooljaar werd het elektronische personeelsdossier ingevoerd in de CLB, de hogescholen en een derde van de CVO's. Dit schooljaar komen de resterende CVO's, alsook de internaten aan bod. Een aantal kleinere personeelsgroepen zoals de inspectie en de PBD's zullen eveneens in het elektronisch dossier worden opgenomen. Vanaf volgend schooljaar zal de personeelsadministratie en -communicatie voor quasi alle onderwijssectoren automatisch verlopen.

Het project WebEDISON moderniseert de elektronische communicatie met de scholen. Tegen eind 2008 zullen al de formulieren die scholen nog moeten invullen worden doorgelicht op leesbaarheid. Op basis van die doorlichting zullen zij een kwaliteitslabel kunnen krijgen.

Om de dienstverlening efficiënter te maken, zullen de ICT-toepassingen van losse computerapplicaties overschakelen naar geïntegreerde mainframetoepassingen. Er komt een audit van het verouderde weddensysteem om het onderwijspersoneel te betalen. Bij de vernieuwing ervan zullen complexe controles (bvb. vaste benoemingen, dienstonderbrekingen) geautomatiseerd worden. Aanpassingen aan internationale regelgeving worden doorgevoerd zoals de invoering van het Europese rekeningnummer in het kader van het Single Euro Payments Area (SEPA) in de verschillende informaticasystemen.

Dit werkjaar start de administratie met het project 'Elektronische salarisbrief on demand'. Alle personeelsleden die door de onderwijsagentschappen worden betaald, zullen hun salarisbrief via het internet kunnen raadplegen en downloaden. Er wordt een aanzet gegeven om ook binnen de administratie zo weinig mogelijk met papieren documenten te werken. Alle papieren dossierelementen worden gescand en geïntegreerd in het elektronisch personeelsdossier.

OP OVERHEIDSNIVEAU

- **Vlaams onderhandelingscomité voor het hoger onderwijs**

Na de aanpassing van vorig jaar is het Vlaams onderhandelingscomité voor het hoger onderwijs volledig operationeel.

- **Vlaams onderhandelingscomité voor de basiseducatie**

Het Vlaams onderhandelingscomité voor de basiseducatie is eveneens operationeel. De oprichting van de lokale onderhandelingscomités op centrumniveau zal decretaal worden geregeld.

- **Vlaams onderhandelingscomité voor de leertijd**

Als follow-up van het decreet Leren en Werken zal een Vlaams onderhandelingscomité voor de leertijd worden opgericht.

1.3.6 Verantwoording en verstrekken van beleidsrelevante informatie

VERANTWOORDING IN HET HOGER ONDERWIJS

Alle besluiten met betrekking tot de economische boekhouding, jaarrekening en rekeningstelsel voor de universiteiten, hogescholen, de vzw Studentenvoorzieningen, de hogere instituten voor schone kunsten en de instellingen die excellente kunstopleidingen organiseren werden goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 21 december 2007 en zijn van toepassing sinds 1 januari 2008.

Dit jaar zal ik de voorschriften voor het opstellen van het jaarverslag van de hogescholen en van de universiteiten actualiseren. De administratie richtte hiertoe een werkgroep op bestaande uit vertegenwoordigers van de hogescholen, de universiteiten, de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) en het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie. Voor het einde van de legislatuur wil ik, in overleg met de Vlaamse minister voor Innovatie en Wetenschapsbeleid, de Vlaamse Regering een ontwerp van besluit ter goedkeuring voorleggen.

De informatie die de administratie uit databanken kan halen, zal niet meer opgevraagd worden bij de instellingen. Daardoor zal de planlast voor de instellingen verminderen. De instellingen kunnen de

gegevens van een aantal rubrieken uit het jaarverslag op hun website plaatsen. Dit zal de papierstroom tussen de instellingen en de overheid verminderen.

PEILINGEN

De overheid voerde het systeem van periodieke peilingen in om zicht te krijgen op de mate waarin de leerlingen de eindtermen of ontwikkelingsdoelen beheersen en eventuele problemen op het spoor te komen. Sinds de invoering van de peilingen werd het ritme verhoogd en de analyses verfijnd. Er worden nu twee peilingen per jaar georganiseerd, één in het basisonderwijs en één in de eerste graad van het secundair onderwijs. Bij de analyse van de peilingresultaten, wordt rekening gehouden met school- en leerlingenkenmerken. Zo krijgen we informatie over mogelijke redenen waarom een aantal leerlingen de eindtermen niet haalt. Op basis daarvan kan naar gepaste oplossingen worden gezocht.

Omdat ik de lat voor talen hoog leg, staan verscheidene peilingen in het teken van talen. Op het einde van het schooljaar 2006-2007 werden de eindtermen begrijpend lezen en luisteren van het leergebied Nederlands in het basisonderwijs getoetst. De peiling begrijpend lezen was een herhaling van de peiling van 2002. In 2013 wordt die peiling opnieuw herhaald. Voor begrijpend lezen zullen we dan over de resultaten van drie peilingen beschikken. Op het einde van het schooljaar 2006-2007 werd ook gepeild naar de eindtermen voor de domeinen lezen, luisteren en schrijven van het vak Frans in de A-stroom van de eerste graad secundair onderwijs. In 2008 werd Frans in het basisonderwijs getoetst. De peiling van de taalvaardigheid op het einde van het secundair onderwijs is voor Nederlands in 2010 gepland en voor Frans in 2012.

Naast talen werd ook gepeild naar onder meer de kennis en vaardigheden voor wetenschappen (meer bepaald het domein Wereldoriëntatie-Natuur in het basisonderwijs en biologie in de eerste graad secundair onderwijs). In juni 2008 werd een peiling over de beheersing van de ontwikkelingsdoelen wiskunde in het beroepsvoorbereidend leerjaar georganiseerd. Die resultaten kunnen vergeleken worden met de resultaten van de begintoets die in oktober 2006 werd afgenomen. Toen zaten de meeste leerlingen in het eerste leerjaar B (1B). Op het einde van dit schooljaar peilen de onderzoekers zowel in het basisonderwijs als in de A-stroom van de eerste graad secundair onderwijs de beheersing van de eindtermen wiskunde. De resultaten voor het basisonderwijs kunnen we vergelijken met de resultaten van de peiling van 2002. Dit schooljaar starten de onderzoekers met de ontwikkeling van de toetsen voor een peiling over de domeinen Tijd, Ruimte en Maatschappij van het leergebied Wereldoriëntatie in het basisonderwijs.

▪ Consultaties en conferenties

De peilingresultaten vormen een goede aanzet voor een discussie over de onderwijskwaliteit en eventueel gewenste veranderingen. In die discussie wil ik alle onderwijspartners - ontwerpers van leerplannen en leermiddelen, PBD's, CLB's, academici, lerarenopleiders, nascholers, onderwijsinspecteurs, beleidsmedewerkers, sociale partners, belangengroepen, directies, ouders, leerlingen en vooral leraren - een stem geven. Daarom startte ik vorig schooljaar met consultaties en open conferenties. Daar krijgt iedereen de kans de peilingresultaten naast andere onderzoeks- en evaluatieresultaten en de ervaringen van praktijkmensen te leggen en zo op zoek te gaan naar mogelijkheden om de kwaliteit van het Vlaamse onderwijs te bestendigen of te verbeteren. De eerste consultaties en conferenties in 2007 werden positief onthaald. De deelnemers hadden een open en kritisch-constructieve houding.

In het voorjaar van 2008 publiceerde ik de resultaten van de peilingen Nederlands in het basisonderwijs en Frans in de eerste graad secundair onderwijs (A-stroom). Toen ging meteen de schriftelijke consultatiefase van start. Op 15 en 22 oktober 2008 vinden de open conferenties voor respectievelijk Nederlands en Frans plaats. De aanbevelingen uit de conferenties worden ruim verspreid. Ik maak werk van de aanbevelingen die tot mijn bevoegdheid behoren en verwacht dat de

andere partners eveneens hun verantwoordelijkheid opnemen om de aanbevelingen in concrete verbeteracties om te zetten.

- **Paralleltoetsen van de peilingen**

Met de peilingen wil ik de scholen een spiegel voorhouden en hen zo leeransen bieden. De scholen die aan de peiling deelnemen, krijgen van de onderzoekers feedback over hun resultaat. Zij kunnen die informatie gebruiken bij hun zelfevaluatie. Ook de overige scholen moeten leeransen krijgen en gestimuleerd worden tot zelfevaluatie op basis van de resultaten die ze boeken. Daarom ontwerpen de onderzoekers bij elke peiling een parallelversie van de toetsen. Die paralleltoetsen meten hetzelfde als de toetsen voor de landelijke peiling, maar met andere opdrachten.

Dit schooljaar stel ik de eerste paralleltoetsen - Nederlands lezen en luisteren basisonderwijs, Frans basisonderwijs, Frans lezen, luisteren en schrijven A-stroom eerste graad secundair onderwijs, wiskunde B-stroom eerste graad secundair onderwijs - vrijblijvend ter beschikking van de scholen. Scholen kunnen zelf beslissen of ze de parallelversies gebruiken. Toch moeten de scholen de toetsen in de juiste context plaatsen en er adequaat mee leren omgaan. De paralleltoetsen zijn bvb. niet geschikt of bedoeld om individuele leerlingen een rapportcijfer te geven. Hun doel is aan te geven in welke mate de school de eindtermen realiseert en of de school daarmee beter of slechter presteert dan het Vlaamse schoolgemiddelde en vergelijkbare scholen. De communicatie over de paralleltoetsen zal dan ook zorgvuldig worden voorbereid. Samen met de pedagogische begeleiding zullen we zoeken naar een gebruiksvriendelijk systeem om feedback te geven aan de scholen die de paralleltoetsen afnemen. De pedagogische begeleiding heeft immers ook een rol in het ondersteunen van de scholen bij het gebruik van de resultaten en het opzetten van verbeteracties.

TOETSEN VOOR SCHOLEN

Naast paralleltoetsen wil ik scholen ook andere toetsen aanbieden die hen kunnen ondersteunen in hun kwaliteitszorg. SALTO, de toets die ik liet ontwikkelen om de taalvaardigheid te screenen van kinderen die aan het lager onderwijs beginnen, is sinds begin september 2008 beschikbaar via de website van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming www.ond.vlaanderen.be/toetsenvoorscholen. De toets helpt leraren hun taalvaardigheidsonderwijs af te stemmen op de leerbehoeften van al de leerlingen van hun klas en biedt scholen dus een goede basis om werk te maken van een krachtig taalbeleid. Ook hiervoor kan de pedagogische begeleiding scholen ondersteuning bieden.

INTERNATIONAAL VERGELIJKEND ONDERZOEK

Deelname aan internationaal vergelijkend onderzoek biedt de overheid de mogelijkheid om het eigen onderwijssysteem op een aantal relevante kenmerken en prestaties te vergelijken met dat van andere landen. Die vergelijking is een goede basis om het beleid eventueel bij te sturen in functie van een kwaliteitsvol onderwijs. Ook scholen krijgen leeransen door hun participatie aan internationaal vergelijkend onderzoek. Immers net zoals bij de peilingen, krijgen de deelnemende scholen feedback over hun resultaten en hoe ze presteren in vergelijking met gelijkaardige scholen.

- **Programme for International Student Assessment (PISA)**

PISA is intussen al aan zijn vierde cyclus toe. In deze OESO-studie worden driejaarlijks 15-jarige leerlingen getest op hun kennis en vaardigheden inzake lezen, wiskunde en wetenschappen. Het aantal deelnemende landen neemt systematisch toe. Aan PISA 2009 nemen 67 landen deel.

In de huidige cyclus ligt de nadruk op leesvaardigheid (major) zoals ook al het geval was in PISA 2000, terwijl wiskunde en wetenschappen de minoren zijn. Vlaanderen neemt ook deel aan de optie om leesvaardigheid via de computer te testen. In 2009 vindt het hoofdonderzoek plaats; het vooronderzoek is dan ook één van de belangrijkste activiteiten in 2008. Tevens vinden in 2008 ook nog afrondende activiteiten inzake de vorige cyclus PISA 2006 plaats.

Voor de internationale en de nationale kosten, wordt in €400.000 voorzien voor 2008 en in €415.000 voor 2009.

- **European Survey on Language Competences (ESLC)**

De ESLC is een initiatief van de Europese Onderwijsministers die afspraken de beheersing van twee vreemde talen door de leerlingen in het leerplichtonderwijs op te volgen. In Vlaanderen zal worden gepeild naar de beheersing van het Frans en het Engels.

De voorbereidingen voor deze studie zijn gestart in juni 2008. In 2009 zullen de werkzaamheden zich concentreren op het (verder) ontwikkelen en testen van het raamwerk, de testitems en de vragenlijsten. Begin 2010 zal het vooronderzoek plaats vinden. Het hoofdonderzoek gaat door begin 2011. De onderzoeksresultaten zullen worden opgeleverd in de eerste helft van 2012. Rekening houdend met zowel de internationale als de nationale kosten, wordt voor ECLS €40.000 uitgetrokken in 2008 en €200.000 in 2009.

- **International Civic and Citizenship Education Study (ICCS)**

ICCS is een internationaal onderzoeksprogramma van de International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA). Het onderzoek moet tonen in welke mate jongeren voorbereid zijn om hun rol als burgers van de 21^e eeuw op te nemen. Op basis van een representatieve steekproef van leerlingen uit het tweede jaar van de eerste graad in meer dan 150 scholen, wil het project inzicht verschaffen in de vaardigheden en attitudes die in verband worden gebracht met democratisch burgerschap en de schoolse en andere factoren die deze beïnvloeden. De Europese Commissie zal het onderzoek gebruiken voor de monitoring van indicatoren met betrekking tot actief burgerschap in het kader van de opvolging van de Lissabondoelstellingen.

In 2007 vond het vooronderzoek plaats, het hoofdonderzoek is gepland voor 2009 en de resultaten zullen beschikbaar zijn in 2010. De kosten voor het Vlaamse onderzoeksluik bedragen €60.000 in 2007, €185.000 in 2008, €230.000 in 2009 en €130.000 in 2010.

- **Teaching and Learning International Survey (TALIS)**

In de OESO-studie TALIS worden leerkrachten uit de eerste graad secundair onderwijs en hun directies bevroegd rond thema's als schoolklimaat, lespraktijk, professionele ontwikkeling, evaluatie en waardering van leerkrachten, schoolleiderschap... In totaal nemen 24 landen deel aan TALIS.

In 2008 wordt het hoofdonderzoek uitgevoerd. Het internationale rapport wordt verwacht in juni 2009. Ook in Vlaanderen zal gestart worden met de communicatie van de resultaten naar het publiek in het algemeen en de scholen in het bijzonder.

Om zowel de internationale als de nationale kosten te dragen, wordt voor TALIS €97.000 uitgetrokken in 2008 en €95.000 in 2009.

1.3.7 Scholen in hun kwaliteit ondersteunen

Het huidige kwaliteitszorgsysteem is doeltreffend, maar is aan actualisering toe. Net voor het zomerreces keurde de Vlaamse Regering het voorontwerp van decreet betreffende de kwaliteit in het onderwijs goed. Het ontwerpdecreet zal in het voorjaar van 2009 aan het Vlaams Parlement worden voorgelegd. Het luik van het decreet over de gedifferentieerde doorlichtingen treedt onmiddellijk na de goedkeuring in werking, de andere luiken op 1 september 2009.

Het ontwerpdecreet vertrekt van de beleidskracht van scholen en CLB's om zelf in te staan respectievelijk voor kwaliteitsvol onderwijs en kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding. Het formuleert de opdrachten van de instellingen, beschrijft hoe nascholing of de PBD's de instellingen kunnen ondersteunen en tekent de contouren uit van een gedifferentieerde doorlichting van de instellingen. Verder actualiseert het de rechtspositieregeling van het personeel van de inspectie, de entiteit curriculum en de PBD's.

Tijdens dit werkjaar zal de onderwijsinspectie – binnen de huidige juridische context (het inspectiedecreet van 1991) en in samenspraak met de geselecteerde scholen - geleidelijk overschakelen van een integrale naar een gedifferentieerde doorlichting. Die doorlichtingsmethodiek vertrekt van een grondige analyse van een aantal indicatoren van de kwaliteit van de scholen. Op basis van die analyse wordt een schoolprofiel opgesteld dat de klemtonen van de doorlichting zal bepalen. Zo kan gericht worden ingegaan op zowel voorbeelden van goede schoolpraktijk als elementen waarop de scholen ondermaats presteren. De referentiekaders, de bijhorende instrumenten en de analyse van de indicatoren zullen verder op punt worden gesteld. Een stuurgroep met deskundigen uit het onderwijsveld zal dit proces begeleiden. Op het einde van het schooljaar zal de inspectie een grondige evaluatie van deze nieuwe aanpak uitvoeren.

De inspectie en de onderwijsadviseurs worden ter beschikking gesteld van een nog op te richten kwaliteitsagentschap dat de juridische vorm van een intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid zal aannemen.

In het ontwerp van decreet wordt afgestapt van de sokkelfinanciering van de PBD's. In de plaats daarvan komt een regeling die gekoppeld is aan het aantal adviseurs. De nieuwe regeling wordt ingevoerd zonder dat één van de begeleidingsdiensten moet inleveren. Dit gebeurt door een verhoging van de totale werkingsmiddelen. Hiervoor zal in €1.000.000 worden voorzien vanaf 2010.

WELZIJN OP HET WERK

De toepassing van de Wet op het Welzijn op het Werk loopt in de scholen niet altijd van een leien dakje. De scholen kennen de regelgeving onvoldoende, maar vaak is die regelgeving niet of weinig aangepast aan de specifieke onderwijssituatie. Tot nog toe deed ik een beroep op een externe vereniging van preventieadviseurs voor advies over een aantal aspecten van die Wet en voor steun aan de scholen bij de uitbouw van hun veiligheidsbeleid. Gezien de steeds stijgende aandacht voor deze problematiek, koos ik ervoor de nodige expertise binnen het Departement Onderwijs en Vorming uit te bouwen. Op de begroting 2008 werd €143.000 ingeschreven voor de aanwerving van een expert. Die expert ondersteunt de scholen bij hun preventie- en veiligheidsbeleid. Hij staat ook in voor de organisatie van studiedagen rond zeer specifieke thema's zoals asbest of sobane, een strategie voor het beheren van risico's. Daarnaast verzorgt hij de contacten met de werkgroep onderwijs binnen Prebes (de ledenvereniging van preventieadviseurs), het Provinciaal Veiligheidsinstituut (PVI) van de provincie Antwerpen maar dat voor het ganse land werkt en de federale overheidsdiensten die instaan voor de opvolging van de Welzijnswet. Ten slotte is de expert trekker van het project Safestart, een e-learning pakket ter voorbereiding van de VCA-examens. Voor dit e-learning pakket waren er in 2007,

1000 accounts voorzien. In 2008 hebben we dit opgetrokken tot 4.000 accounts. Die werden in september 2008 volledig ingevuld.

1.4 Loopbanen van leraren

1.4.1 Lerarenopleiding en professionalisering

HET DECREET OP DE LERARENOPLEIDING UITVOEREN

De beheersovereenkomsten met de vijf expertisenetwerken voor de lerarenopleiding zijn ondertekend. Dit jaar zullen de expertisenetwerken zich toespitsen op de stages in de lerarenopleidingen, de versterking van de vakdidactiek en de kwaliteitszorg van de lerarenopleiding. Intussen lopen gesprekken met de expertisenetwerken om de beheersindicatoren voor de jaren 2009 en 2010 vast te leggen. De oproep voor diversiteitsprojecten in de lerarenopleiding leverde 13 voorstellen op. Daarvan werden zeven projecten geselecteerd die in het academiejaar 2008-2009 worden uitgevoerd. Op de begroting van 2008 werd daarvoor een bedrag van €508.000 uitgetrokken. In het voorjaar van 2009 komt er een tweede oproep voor projectvoorstellen die in het academiejaar 2009-2010 zullen uitgevoerd worden.

OPLEIDINGSBANEN INVOEREN

Met het nieuwe decreet op de lerarenopleiding werd de praktijkervaring in de opleiding aanzienlijk uitgebreid. Zowel in de specifieke als in de geïntegreerde lerarenopleiding wordt nu een groot deel van de studiepunten ingevuld door stage. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om praktijkervaring via een zogenaamde 'LIO-baan' te verwerven. Dat is een leerwerktraject waarin de leraar-in-opleiding (LIO), die het theoretische gedeelte al geheel of gedeeltelijk achter de rug heeft, kennis maakt met het beroep. De LIO moet een job in het onderwijs zoeken en wordt betaald als een leraar zonder pedagogisch bekwaamheidsbewijs. De invoering van de opleidingsbanen houdt geen meerkosten in.

Om in te gaan op de vraag van het Vlaams Parlement zal ik dit werkjaar een studie laten uitvoeren die het effect van de toegenomen stageuren op de stagecapaciteit van scholen zal nagaan. Daarnaast zal ik laten onderzoeken wat de eerste ervaringen zijn met de LIO-baan en wat het profiel is van de studenten met een LIO-baan.

OPLEIDING VAN ISLAMLEERKRACHTEN

Het project rond de opleiding van islamleerkrachten zal vanaf dit academiejaar in twee hogescholen - de Erasmushogeschool in Brussel en Groep T Internationale Hogeschool in Leuven - georganiseerd worden. Ondertussen zal ik de dialoog tussen de Moslimexecutieve en de hogescholen verder aanmoedigen en ondersteunen.

1.4.2 Permanente professionalisering

MEER MIDDELEN VOOR NASCHOLING

Net zoals vorig schooljaar kadert ook dit schooljaar het aanbod van prioritaire nascholing van de Vlaamse Overheid in mijn talenbeleidsnota. Dit schooljaar werd aan de drie thema's van vorig schooljaar - 'Schooltaal Nederlands: taaldidactische competentie van lerarenteams verhogen (alle vakken)', 'Frans in de overgang van basis- naar secundair onderwijs' en 'Taalversterking bij kleuteronderwijzers en leraren eerste graad basisonderwijs' - een vierde thema toegevoegd, 'Talensensibilisering in het kleuter- en basisonderwijs'. Op 1 september 2008 startten 13 nascholingsprojecten. Het beschikbare budget zal €1.453.000 bedragen.

In november 2008 neem ik een beslissing over de themazetting voor de prioritaire nascholingsprojecten voor het schooljaar 2009-2010.

BEDRIJFSSTAGES

Vanaf 1 september 2008 kan het personeel van alle secundaire scholen op bedrijfsstage, om via werkervaring in een ander werkmilieu op de hoogte te blijven van werkcultuur, werkwijzen, materialen, infrastructuur en dergelijke. Vooral leraren technische vakken en leraren praktische vakken zullen worden gestimuleerd stage in een bedrijf te lopen. Maar ook leraren algemene vakken en andere personeelsleden - met uitzondering van de directeur en de adjunct-directeur - kunnen eraan deelnemen (zie werkpleklers).

1.4.3 Arbeidsomstandigheden en loopbaanontwikkeling

KOOPKRACHT VERHOGEN/ VAKANTIEGELD

Inzake koopkracht is het personeel uit het onderwijs er flink op vooruit gegaan. Vanaf 1 september 2009 zullen leerkrachten die in Brussel aan het werk gaan en blijven, een premie ontvangen.

In 2009 zal de vierde stap in de verhoging van het vakantiegeld worden uitgevoerd, conform de principes overeengekomen in de CAO VIII en II (Hoger Onderwijs). Dit betekent dat het vakantiegeld voor alle personeelsleden 65% van het geïndexeerde referentiemaandsalaris (maart 2009) zal bedragen vermeerderd met €287,59, zonder 92% van het referentiemaandsalaris te overschrijden. In 2009 werd voor die verhoging €97.353.000 uitgetrokken.

In 2011 zullen alle personeelsleden vakantiegeld krijgen dat gelijk is aan 92 % van het geïndexeerde referentiemaandsalaris.

KORTE VERVANGINGEN

Dit schooljaar wil ik het systeem verder zetten waarbij basisscholen vervangingseenheden krijgen voor vervangingen van minder dan 10 werkdagen. Ondanks een merkbare schaarste op de arbeidsmarkt blijven basisscholen tevreden over deze vervangingsmogelijkheid.

In het secundair onderwijs keren we terug naar het systeem dat twee schooljaren geleden bestond. Vanaf dit schooljaar krijgen de secundaire scholen opnieuw de mogelijkheid om - net zoals in het basisonderwijs - op basis van vervangingseenheden een beleid rond vervangingen van korte afwezigheden te voeren.

Nieuw voor zowel basisonderwijs als secundair onderwijs is de mogelijkheid om vervangers eventueel voor een volledig schooljaar aan te stellen, waardoor ze een aantrekkelijker loopbaanperspectief krijgen.

In 2008 voorzien we in €11.393.000 voor de korte vervangingen. In 2009 zal dit €11.621.000 zijn.

LERARENTEKORT

De algemene krapte op de arbeidsmarkt treft ook de onderwijssector. De eerste oorzaak van het tekort aan leraren is de vergrijzing van het lerarenkorps. Er worden echter ook meer kinderen geboren, wat zich vooral als een tekort in het kleuteronderwijs laat voelen.

Dit schooljaar neem ik alvast een specifieke maatregel voor het kleuteronderwijs. Kleuterscholen krijgen de mogelijkheid om voor de instaplestijden kinderverzorg(st)ers aan te werven. In de eerste plaats moeten kleuteronderwijzer(e)s(sen) worden aangeworven. Kinderverzorg(st)ers kunnen slechts ingeschakeld worden in de mate dat er geen kleuteronderwijzer(e)s(sen) gevonden worden.

Ook in de andere onderwijsniveaus is het lerarentekort merkbaar. In Onderwijsdecreet XVIII werden twee bestaande maatregelen voor het secundair onderwijs verlengd. Personeelsleden die een verlofstelsel genieten of al gepensioneerd zijn, kunnen opnieuw in actieve dienst treden. Personeelsleden die al in dienst zijn, kunnen met bijkomende prestaties worden belast. Die worden als overwerk of bijbetrekking beschouwd, maar bezoldigd zoals de prestaties geleverd in het hoofdamt. Zo worden die extra prestaties beter betaald. Die maatregelen zijn nu ook van toepassing in het basisonderwijs.

Om ervoor te zorgen dat bijkomende onderwijsopdrachten beter worden betaald en dus aantrekkelijker worden, zal ik op korte termijn het hele stelsel van cumulatie van opdrachten herwerken. Ik zal tevens mogelijk maken dat gepensioneerden in geval van schaarste opnieuw een opdracht in het onderwijs kunnen opnemen en nagaan welke andere maatregelen met effect op korte of langere termijn we kunnen treffen. In ieder geval daalde de voorbije jaren het aantal personeelsleden dat vervroegd uit het onderwijs stapt. Meer mogelijkheden voor een gedifferentieerde loopbaan en de mogelijkheid om ook na het pensioen actief te blijven, kunnen deze trend versterken.

Om het stelsel van cumulatie van opdrachten aantrekkelijker te maken, wordt vanaf 2009 in een budget van €3.839.000 voorzien.

ZIJ-INSTOMERS

De problematiek van de zij-instromers blijft moeilijk. Ik blijf zoeken naar mogelijkheden om het onderwijs voor werknemers uit andere sectoren aantrekkelijk te maken, vooral op vlak van verloning. Een gedifferentieerde aanpak moet mogelijk zijn.

HOSPITALISATIEVERZEKERING

Op mijn vraag werd een onderzoek naar de verzekeringsmarkt voor een collectieve hospitalisatieverzekering uitgevoerd. Dit heeft ertoe geleid dat verzekeraar Ethias de bestaande polis van zijn collectieve hospitalisatieverzekering voor het onderwijspersoneel vanaf 1 september 2008 heeft aangepast. In de aangepaste polis liggen de premies vast tot en met 2010 en werd het mechanisme voor een herziening in 2010 bepaald. Het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming zal samen met Ethias de evolutie van de schadestatistieken en de aansluitingen opvolgen. Een hogere aansluitingsgraad zal de premieherziening positief beïnvloeden.

1.4.4 Modernisering van het personeelsbeleid en vernieuwde rechtspositie

Aan een grondige herziening van de rechtspositie kwamen we tijdens deze legislatuur niet toe. Toch zijn we geëvolueerd van centraal opgelegde regels naar een beleid waardoor scholen op een creatieve manier én in een professioneel lokaal overleg, moderne technieken van personeelsbeleid kunnen toepassen.

Functiebeschrijvingen worden nu in alle onderwijsniveaus gebruikt en het evaluatiesysteem is ingevoerd in de secundaire scholen, de CVO en de CLB. Vanaf 1 september 2009 zullen ook de basisscholen en het DKO evaluaties toepassen. Het werken met de functiebeschrijvingen en het voeren van functionerings- en evaluatiegesprekken zal op korte termijn deel uitmaken van het integraal personeelsbeleid van de school en bijdragen tot een grotere betrokkenheid en participatie van alle personeelsleden. De inspectie zal dit jaar bij haar schooldoorlichtingen de invoering van functiebeschrijvingen en evaluaties evalueren.

1.4.5 Rechtspositieregeling personeel Centra voor Volwassenenonderwijs vereenvoudigen

Het decreet volwassenenonderwijs voorziet dat de rechtspositieregeling van de personeelsleden van de Centra voor Volwassenenonderwijs meer moet afgestemd worden op de modulaire opleidingsstructuur van het volwassenenonderwijs. Nu is die rechtspositie geënt op een lineair model met een vakkenstructuur. De omschakeling tussen die vakkenstructuur en het modulaire opleidingsstelsel maakt het personeelsstatuut zeer complex en ligt aan de basis van heel wat fouten bij de aanstelling en uitbetaling van personeelsleden.

Zonder afbreuk te doen aan de verworven rechten van de huidige personeelsleden wil ik dit schooljaar samen met de sociale partners aan een nieuw stelsel van bekwaamheidsbewijzen voor het volwassenenonderwijs werken. Hierbij zullen bekwaamheidsbewijzen niet langer aan vakken verbonden worden, maar wel aan modules en opleidingen.

Ook andere aspecten van de regelgeving, bv. de prestatieregeling, zullen nadien gewijzigd worden in functie van dit nieuwe stelsel van bekwaamheidsbewijzen.

1.4.6 Uitvoering cao I basiseducatie

In juni 2008 werd een eerste collectieve arbeidsovereenkomst afgesloten tussen de Vlaamse Regering, de Federatie Centra voor Basiseducatie en de representatieve vakorganisaties. Dit schooljaar zal verder uitvoering gegeven worden aan deze cao I basiseducatie.

Tot vorig jaar werden de arbeidsvoorwaarden in de basiseducatie geregeld door een wirwar van Vlaamse regelgeving en lokale en sectorale cao's. Cao I voor de basiseducatie vervangt vanaf 1 september 2008 alle voorgaande afspraken. Voortaan betaalt het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming de lonen van de gesubsidieerde personeelsleden uit. De rechten die het personeel in de basiseducatie in het verleden hebben opgebouwd, blijven zoveel mogelijk behouden. Bovendien geldt deze overkoepelende cao niet alleen voor de gesubsidieerde personeelsleden, maar ook voor de niet-gesubsidieerde personeelsleden. Kortom, de cao brengt een helder, algemeen geldend kader voor de arbeidsvoorwaarden van alle personeel van de centra voor basiseducatie. Zo komt er een veralgemeende 36uren-werkweek en een uniforme verlofregeling van 35 dagen en de wettelijke en reglementaire feestdagen.

In de cao zitten ook heel wat maatregelen om de koopkracht te verhogen en om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. Tenslotte voorziet de cao ook in een uitbreiding van de tewerkstelling en maatregelen om de werkdruk te verminderen.

Met deze eerste cao voor de basiseducatie is de sociale vrede gewaarborgd tot en met 2009. Vanaf dan zal de cao qua duur gelijk lopen met de cao's van de andere onderwijsniveaus.

2 Het onderwijsbeleid verbreden en verdiepen

2.1 *Onderwijsvernieuwing*

2.1.1 *Proeftuinen*

Het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006 maakte het mogelijk om de proeftuinen te verlengen gedurende de schooljaren 2008-2009 tot en met 2010-2011. Van de bestaande proeftuinen werden er 24 effectief verlengd. Ze zullen die bijkomende periode vooral gebruiken om hun innovatie nog beter op te volgen. Door gerichte dataverzameling en –analyse over een langere termijn zullen zij het belang van hun innovatie voor het ganse Vlaamse onderwijs goed kunnen aantonen.

In uitvoering van de Competentieagenda werd vorig schooljaar een nieuwe oproep voor proeftuinen gelanceerd. De thema's voor die nieuwe proeftuinen waren studiekeuze en werkplekleren. Er werden veertig nieuwe proeftuinen geselecteerd. De nodige afwijkingen op de regelgeving werden bekrachtigd bij decreet van 8 juli 2008.

Voor de extra omkadering in de scholen, de ondersteuning vanuit het Departement Onderwijs en Vorming en de PBD's en de organisatie van netwerking en vorming is een bedrag van € 961.000 ingeschreven in de begroting 2008 en wordt in een bedrag van € 1.127.000 voorzien op de begroting 2009.

Vorig schooljaar - in het derde projectjaar - maakte de onderwijsinspectie een verslag van de vernieuwingen die de proeftuinen te weeg brengen. Ik zal dat verslag gebruiken om na te gaan welke veranderingen in de regelgeving noodzakelijk zijn om de proeftuinexperimenten in het regulier onderwijs te integreren.

2.1.2 *Herziening studieaanbod voltijds secundair onderwijs*

Vorig jaar werden de opleidingen van de studiegebieden land- en tuinbouw, muziekinstrumentenbouw, tandtechnieken en sport gescreend. Vanaf het schooljaar 2008-2009 zal de screening de basis vormen voor het reguliere aanbod in die studiegebieden. Dit werkjaar werken we de screening van de opleidingen van de studiegebieden toerisme, handel, voeding en podiumkunsten verder af. De voorstellen voor aanpassing van het studieaanbod worden voor advies aan de VLOR voorgelegd. Het geactualiseerde aanbod zal ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering worden bezorgd.

In de toekomst zullen de beroepskwalificaties mee in rekening worden gebracht om de studierichtingen te screenen. De beroepskwalificaties bevatten immers de competenties die de beroepswereld relevant vindt om een bepaald beroep uit te oefenen. Zo zullen de beroepsopleidingen beter aansluiten bij wat op de arbeidsmarkt wordt gevraagd.

2.1.3 *Blauwdruk voor de hervorming van het secundair onderwijs*

Het secundair onderwijs in Vlaanderen heeft dringend nood aan een visie over hoe dat onderwijs er in de nabije toekomst moet uitzien. Tijdens deze legislatuur wil ik een blauwdruk voor de hervorming van het secundair onderwijs uittekenen, die als input kan dienen voor het regeerakkoord van de volgende regering. Ik heb daarom een kerngroep aan het werk gezet om mij goed onderbouwde voorstellen aan te leveren. Die kerngroep zal op regelmatige tijdstippen met een bredere reflectiegroep in discussie treden over de uitgewerkte denkplaatjes en voorstellen op hoofdlijnen. Daarnaast zal de kerngroep gesprekken voeren met deelgroepen, waaronder leerkrachten, leerlingen en het middenveld en met de georganiseerde instanties binnen het onderwijsveld. De kerngroep zal zijn werkzaamheden afronden in het voorjaar van 2009.

2.2 *Talentontwikkeling van alle jongeren*

2.2.1 *Een zorgzame school voor elk kind en elke jongere*

VERHOGEN VAN DE DEELNAME AAN HET ONDERWIJS VAN ALLE KLEUTERS

Tijdens het voorbije 'Jaar van de Kleuter' werden verschillende acties opgezet om de deelname van kleuters aan het onderwijs te stimuleren en inspanningen geleverd om het kleuteronderwijs beter te omkaderen. Sinds 1 september 2007 is het systeem van instaplestijden verbeterd, zijn er GOK+-uren voor scholen met veel kleuters die aan de GOK-indicatoren voldoen en zorg+-punten voor de scholengemeenschappen om acties te ondernemen in het kader van de kleuterparticipatie en tweedelijnsondersteuning voor scholen met veel anderstalige kleuters.

Daarnaast werd ook de samenwerking tussen de diverse actoren - LOP's, gemeenten, CLB's, overheden, Kind en Gezin - die de kleuterparticipatie kunnen bevorderen, verbeterd. Met Kind en Gezin werd een bijzondere procedure afgesproken. De privacycommissie gaf toestemming de lijst van kleuters die niet in het onderwijs zijn ingeschreven, door te geven aan Kind en Gezin om de ouders te contacteren. Tijdens de huisbezoeken probeert de regioverpleegkundige te achterhalen waarom het kind niet is ingeschreven en wijst de ouders op het belang van kleuterparticipatie. Hiervoor werd een bedrag van €700.000 op jaarbasis ter beschikking gesteld van Kind en Gezin.

Vanaf 1 september 2008 werd de factor voor de instaplestijden opgetrokken van 0,8 tot 1. Een school die voor deze instaplestijden geen kleuteronderwijzer(es) vindt kan een kinderverzorg(st)er tewerkstellen. De zorg+ werd geïntegreerd in de ruimere zorgenvolp. Scholengemeenschappen moeten wel een aanspreekpunt voor kleuterparticipatie behouden.

Dit jaar wil ik de kleuterparticipatie een verdere impuls geven door de deelname aan de derde kleuterklas als een voorwaarde voor de toegang tot het eerste leerjaar te formuleren. Op 18 juli 2008 keurde de Vlaamse Regering principieel het ontwerpdecreet goed, dat bepaalt dat zesjarige kinderen pas in het eerste leerjaar van een Vlaamse school kunnen worden ingeschreven als ze het voorgaande schooljaar in een Nederlandstalige school waren ingeschreven. Bovendien moeten de leerlingen het minimum aantal dagen vereist om een schooltoelage te krijgen, in de klas aanwezig geweest zijn. Kinderen die niet aan die voorwaarden voldoen, moeten bij een CLB een taaltest Nederlands afleggen. Indien ze slagen op die taaltest kunnen ze vooralsnog worden ingeschreven. Hiermee wil ik de kleine groep ouders die hun kinderen op de leeftijd van vijf jaar niet naar school sturen, aanzetten dat wel te doen. Daarnaast wil ik zorgen dat de vijfjarigen die wel zijn ingeschreven maar onregelmatig aanwezig zijn, vaker naar school komen. Het is de bedoeling dat dit decreet van toepassing is op de inschrijvingen voor het schooljaar 2010-2011.

Met datzelfde ontwerpdecreet wil ik een aantal engagementen tussen de ouders en de school in het schoolreglement laten vastleggen. Het betreft afspraken over:

- oudercontact;
- regelmatige aanwezigheid, inclusief het belang van op tijd komen, en spijbelbeleid;
- deelname aan vormen van individuele leerlingenbegeleiding;
- een positieve houding tegenover het Nederlands (instructietaal van de school).

Over de drie eerste thema's zullen ook op het niveau van de scholengemeenschappen afspraken mogelijk zijn. Omdat de positieve houding tegenover de instructietaal van de school ingrijpt op de vrije tijd van leerlingen, werd ervoor gekozen dit engagement in het decreet zeer algemeen te formuleren en de verdere uitwerking ervan toe te vertrouwen aan het LOP.

Wellicht hebben veel scholen hierover al afspraken met ouders. Maar we hebben gemerkt dat in de praktijk rond dit soort aangelegenheden dikwijls onduidelijkheid bestaat. Ouders weten soms niet wat het schoolbeleid op die vlakken inhoudt en schatten het belang van dit soort afspraken soms verkeerd in. Door het in het schoolreglement op te nemen, zal erover in de participatieorganen met de vertegenwoordigers van de ouders worden gediscussieerd. Om deze afspraken tegen 1 september 2010 rond te hebben, zal in de loop van het volgende schooljaar het nodige overleg gebeuren. Ik wil onderstrepen dat ik de engagementsverklaring opvat als een wederzijds engagement. Ouders zullen dus ook moeten weten op welke ondersteuning ze bij oudercontact kunnen rekenen indien ze zelf geen Nederlands kennen of indien hun werkuren niet overeenkomen met de gebruikelijke momenten voor oudercontact, welke de mogelijkheden zijn voor Nederlandstalige vrijetijdsactiviteiten en dergelijke. We denken dat een gezonde dialoog tussen school en ouders belangrijk is.

GELIJKE ONDERWIJSKANSEN

▪ **Inschrijvingsrecht**

De komende twee jaar kunnen scholen - onder bepaalde voorwaarden - experimenteren met mogelijke initiatieven om lange wachtrijen en het kamperen aan de schoolpoort tegen te gaan. Eén van de mogelijkheden is scholen de kans geven om bij inschrijvingen voorrang te geven aan kinderen die in de buurt wonen. Op basis van een grondige evaluatie van die experimenten kan een structurele regeling worden uitgewerkt.

▪ **GOK-ondersteuning**

Op 1 september 2008 ging de derde GOK-cyclus van start. Bij het decreet op de werkingsmiddelen voor het basis- en secundair onderwijs onderstreepte ik dat het wenselijk is op termijn dezelfde leerlingenkenmerken voor de omkadering te gebruiken en hiervoor een beroep te doen op bestaande databanken. Voor deze derde GOK-cyclus heb ik al een aantal stappen in die richting gezet. Om het opleidingsniveau van de moeder en de thuistaal te bepalen, werd gebruik gemaakt van de resultaten van de bevraging die we in oktober 2007 organiseerden. De indicator vervangingsinkomen heb ik in het secundair onderwijs vervangen door de indicator schooltoelage. Voor het basisonderwijs was dit niet mogelijk omdat er pas dit schooljaar een schooltoelage zal worden toegekend. Voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs werden dezelfde indicatoren gebruikt als in het basisonderwijs en de eerste graad secundair onderwijs. Daardoor deden zich verschuivingen voor. Secundaire scholen die voor de eerste graad minder middelen krijgen dan voordien, zullen voor de helft worden gecompenseerd. In het totaal stijgt het budget voor GOK in de eerste graad met ruim € 3.800.000 waardoor er dus veel meer scholen in hun GOK-beleid worden ondersteund. Scholen die uren verliezen in de tweede en derde graad worden helemaal gecompenseerd. Ik investeerde €

7.000.000 extra in GOK-ondersteuning voor de tweede en de derde graad. Dit komt neer op een verdubbeling van het budget.

Vanaf 1 september 2008 steeg het budget voor de GOK-ondersteuning met meer dan 20%. Daardoor komen er in het basisonderwijs 160 voltijdse leerkrachten bij en in het secundair onderwijs 280. Sinds het begin van deze legislatuur werd de GOK- omkadering voor het basis- en het secundair onderwijs meer dan verdubbeld.

De inspectie gaat na of de scholen de GOK-middelen efficiënt aanwenden. Scholen met een negatieve GOK-evaluatie krijgen de kans hun GOK-beleid gericht bij te sturen met een remediëeringsplan. Het eerste schooljaar van de GOK-cyclus geef ik ze een stimulans in de vorm van de helft van het aantal lestijden GOK/uren-leraar waarop ze normaal gezien recht hebben. Als de onderwijsinspectie op het einde van dat schooljaar een duidelijke verbetering vaststelt, krijgt de school weer het volledige aantal lestijden GOK/uren-leraar. Deze regeling kreeg voor de derde GOK-cyclus een reglementaire basis in Onderwijsdecreet XVIII.

▪ Evaluatie werking LOP's

Eind 2006 heeft de administratie een evaluatie uitgevoerd van de interne werking van de LOP's. Op basis hiervan heb ik beslist een en ander bij te sturen om de werking van de LOP's in de toekomst te optimaliseren.

Ik wil de verplichte onderwijspartners verder stimuleren om meer aanwezig te zijn in de LOP-vergaderingen en de gemaakte afspraken na te komen. De samenwerking tussen de LOP-deskundigen en de begeleiders diversiteit zal worden versterkt om de participatie van de verschillende vertegenwoordigers in het LOP te stimuleren en de LOP-doelstellingen te realiseren. We zullen ook nagaan hoe we de wisselwerking tussen enerzijds de LOP-deskundigen en de begeleiders diversiteit en anderzijds de pedagogische begeleiders kunnen verstevigen. Ik denk aan een tweejaarlijkse uitwisseling van de prioriteiten en accenten in de werking van de LOP-deskundigen, begeleiders diversiteit en pedagogische begeleiders.

Het aantal te coöpteren lokale socio-culturele en/of economische partners in het LOP werd uitgebreid van maximaal vier naar maximaal 10. Momenteel wordt verkend of er in de LOP een behoefte bestaat om lokale samenwerkingsprotocollen af te sluiten met lokale organisaties ter promotie en ondersteuning van structurele samenwerkingen met andere beleidsdomeinen (Jeugd, Sport, Welzijn,...).

Ik installeerde een periodiek overleg met de LOP-voorzitters om een betere informatiedoorstroming, ervaringsuitwisseling en feedback op het gevoerde beleid te bewerkstelligen. Om de informatiedoorstroming tussen de LOP's en de overheid te vergemakkelijken, werd een stramien voor de opmaak van de beleidsplannen van de LOP's ontwikkeld.

Sinds 1 september 2008 hebben de LOP's een nieuwe samenstelling. In een volgende fase zal ik een procedure voor (permanente) bijsturing van prioritaire LOP-regio's uitwerken. Verder plan ik ook een procedure voor de oprichting van LOP in niet-prioritaire gemeenten. Voor het sluiten van samenwerkingsakkoorden van LOP's met mogelijke partners buiten de LOP-regio zullen we een kwaliteitskader voorbereiden. We zullen nagaan of bepaalde voorwaarden voor samenwerking in de regelgeving verankerd moeten worden.

Alle LOP's zijn verplicht een omgevingsanalyse van gelijke onderwijskansen binnen hun werkingsgebied te maken. Bij de opmaak ervan werken sommige LOP's goed samen met de lokale en regionale overheden. In het kader van het flankerend onderwijsbeleid zijn het afgelopen schooljaar een aantal interessante initiatieven in dit verband genomen: zo is het thema "samenwerking tussen LOP's

en lokale overheden in het algemeen en op het vlak van omgevingsanalyses in het bijzonder” onder meer aan bod gekomen in het kader van een actieplan, een pocket en vormingsdagen van de VVSG.

Het decreet flankerend onderwijsbeleid zet belangrijke stappen om de gemeentelijke/stedelijke overheden te stimuleren hun regiefunctie op te nemen en de verschillende overlegorganen beter op elkaar af te stemmen. Dit decreet geeft steden en gemeenten o.a. de regie om overleg en samenwerking tussen lokaal relevante actoren voor het lokaal onderwijsbeleid (waaronder de LOP's), te faciliteren. Nieuw is ook dat zowel lokale overheden als LOP's in hun respectieve beleidsplannen expliciet te kennen moeten geven op welke wijze ze met elkaar zullen samenwerken.

Sinds vorig schooljaar is het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers (OKAN) uitgebreid met ondersteuning, begeleiding en opvolging van gewezen anderstalige nieuwkomers in het reguliere onderwijs. Er worden daarvoor aanvullende lestijden in het basisonderwijs en extra uren/leraar in het secundair onderwijs toegekend. Naast het maken van afspraken over de opvang, toeleiding en begeleiding van anderstalige nieuwkomers naar het onthaalonderwijs, kregen de LOP's nu ook als opdracht afspraken te maken over de ondersteuning, begeleiding en opvolging van gewezen anderstalige nieuwkomers in het reguliere onderwijs.

Ik hecht veel belang aan het benutten van de mogelijkheden die LOP's bieden om de beleidsprioriteiten binnen de ruimere context van gelijke onderwijskansen te ondersteunen. De opdrachten van de LOP's in het kader van de verhoging van de kleuterparticipatie werden bij decreet vastgelegd. De mogelijkheden van de LOP's om de spijbelproblematiek op te volgen, worden momenteel verkend via een aantal piloot-LOP's.

▪ **Communicatie met kansengroepen**

Om de aandacht voor communicatie met kansengroepen te versterken zal het Agentschap voor Onderwijscommunicatie (AOC) daarin verdere expertise opbouwen. Om kansengroepen te bereiken, is samenwerking met intermediairs en specialisten zoals CLB's, zorgleerkrachten, GOK-begeleiders, Verenigingen waar armen het woord nemen, integratiecentra en CBE's onontbeerlijk. Daarom wordt geïnvesteerd in een stevig netwerk. De maandelijkse nieuwsbrief Klasse XTR Strong vormt de spil van dit netwerk. Het publiek van de nieuwsbrief is divers.

▪ **Expertisenetwerken lerarenopleiding voor meer diversiteit**

'Omgaan met diversiteit' en 'leren samenleven met elkaar' zijn belangrijke thema's in de nieuwe basiscompetenties voor leraren. Om ook binnen de lerarenopleiding werk te maken van een diversiteitsbeleid, stel ik vanaf dit schooljaar ruim € 500.000 per jaar ter beschikking van de expertisenetwerken lerarenopleiding voor projecten die een betere instroom, doorstroom en uitstroom van studenten van allochtone afkomst, uit sociaal-economisch achtergestelde milieus en met functiebeperkingen in de lerarenopleiding willen realiseren.

ACTIEPLAN GELIJEKANSENBELEID

Ook dit jaar voer ik het actieplan Gelijke Kansen verder uit om knelpunten inzake gender, holebiseksualiteit en de toegankelijkheid in Onderwijs en Vorming aan te pakken. Zo werd het project GenBaSec afgerond, dat visie en instrumenten aanreikt om binnen de lagere en secundaire scholen aan genderbewustzijn te werken. Momenteel wordt een actieplan voorbereid dat kan bijdragen tot een meer diverse en evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in de onderwijsberoepen. Ook wordt in samenwerking met de Vlaamse universiteiten gewerkt aan de verankering van gender- en diversiteitsstudies.

2.2.2 Een krachtig en stimulerend talenbeleid

In februari 2007 publiceerde ik mijn talenbeleidsnota “De lat hoog voor talen in iedere school. Goed voor de sterken, sterk voor de zwakken”. Zowel voor Nederlands als voor moderne vreemde talen is ‘taalgericht vakonderwijs’ hét aandachtspunt. Mijn talenbeleid heeft als doel ervoor te zorgen dat leerlingen de eindtermen en leerplandoelstellingen voor alle vakken bereiken, en niet alleen voor taalvakken. Alle leraren moeten in hun taalgebruik rekening houden met het taalvaardigheidniveau van hun leerlingen. Om de talige competenties van de toekomstige leraren te activeren, worden acties met de lerarenopleiding opgezet.

De onderwijsinspectie zal het talenbeleid van de scholen als bijzonder aandachtspunt in de reguliere schooldoorlichtingen opnemen. In het ontwerp decreet betreffende de kwaliteit wordt uitdrukkelijk bepaald dat de onderwijsinspectie bij de schooldoorlichtingen een referentiekader hanteert waarin specifieke kwaliteitsindicatoren aan bod komen. Het talenbeleid wordt daarin als één van de kwaliteitsindicatoren vermeld. De inspectie zal het talenbeleid al dit schooljaar als een kwaliteitsindicator in haar schooldoorlichtingen meenemen. Zo geeft ze het onderwijsveld het signaal dat de overheid belang hecht aan een kwaliteitsvol talenbeleid in de scholen.

NEDERLANDS LEREN

▪ Aanpassing eindtermen en ontwikkelingsdoelen Nederlands

In uitvoering van de talenbeleidsnota werden de eindtermen en ontwikkelingsdoelen Nederlands van het basisonderwijs en de eerste graad secundair onderwijs geactualiseerd. Deze actualisatie betrof strategieën, interculturele gerichtheid en vooral taalbeschouwing. Taalbeschouwing en kennis van taalstructurele aspecten van taal en taalgebruik zijn voor een deel van algemeen vormende aard. Kennis van taalstructuren helpt bij de ontwikkeling van vaardig taalgebruik. Ik geloof niet dat taalverwerving tot op een hoog niveau kan geraken zonder een diepgaand inzicht in de fundamentele bouwstenen van een taal. Je kunt een taal leren spreken en ze communicatief tot op zekere hoogte hanteren, door onderdompeling en nabootsing. Maar onze ambities liggen hoger en dan zijn cognitieve inzichten en structuren noodzakelijk. Om meer evenwicht tussen taalvaardigheid en taalstructuren te brengen, werd in de eindtermen en ontwikkelingsdoelen een beperkte lijst opgenomen van voor die leeftijdsgroepen onontbeerlijke taalbeschouwelijke termen (zoals terminologie in verband met spelling). De lijst maakt duidelijk welke taalbeschouwelijke elementen leerlingen op het einde van het basisonderwijs en de eerste graad secundair onderwijs moeten beheersen. De nieuwe eindtermen helpen de overgang van basis- naar secundair onderwijs vlotter te laten verlopen en creëren een betere samenhang tussen Nederlands en moderne vreemde talen. Voor taalbeschouwing Nederlands in de tweede en derde graad ASO, KSO en TSO startte ik een ontwikkelcommissie op. Die moet verder bouwen op de taalbeschouwing van de voorgaande onderwijsniveaus. Ik hecht veel belang aan een eenduidig gebruik van de termen en begrippen op het vlak van taalbeschouwing in het hele leerplichtonderwijs. Daarom zal de commissie een vrijblijvende servicelijst ontwikkelen die aan alle betrokkenen zal worden aangeboden.

In het voorjaar van 2009 zal ik het voorstel van geactualiseerde eindtermen en ontwikkelingsdoelen Nederlands, naast de voorstellen voor moderne vreemde talen, techniek, natuurwetenschappen en de vakoverschrijdende eindtermen aan het Vlaams Parlement voorleggen. Voor zover nog niet gebeurd, zal ik met alle betrokkenen afspraken maken over de invoeringsdatum van deze eindtermen en ontwikkelingsdoelen en over de wijze waarop de scholen hierbij zullen ondersteund worden.

- **Onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers (OKAN)**

Kinderen van gezinnen die in asielcentra verblijven en vaker al langer dan één jaar in België zijn, kunnen vanaf 1 september 2008 onthaalonderwijs volgen. Daarvoor werd op de begroting 2008 € 198.000 vrijgemaakt. Vanaf 2009 wordt dit €833.000.

Om de kwaliteit van het onthaalonderwijs in het secundair onderwijs te garanderen, werden ontwikkelingsdoelen voor de onthaalklas geformuleerd. Deze leerdoelen behelzen taalvaardigheid in het Nederlands als tweede taal met het oog op doorstroming in het regulier onderwijs en op inburgering.

- **Peilingen en screeningtoetsen**

In de planning van de peilingen werd ervoor gezorgd dat we snel zicht zouden krijgen op de beheersing van het Nederlands (zie peilingen). Dit schooljaar stellen we de scholen een parallelversie van de peilingtoets Nederlands basisonderwijs ter beschikking waarmee ze zelf kunnen nagaan in welke mate de leerlingen de eindtermen Nederlands bereiken.

De taaltoets die ik voor de screening van de taalvaardigheid Nederlands in het begin van het lager onderwijs liet ontwikkelen, is afgerond en klaar voor gebruik. Die SALTO-toets wordt kosteloos en vrijblijvend ter beschikking gesteld van de scholen op de website <http://www.onderwijs.vlaanderen.be/toetsenvoorscholen>.

- **Nascholingsprojecten op initiatief van de Vlaamse Regering**

Op 1 september 2008 startten vijf nascholingsprojecten rond het thema ‘Schooltaal Nederlands: taaldidactische competenties van lerarenteams in het secundair onderwijs verhogen (alle vakken)’ en vier projecten rond het thema ‘Taalversterking bij kleuteronderwijzers en leraren eerste graad basisonderwijs’.

- **Werken aan een taalbeleid in de lerarenopleiding**

Om te garanderen dat elke leraar een taalleraar is, werden de talige competenties expliciet toegevoegd aan de basiscompetenties van de leraar. Uiteraard draagt de lerarenopleiding hiervoor een belangrijke verantwoordelijkheid. Daarom heb ik in overleg met de lerarenopleidingen het uitwerken en implementeren van een taalbeleid in de lerarenopleiding in de beheersovereenkomsten met de expertisenetwerken en het regionaal platform (periode september 2009 - augustus 2011) laten opnemen. De lerarenopleidingen moeten op dit vlak van elkaar kunnen leren en aan expertisedeling doen. Met de expertisenetwerken en het regionaal platform zal nog dit schooljaar een studiedag worden georganiseerd waarop voorbeelden van goede praktijk aan bod zullen komen.

- **Derde Rondetafelconferentie Nederlands Tweede Taal (NT2)**

In 2002 werden tijdens de tweede rondetafelconferentie NT2 de krijtlijnen uitgetekend van het huidige NT2-beleid. Het is dan ook tijd dat we de resultaten van dat beleid onder de loep nemen.

Vorig jaar gaf ik de inspectie volwassenenonderwijs - naar aanleiding van de evaluatie het opleidingsprofiel NT2 - de opdracht het rendement van het aanbod NT2 in de CVO's te bestuderen. De resultaten daarvan zullen voor het einde van het jaar worden opgeleverd. Tijdens de doorlichting van de CBE's in het najaar van 2008 zal ook het luik NT2 onderzocht worden. Na afronding van deze doorlichting, zullen we over een overzicht van het ganse aanbod NT2 in het volwassenenonderwijs beschikken.

In december 2008 zal een derde rondetafelconferentie NT2 worden georganiseerd. Op basis van de beleidsaanbevelingen zal het NT2-beleid voor de volgende regeerperiode kunnen uitgetekend worden. Belangrijke conferentiethema's zijn:

- Behoeftegericht en gedifferentieerd werden naar diverse doelgroepen
- De organisatie van het aanbod verbeteren voor een maximale ondersteuning van de leerkracht
- Taalstrategie van de onderwijsverstrekkers
- Taalstrategie in het kader van tewerkstelling
- Taalpromotie, specifiek gericht op de Vlaamse Rand
- Regionale afstemming en samenwerking tussen alle stakeholders

VREEMDETALENONDERWIJS

▪ **Aanpassing eindtermen en ontwikkelingsdoelen moderne vreemde talen**

Ook voor moderne vreemde talen werden de eindtermen en ontwikkelingsdoelen geactualiseerd. Het nieuwe voorstel besteedt veel aandacht aan een betere aansluiting tussen het basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs en aan de samenhang met het Nederlands.

In het TSO en KSO zullen zowel Engels als Frans voortaan verplichte vakken van de basisvorming zijn. In de B-stroom van de eerste graad wordt Frans verplicht. In het BSO wordt één vreemde taal (Frans of Engels) verplicht. Dit moet de leerlingen in staat stellen zich uit te drukken in functioneel Engels of Frans.

De eindtermen en ontwikkelingsdoelen worden getoetst aan het Europees Referentiekader voor Vreemde Talen. Zo worden ze voor alle niveaus en onderwijsvormen in dezelfde heldere ordening gepresenteerd. De ondersteunende kennis zoals grammatica wordt in de nieuwe eindtermen meer geconcretiseerd. Ze bevatten ook meer algemene cultuur.

Ik zal het voorstel van actualisatie van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen moderne vreemde talen in het voorjaar van 2009 aan het Vlaams Parlement voorleggen, samen met de andere voorstellen voor herziening van eindtermen en ontwikkelingsdoelen. Ook voor deze eindtermen en ontwikkelingsdoelen zal ik met alle betrokkenen afspraken maken over de invoeringsdatum (voor zover nog niet gebeurd) en de wijze waarop het onderwijsveld zal worden ondersteund.

▪ **Content and Language Integrated Learning (CLIL)**

De proefprojecten CLIL, waarbij negen scholen in Vlaanderen 10 tot 15% van de niet-talvakken in hun lessenrooster in een vreemde taal onderwijzen, zijn hun tweede schooljaar ingegaan. Dit schooljaar neemt in elke school een tweede groep leerlingen aan het project deel. Daardoor vergt het experiment in 2009 meer budget dan vorig schooljaar. Dit jaar trok ik ongeveer €530.000 uit voor loonkosten en werkingssubsidies voor de scholen tegenover €410.000 in 2007. De kost voor de wetenschappelijke begeleiding en evaluatie bedraagt €73.000.

▪ **Taaluitwisselingen voor leraren en directeurs**

Op 18 september 2007 startten we - in samenwerking met het Prins Filipsfonds - de uitwisselingen voor leraren en directeurs van scholen uit verschillende Gemeenschappen van België op met de bedoeling hun taalvaardigheid te verhogen. Ook dit schooljaar worden voor deze uitwisselingen middelen vrijgemaakt: €70.000. Daarnaast werden twee nascholingscursussen Frans voor Vlaamse leerkrachten georganiseerd in Wallonië. Voor de uitwisselingen én de nascholingscursussen is in een

budget van € 95.000 voorzien. Dit schooljaar zal ik met mijn collega van de Franse Gemeenschap nagaan wat de mogelijkheden zijn om structureel samen te werken voor de nascholing van Vlaamse leerkrachten Frans in Wallonië en van Waalse leerkrachten Nederlands in Vlaanderen.

In het laatste trimester van vorig schooljaar werden taaluitwisselingen voor leraren in de basis- en secundaire scholen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest mogelijk. Dit project wil de bijzondere situatie van Brusselse scholen benutten om de leraren een taal- en cultuurbad aan te bieden in een naburige Franstalige school. De leerlingen krijgen op die manier les van een “native speaker”. In 2008-2009 lopen deze uitwisselingen reeds in 19 partnerschappen.

- **Nascholingsprojecten op initiatief van de Vlaamse Regering**

Op 1 september 2008 gingen twee projecten over ‘Frans in de overgang van het basisonderwijs naar het secundair onderwijs’ en twee over ‘Talensensibilisering’ van start.

- **Talenwebsite**

Vorig jaar liet ik KlasCement in samenspraak met de Entiteit Curriculum, een talenwebsite ontwikkelen om leraren te ondersteunen in hun talenonderwijs. Eind november 2008 zal die website gelanceerd worden. Leraren zullen er o.a. leerobjecten en lesmateriaal, links naar beleidsteksten, relevante publicaties, aankondigingen van studiedagen en congressen kunnen vinden.

2.2.3 Ontwikkeling van een leezorgkader

In het regeerakkoord spraken we af een onderwijscontinuüm voor leerlingen met speciale noden te ontwikkelen. In december 2005 legde ik de discussienota “Leezorg in het onderwijs” aan het onderwijsveld voor. Begin 2006 vroeg ik de VLOR de beleidsontwikkeling gezamenlijk op te nemen om zo te zorgen voor voldoende draagvlak voor deze onderwijsvernieuwing. Op basis van het overleg kreeg het concept leezorg vorm.

Op 30 maart 2007 keurde de Vlaamse Regering een conceptnota goed. De Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie van het Vlaams Parlement organiseerde daarover in mei en november 2007 een hoorzitting.

Tijdens het voorbije schooljaar werden een viertal essentiële aspecten uit het leezorgkader in werkgroepen geconcretiseerd. Het betreft de indicatoren voor inschaling, de toekomstige planning van het aanbod van het buitengewoon onderwijs, de draagkrachtbepaling en de competentieontwikkeling. Parallel hiermee vonden gesprekken met de onderwijskoepels en vakbonden plaats om een consensus rond deze hervorming te bereiken. Het is belangrijk dat we het debat over leezorg dat al 10 jaar loopt, kunnen beslechten en dat het Vlaams Parlement het decreet nog deze legislatuur kan goedkeuren.

Het is mijn bedoeling om het nieuwe leezorgkader vanaf het schooljaar 2010-2011 geleidelijk in de scholen in te voeren. Daarbij moet voldoende aandacht gaan naar de competentieontwikkeling en – ondersteuning. Het advies dat ik van de werkgroep competentieontwikkeling van de VLOR heb gevraagd, kan daartoe belangrijke aanbevelingen aanreiken.

AUTISME

In de loop van deze legislatuur nam ik t.a.v. jongeren met autismespectrumstoornissen (ASS) in het Geïntegreerd Onderwijs (GON) verschillende maatregelen. Vanaf 1 september 2006 krijgen scholen voor leerlingen een basisondersteuning van twee lestijden/-uren gedurende twee jaar per

onderwijsniveau. Bovenop het GON-budget maakte ik vanaf dat schooljaar een aanvullend budget van €2.600.000 miljoen vrij voor extra begeleidingseenheden die door scholen gebruikt kunnen worden om soepeler inspelen op de noden die zich stellen. Vanaf 1 september 2007 moet een (kinder)psychiater of een Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen (COS) de diagnose stellen van ASS. De betrokkenheid van de referentiecentra voor autisme verdient aanbeveling.

Met de PBD's sloot ik voor een periode van drie schooljaren een convenant af om te voorzien in een extra begeleidingskorps dat de scholen van het buitengewoon basis- en secundair onderwijs bij de verbreding en verdieping van hun aanbod voor jongeren met autisme moet ondersteunen. Het aantal plaatsen voor jongeren met autisme in het buitengewoon onderwijs wordt zodoende verhoogd.

Sinds vorig schooljaar trek ik voor de PBD's en zeven buitengewone secundaire scholen een aparte subsidie uit om voor leerlingen met ASS meer en betere stages en betere doorstroming naar tewerkstelling te bieden.

RECHT OP ONDERWIJS VOOR CHRONISCH ZIEKE KINDEREN

Sinds 1 januari 2007 kunnen chronisch zieke kinderen in het basis- en secundair onderwijs vier uur per week les aan huis krijgen. In samenspraak met de klassenraad wordt bepaald welke vakken aan huis onderwezen zullen worden.

Naast chronisch zieke kinderen zijn er ook andere kinderen en jongeren waarvan het recht op onderwijs in de feiten niet gegarandeerd is. Het gaat bvb om jongeren in Gemeenschapscentra voor bijzondere jeugdzorg, in psychiatrische instellingen maar ook om kinderen en jongeren in sommige asielcentra. We zullen dit probleem nog deze legislatuur in kaart brengen en pistes van oplossing aanreiken voor de volgende legislatuur.

2.2.4 *Ontwikkelen van een zorgbeleid*

AANPAK VAN SPIJBELEN

Om spijbelen en schoolverzuim tegen te gaan, werd het spijbelactieplan op de sporen gezet. Ik koos voor een integrale aanpak gaande van sensibiliseren over preventie naar begeleiding en ultiem ook sanctioneren, waarbij alle betrokkenen (school, CLB, huisartsen, politie, justitie, welzijn, Departement Welzijn) engagementen aangaan.

In 2007 stuurde ik de regelgeving lichtjes bij om basisscholen de mogelijkheid te geven ook leerlingen met 30 halve dagen of meer problematische afwezigheid te melden en indien nodig een zorgwekkend dossier in te dienen. Verder lanceerde ik een nieuwe, uitgebreide website over leerplicht en werd een spijbelbrochure uitgegeven. Tijdens de laatste Ronde van Vlaanderen kregen de schoolsecretariaten van basis- en secundair onderwijs een toelichting over de registratie van aan- en afwezigheden en het voeren van een spijbelbeleid.

In samenwerking met de PBD's werd een 'Spijbelkijkwijzer' ontwikkeld voor basis- en secundaire scholen om hen te helpen hun visie en beleid rond spijbelen en schoolverzuim te evalueren en bij te sturen. Dit praktische instrument zal begin dit schooljaar worden verspreid en zal eveneens te downloaden zijn via de website. De pedagogische begeleiders zullen de scholen bij de toepassing ervan ondersteunen.

Dit jaar wordt - in uitvoering van het protocol met de medische sector - verder gewerkt aan concrete afspraken over medische attesten voor afwezigheden op school. Recent werd een akkoord bereikt over een standaardmodel voor het zogenaamde dixit-attest. De volgende stap is de ontwikkeling van een nieuw standaardmodel voor afwezigheden tijdens de lessen lichamelijke opvoeding. Eveneens dit schooljaar wordt verder werk gemaakt van een vormingspakket voor artsen over spijsbelen en leerplicht.

De Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschap zullen voortaan samen de leerplicht in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest controleren. Een samenwerkingsprotocol met de Franse Gemeenschap en een engagementsverklaring van de 19 Brusselse burgemeesters wordt verder voorbereid. Met de minister van Justitie werd het overleg over afspraken voor de opvolging van jongeren met zware leerplichtproblemen hervat. De bedoeling is om tijdens het schooljaar 2008-2009 tot concrete afspraken te komen.

Tijdens het lopende schooljaar zullen in drie arrondissementen de CLB's en de comités voor bijzondere jeugdzorg intensiever samenwerken rond spijsbeldossiers waarvan men vermoedt dat ze hun oorsprong in een problematische opvoedingssituatie vinden.

AANPAK VAN ANTISOCIAAL GEDRAG

De gewelddadige incidenten in en rond scholen van het voorbije schooljaar brachten de aanpak van antisociaal gedrag meer onder de aandacht. We voerden gesprekken met schooldirecties die regelmatig met agressie en geweld op school geconfronteerd worden. De administratie ging op werkbezoek naar Nederland om daar een aantal nieuwe initiatieven te bekijken. Dit schooljaar is een vervolgbesluit gepland. Eveneens dit schooljaar wordt een instrument aan de scholen bezorgd waarmee ze hun beleid inzake pesten en geweld op school kunnen evalueren en zonodig bijsturen.

Dit schooljaar investeer ik, samen met mijn collega minister van welzijn, verder in de methodiek van Time-out en HERGO om antisociaal gedrag aan te pakken. 14 korte en zes lange Time-outprojecten kregen een gunstige beoordeling in het schooljaar 2007-2008 en zullen dus ook tijdens het schooljaar 2008-2009 worden gesubsidieerd. In 2009 maak ik hiervoor €942.254 vrij.

Samen met mijn collega bevoegd voor welzijn, bestelde ik een onderzoek naar de behoefte aan Time-out in Vlaanderen en de effectiviteit van de Time-outprojecten. Dat onderzoek moet gegevens aanreiken om over de toekomst van de Time-outprojecten te beslissen en het huidige concept al dan niet aan te passen.

EEN ZORGBELEID IN HET HOGER ONDERWIJS VOOR PERSONEN MET EEN HANDICAP

In het nieuwe financieringssysteem voor het hoger onderwijs bouwde ik een stimulans in om de instellingen ertoe aan te zetten studenten met een functiebeperking te rekruteren en in de nodige omkadering te voorzien. In eerste instantie krijgen de studiepunten van studenten die bij het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) recht op een tegemoetkoming hebben een weging. In de toekomst kunnen ook de studiepunten van andere studenten met een functiebeperking een hogere weging krijgen. Die verruiming zal het voorwerp vormen van een debat met het hoger onderwijs.

Op 1 september 2008 is het Steunpunt Leren en Werken met Functiebeperkingen in het Hoger onderwijs gestart. Per werkjaar wordt daarvoor een bedrag van €250.000 uitgetrokken. Ik sloot met het Steunpunt voor vijf jaar een beheersovereenkomst. Het Steunpunt zal instaan voor:

- dienstverlening aan instellingen voor hoger onderwijs, instellingspersoneel, verenigingen van studenten, studenten met een functiebeperking en de overheid;
- netwerking met de doelgroepen van de dienstverlening en met binnen- en buitenlandse partners die rechtstreeks of zijdelings bij het thema betrokken zijn;
- gericht onderzoek met betrekking tot studeren met functiebeperkingen in het hoger onderwijs.

Het Steunpunt kan in het kader van het zorgbeleid in het hoger onderwijs specifieke opdrachten krijgen vanwege de Vlaamse Overheid.

EEN DUIDELIJKERE ROL VOOR DE CENTRA VOOR LEERLINGENBEGELEIDING

De Vlaamse Regering keurde op 12 september 2008 de operationele doelstellingen van de CLB's principieel goed. De individuele leerlingenbegeleiding, schoolondersteuning, preventieve gezondheidszorg, vaccinaties en profylactische maatregelen worden tot de opdrachten van de CLB's gerekend. De CLB's hebben ook een bijzondere rol t.a.v. de leerlingen in de systemen voor afwisselend leren en werken en t.a.v. studiekeuzebegeleiding. Na de definitieve goedkeuring van het besluit zal een doelgroepgerichte communicatiecampagne over het CLB-aanbod worden gevoerd. De CLB-sector zal daarbij worden betrokken.

Over de opdracht van de CLB's rond de preventieve gezondheidszorg zal ik nog verder gesprekken voeren met mijn collega bevoegd voor Welzijn en volksgezondheid met het oog op een eventuele bijsturing op de middenlange termijn. De Vlaamse Wetenschappelijke Vereniging voor Jeugdgezondheidszorg zal hieraan een substantiële bijdrage leveren.

▪ **Gegevensregistratie**

Na uitgebreid overleg met de sector werden de thema's vastgelegd waarrond de CLB's vanaf dit schooljaar gegevens zullen bijhouden en doorsturen. Het betreft bvb. medische gegevens, gegevens over pesten, lezen en spellen, begeleiding met betrekking tot problematische afwezigheden en verwijzingen naar het buitengewoon onderwijs.

De CLB's zullen hun gegevens naar het beleidsdomein Onderwijs en Vorming via WebEDISON kunnen versturen. Tijdens het eerste semester wordt de centrale databank verder ontwikkeld. Daarin worden de door de CLB's geregistreerde gegevens opgeslagen en verwerkt. Voor 2009 is in €239.000 voorzien, voor 2008 was dit €238.000. In de loop van of tegen het einde van het volgende werkjaar zal de centrale databank operationeel zijn.

▪ **Kwaliteitszorg**

Het ontwerp van decreet over de kwaliteit van het onderwijs omvat ook het toezicht op de CLB's. Dit impliceert dat gedifferentieerde doorlichtingen mogelijk zullen worden.

SAMENWERKING MET WELZIJN, GEZONDHEID EN ANDERE BELEIDSDOMEINEN

▪ **Integrale jeugdhulp**

De schoolcarrière van jongeren die geplaatst zijn in een gemeenschapsinstelling of in een voorziening van de bijzondere jeugdbijstand zou zo weinig mogelijk hinder mogen ondervinden. Om dit te bereiken, werd een netwerkfiche ontworpen, die de school kan invullen op het moment dat één van haar leerlingen naar een instelling gaat of wanneer een jongere uit een instelling zich op de school komt inschrijven. Op de netwerkfiche staan alle vragen waarop de school een antwoord moet zoeken

in samenwerking met de jongere, zijn/haar ouders, het CLB en de instelling, bvb. wie ondertekent het rapport, wie is aanspreekpersoon binnen de instelling, wie brengen we op de hoogte wanneer de leerling afwezig is. Die netwerkfiche zal gedurende het eerste semester van het schooljaar 2008-2009 naar alle scholen verspreid worden.

In overleg met Welzijn werden vanaf 1 september 2008 verbidingsfunctionarissen toegevoegd aan de gemeenschapsinstellingen. Voor dit schooljaar zal Onderwijs instaan voor de loonkosten van maximaal drie voltijdse gedetacheerden uit het onderwijs. Op de begroting 2008 en 2009 voorzien we hiervoor telkens in maximaal € 150.000. De gedetacheerden zullen tewerkgesteld worden in de Gemeenschapsinstellingen waar ze de nodige logistieke ondersteuning zullen krijgen.

De CLB's werken actief mee conform de bepalingen in de convenant Integrale Jeugdhulp, aan onder meer de realisatie van de toegangspoort.

▪ **Flankerend lokaal onderwijsbeleid**

Steeds meer steden en gemeenten voeren een actief lokaal beleid rond welzijn, jeugd, sport, cultuur, milieu en dergelijke en zien de scholen als hun bevoorrechte partners om dat beleid te realiseren. Om die initiatieven te ondersteunen, heb ik een decreet rond flankerend onderwijsbeleid uitgewerkt dat intussen is goedgekeurd. In uitvoering van dat decreet startten dit schooljaar de projecten in de 13 centrumsteden en in sommige andere gemeenten. Jaarlijks reserveer ik €501.000 voor projecten in niet-centrumsteden en €1.500.000 voor projecten in de centrumsteden.

Blijkbaar is het noch voor de gemeenten, noch voor de scholen duidelijk welke voordelen er precies onder de 'andere voordelen' vermeld in het decreet vallen. Er moet daarom duidelijkheid komen over het doel van de steun die een gemeente kan bieden.

In het volgende werkjaar zullen we de ondersteunende rol naar centrumsteden en niet-centrumsteden samen met de VVSG, in overleg met de minister voor stedenbeleid, verder uitbouwen. We zullen ook de evaluatie van projecten ondersteunen en - samen met het overlegplatform lokaal flankerend onderwijsbeleid - nadenken over de toekomst van projecten.

2.2.5 Eindtermen en ontwikkelingsdoelen herzien

VAKGEBONDEN EN VAKOVERSCHRIJDENDE EINDTERMEN BASIS- EN SECUNDAIR ONDERWIJS EVALUEREN

In het voorjaar van 2009 wil ik een voorstel voor de herziening van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor talen, techniek en natuurwetenschappen en van de vakoverschrijdende eindtermen aan het Vlaams Parlement voorleggen. De voorstellen zijn gebaseerd op o.a. de resultaten van evaluatieonderzoek, peilingen en inspectiegegevens.

Op de herziening van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor Nederlands en vreemde talen, en de invoering van ontwikkelingsdoelen voor de onthaalklas in het secundair onderwijs ging ik eerder in deze beleidsbrief in.

Met de actualisering van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor techniek in het basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs, wil ik een bijkomende stimulans leveren om de technische vaardigheden van de jongeren aan te scherpen en hen warm te maken voor technische studies. Conform de verwezenlijkingen van het project Techniek Op School voor de 21^e eeuw (TOS21) zijn de nieuwe eindtermen gericht op het verwerven van technische geletterdheid. Daarmee

bedoelen we techniek begrijpen en hanteren vanuit een waarderende en kritische houding. De technische component is verweven met het dagelijkse leven. Techniek hoort dan ook thuis in de basisvorming. Brede verkenning van toepassingsgebieden uit de wereld van techniek, waaronder energie, informatie en communicatie, constructie, transport en biochemie, is daarvoor belangrijk. Een doorgaande leerlijn van het kleuteronderwijs tot de eerste graad werd uitgewerkt. Zo kunnen leerlingen hun technische talenten en mogelijkheden leren ontdekken en inschatten.

Verder bouwend op de resultaten van de peilingen en ondersteund door vragen vanuit het onderwijsveld, werden nieuwe eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor natuurwetenschappen geformuleerd. In de A-stroom van de eerste graad van het secundair onderwijs werden ze verruimd met leerinhouden uit de niet-levende natuur als voorbereiding op bvb. fysica en chemie. Het gaat dan zowel om leerinhouden die ondersteuning bieden voor de eindtermen biologie als om inhouden die relevant zijn vanuit het perspectief van wetenschappelijke geletterdheid. Basiskennis- en vaardigheden in verband met natuurwetenschappen zijn voor iedereen noodzakelijk. Natuurwetenschappen en hun toepassingen scheppen nieuwe mogelijkheden maar houden tevens risico's in. Naast de verbreding naar niet-levende natuur zijn daarom een aantal eindtermen en ontwikkelingsdoelen over wetenschappelijke vaardigheden geformuleerd, die een duurzame omgang met de omgeving moeten verzekeren. Verder is gezorgd voor een betere afstemming tussen de onderwijsniveaus en werd een doorgaande leerlijn van het kleuteronderwijs tot de eerste graad uitgewerkt.

De voorstellen besteden ook aandacht aan de samenhang tussen natuurwetenschappen en techniek. Samen met de vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor ICT, moeten ze een basis leveren om de jongeren voor te bereiden op de uitdagingen van de toekomst. Ik zal het initiatief nemen om op basis van het TOS21-project al degenen die begaan zijn met de samenwerking tussen onderwijs, wetenschap en bedrijfsleven in contact te brengen met deze nieuwe inzichten.

Ik zal voorzien in een beperkt voortgangsproject binnen scholen die het TOS21-kader al uitprobeerden en binnen de proeftuinen die actief zijn rond techniek op school. Het doel is om op 1 september 2010, wanneer de nieuwe eindtermen techniek ingaan, over een aantal scholen te beschikken die reeds expertise hebben opgebouwd en bereid zijn die deskundigheid door te geven.

Op basis van de tussentijdse resultaten van een evaluatieonderzoek werden ook de vakoverschrijdende eindtermen voor het secundair onderwijs bijgesteld en sterk gereduceerd. Een aantal sleutelvaardigheden en -attitudes (bvb. kritisch denken, zelfredzaamheid, empathie), die nodig zijn voor de brede basisvorming werden in een gemeenschappelijke stam samengebracht omdat ze voor meerdere contexten (bvb. politiek-juridische samenleving, socio-economische samenleving) belangrijk zijn. De nieuwe vakoverschrijdende eindtermen zijn het resultaat van een combinatie tussen die contexten en de gemeenschappelijke stam. Voortaan zullen de vakoverschrijdende eindtermen niet meer per graad maar voor het einde van het secundair onderwijs worden geformuleerd. De enige uitzondering daarop is leren leren. Zo spreken we scholen aan op hun beleidskracht en geven hen pedagogisch meer ruimte. Uit het onderzoek bleek dat het nodig was de vakoverschrijdende eindtermen te verduidelijken en te actualiseren (invoeren van bvb. de juridische component, de Europese dimensie en herinneringseducatie). Wat haalbaar, relevant en duidelijk was, werd uiteraard behouden.

Voor ik de voorstellen aan het Vlaams Parlement zal voorleggen, wil ik met alle betrokkenen de invoeringsdatum van deze eindtermen en ontwikkelingsdoelen afspreken, alsook de wijze waarop het onderwijsveld zal ondersteund worden.

2.2.6 Burgerschap en duurzame ontwikkeling stimuleren

In het voorstel van nieuwe vakoverschrijdende eindtermen voor het secundair onderwijs is ‘duurzame ontwikkeling’ als context opgenomen. Voor scholen biedt Educatie voor Duurzame Ontwikkeling (EDO) kansen om hun curriculum anders vorm te geven. Ik zal daarom een aantal initiatieven steunen, zoals het ontwikkelen van publicaties en de organisatie van één of meerdere studiedagen om scholen en leraren met dit (relatief) nieuwe begrip EDO vertrouwd te maken en om samen te zoeken naar mogelijkheden om dit binnen het schoolcurriculum vorm te geven.

Het actuele belang van herinneringseducatie werd zichtbaar vertaald in het voorstel van nieuwe vakoverschrijdende eindtermen. Op het einde van vorig schooljaar kregen een aantal initiatieven om de kwaliteit van het ondersteuningsaanbod voor burgerschapseducatie - in het bijzonder herinneringseducatie - te verhogen, stilaan vorm. Zo gaf ik de opdracht om een platform voor herinneringseducatie te ontwikkelen, waar diverse herinneringseducatieve sites, projecten en initiatieven worden gecoördineerd voor de onderwijswereld. Deze opdracht kadert binnen de uitbouw van het huidige Joods Museum voor Deportatie en Verzet tot een nieuwe site met een memoriaal, museum en documentatiecentrum (vzw Kazerne Dossin). Structureel overleg tussen de diverse aanbieders moet tegen het einde van dit schooljaar leiden tot o.a. een gebruiksvriendelijk overzicht van studiedagen, workshops, pedagogische pakketten en andere initiatieven rond herinneringseducatie in Vlaanderen. Ik vroeg de betrokken actoren uitdrukkelijk te vertrekken vanuit een ruime invulling van herinneringseducatie, een invulling die de herinnering aan de twee wereldoorlogen en de Holocaust in elk geval overstijgt.

Dit schooljaar zal de KBS - in samenwerking met de Universiteit Antwerpen en de Hogeschool Antwerpen - een kortlopend onderzoek uitvoeren naar de behoeften van de gebruikers van het ondersteuningsaanbod met betrekking tot burgerschap. Dit onderzoek wil een beter inzicht verwerven in de manier waarop binnen een school een vraag naar ondersteuning tot stand komt en de redenen waarom een bepaalde ondersteuning al dan niet als kwaliteitsvol wordt ervaren. Ik verwacht het eindrapport van deze studie tegen het einde van dit schooljaar. Ik heb de KBS hiervoor een budget van €25.000 ter beschikking gesteld.

De deelname van Vlaanderen aan de ICCS van de IEA is in de loop van vorig schooljaar voorbereid door de onderzoeksteams van de Vrije Universiteit Brussel en Universiteit Antwerpen. In 2009 vindt het onderzoek plaats. De resultaten worden tegen 2010 verwacht.

Milieuzorg op School (MOS) brengt educatie rond REG in de klassen. Het MOS-team ondersteunt de scholen in het integreren van milieuvraagstukken en de oplossingen daarvoor in de lespraktijk.

2.3 Verbreden van de vorming op school

2.3.1 Het ICT-beleidsplan uitvoeren

In 2006 publiceerde ik mijn ICT-beleidsplan, waarin ik de verschillende initiatieven en projecten rond ICT bundelde. Dat beleidsplan zal in deze regeerperiode grotendeels worden uitgevoerd, maar zet ook bakens uit voor het ICT-beleid van de toekomst.

ICT-BASISCOMPETENTIES VOOR IEDEREEN

Sinds 1 september 2007 zijn in het basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs vakoverschrijdende eindtermen ICT van kracht. Gedurende het voorbije schooljaar werden scholen verder geïnformeerd over en gesensibiliseerd voor die eindtermen via o.a. een brochure die in Klasse verscheen en het elektronisch zelfevaluatieinstrument - PICTOS - ontwikkeld door het Regionale Expertisenetwerk REN Vlaanderen en de Universiteit Gent. Met dit instrument kunnen scholen zelf stapsgewijs nagaan hoe ver ze al staan met de invoering van de ICT-eindtermen en hoe ze de verdere integratie van ICT kunnen ontwikkelen. Het gebruik van PICTOS maakt deel uit van een nascholingstraject bij REN Vlaanderen.

VEILIG ICT-GEBRUIK

Veilig ICT-gebruik is gebaseerd op een breed scala van competenties zoals nauwkeurig en verzorgd werken, zorg dragen voor apparatuur en software en alert zijn voor schadelijke of discriminerende inhoud. Net zoals ICT zelf, zijn de mogelijke misbruiken ervan voortdurend in beweging. De scholen staan voor nieuwe uitdagingen zoals cyberpesten en phishing. Daarom financierde ik eind 2007 een sensibiliseringscampagne. Scholen ontvingen een publicatie "Veilig Online, Tips voor veilig ICT-gebruik op school", met actuele informatie over uiteenlopende onderwerpen zoals cyberpesten, e-privacy en auteursrechten op het internet. Daarnaast bevat de brochure concrete tips, lesmateriaal en praktische richtlijnen. Bij de publicatie hoort een CD-Rom met lesmateriaal, een checklist "is mijn school cybersafe?" en een modeldiploma 'veilig internet'. Rond de film 'BenX' zetten we een succesvolle samenwerking met Kinopolis op. Leraren konden gratis naar een preview. In samenwerking met de administratie werd een educatief dossier ontwikkeld over thema's als cyberpesten, games, jongerencultuur en autisme. Meer dan 40.000 leerlingen zagen de film, waarvan 18.000 tijdens de scholenweek in november 2007. De sensibiliseringscampagne kostte € 55.332 gespreid over de begrotingsjaren 2006 en 2007.

ICT-NASCHOLING

Jaarlijks sluit ik een beheersovereenkomst met het nascholingsnetwerk REN Vlaanderen. Om zijn nascholingsopdrachten uit te voeren, krijgt dit netwerk ongeveer € 1.500.000. Om een beter beeld te krijgen van de mate waarin REN Vlaanderen tijdens de afgelopen jaren tegemoet is gekomen aan de behoeften aan nascholing van leraren inzake ICT wordt de uitbesteding van een evaluatiestudie voorbereid. De resultaten zullen de basis leveren om het nascholingsbeleid af te stemmen op de nieuwe ontwikkelingen in ICT.

BREEDBAND INTERNETTOEGANG VOOR SCHOLEN

Tot nog toe lag de klemtoon van het ICT-beleid op het aansluiten van de school op internet. Nu wil ik ervoor zorgen dat elke klas- of elk leslokaal over een snelle internetverbinding kan beschikken. Momenteel kunnen scholen via het federale I-lineprogramma tegen gunsttarief een internetverbinding krijgen. De technische capaciteit van de I-line blijkt echter niet langer te voldoen aan hun behoefte aan bandbreedte.

Op basis van verkennende gesprekken met het beleidsdomein Economie, Wetenschappen en Innovatie, Telenet, Belgacom, Belnet, Vlaams Secretariaat van het Katholieke Onderwijs (VSKO), Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken (VCOB) en het beleidsdomein Cultuur werd een voorlopige inventaris van behoeften van scholen en de voornaamste knelpunten opgesteld. Die

inventaris zal als basis dienen voor verdere onderhandelingen met de federale overheid (met betrekking tot het I-line dossier) en andere relevante partners.

LEERZORG EN ICT

Om het gebruik van ICT in het kader van leerzorg aan te moedigen, verleen ik verder mijn steun aan Wai-Not, het Bednet-project en Letop. In de loop van dit schooljaar wil ik een grootschalig initiatief op touw zetten om het buitengewoon onderwijs en andere leerzorgactoren zoals GON-begeleiders, zorg-coördinatoren, CLB-medewerkers te ondersteunen bij het gebruik van ICT in het leerproces van leerlingen met beperkingen. Zo zal i.s.m. externe partners leermateriaal specifiek voor deze doelgroep worden ontwikkeld. Ook sensibiliseringsmateriaal zal aangekocht en/of ontwikkeld worden. Ik trek daarvoor op jaarbasis €106.000 uit.

2.3.2 *Op naar de 'brede school'*

De 15 projecten 'brede school' startten dit schooljaar hun derde en laatste werkjaar. Het Steunpunt Gelijke Onderwijskansen (Steunpunt GOK) zal dit jaar een bevraging organiseren om de stand van zaken binnen de proefprojecten in kaart te brengen en na te gaan welke dynamiek de 'brede school' bij de verschillende actoren heeft teweeggebracht. In het voorjaar van 2009 zal het Steunpunt GOK mij een tekst bezorgen die de mogelijkheden van de 'brede school' in Vlaanderen vanuit haar maatschappelijke opdracht concretiseert. Het document zal aandacht besteden aan de inbedding van 'brede school' in alle betrokken beleidsdomeinen. Beleidsdomeinoverschrijdende samenwerking is immers de essentie van 'brede school'. Op een studiedag in het najaar van 2009 zullen de ontwikkelde materialen, bevindingen en aanbevelingen aan een breed publiek worden voorgesteld.

2.3.3 *Tutoring*

Recent kwamen diverse initiatieven tot stand waarbij studenten leerlingen op een gestructureerde manier helpen bij hun schoolloopbaan. In het schooljaar 2007-2008 waren al zeker 3.000 leerlingen en meer dan 1.000 studenten bij één of ander project betrokken. De projecten krijgen financiële ondersteuning van diverse overheden en organisaties (bvb. projectfondsen KBS). Via o.a. het lokaal flankerend onderwijsbeleid, het Limburgplan, de toekenning van verloven voor bijzondere opdracht, het aanmoedigingsfonds voor hoger onderwijs trekt ook Onderwijs en Vorming geld uit voor deze projecten.

Uit het wetenschappelijk onderzoek dat de KBS in mijn opdracht liet uitvoeren, blijkt dat de methodiek van 'student tutoring' positieve effecten heeft voor tutors én tutees. Indien we deze methodiek een plaats willen geven in het regulier onderwijs, moeten we nagaan onder welke voorwaarden hij veralgemeend kan worden. In eerste instantie zal de kwaliteit van het aanbod moeten verzekerd worden. Daarom heb ik een budget van € 200.000 toegekend aan de KBS voor een vervolgonderzoek naar evaluatie- en kwaliteitsstandaarden waaraan de initiatieven moeten voldoen om een meer structurele financiering te genieten. Met dat budget zal de stichting de subsidiëring en de begeleiding van de tutoring-projecten die ze in het schooljaar 2007-2008 al ondersteunde, met één schooljaar verlengen.

2.3.4 *Onderwijs en sport*

Het ontwerpdecreet op de onderwijsgebonden sport dat de Vlaamse Regering op 18 juli 2008 principieel goedkeurde, bouwt het bestaande aanbod van onderwijsgebonden sport in het leerplichtonderwijs verder uit. Er zal een subsidie worden verleend aan een organisatie die de initiatieven inzake schoolsport bundelt en zorgt voor de aanmoediging van de jongerensport. De personeelsleden die verbonden zijn aan die organisatie zullen een contractueel statuut uit de privésector krijgen. Inhoudelijk bleef het ontwerpdecreet trouw aan het opzet en de doelstellingen ingeschreven in het decreet van 2004. De studentensport georganiseerd door de Vlaamse Studentensportfederatie werd er niet in geïntegreerd. Op de begroting 2009 trek ik €4.400.000 uit voor het project onderwijs en sport.

2.3.5 *Gezondheid op school*

Sinds september 2007 verwacht ik dat de scholen een gezondheidsbeleid op maat van hun leerlingen hebben. Om scholen in die opdracht te ondersteunen, ondertekende ik samen met mijn collega's bevoegd voor Volksgezondheid, Landbouw, Jeugd en Sport een intentieverklaring rond de samenwerking en het overleg tussen de betrokken beleidsdomeinen. Ik zorgde voor de aanstelling van een Vlaamse gezondheidscoördinator en stimuleerde een nieuwe start van de commissie gezondheidsbevordering bij de VLOR. De afgelopen jaren kregen tal van initiatieven rond gezondheidsbevordering vorm vb. een strategisch en operationeel plan 'Op uw gezondheid', een DVD 'Gezond op school', de website www.gezondopschool.be en diverse studiedagen.

In dat kader vroeg ik de VLOR een advies over het roken en het gebruik van frisdranken op scholen. De VLOR adviseerde unaniem een algemeen rookverbod op school. Op basis daarvan werd een decreet uitgewerkt dat vanaf 1 september 2008 roken in scholen en CLB verbiedt. Frisdranken en snoep adviseerde de VLOR niet te verbieden in de scholen, maar scholen aan te moedigen een beleid te voeren dat suikerrijke drankjes en vetrijke tussendoortjes aan banden legt. Er werd een actieplan voor gezonde dranken en tussendoortjes op scholen uitgewerkt dat als basis dient voor een campagne die in december 2008 wordt gelanceerd.

Naast de campagne rond frisdranken, wordt het strategisch en operationeel plan van de gezondheidscoördinator verder uitgevoerd. In dat plan werd onder meer de medewerking en participatie van zowel ouders als leerlingen aan het gezondheidsbeleid van scholen onderstreept. Daarom werden ouder- en leerlingenraden opgeroepen om hun initiatieven op dat vlak kenbaar te maken. Eind 2008 zullen de resultaten daarvan bekend zijn. Op basis van voorbeelden van goede praktijk zal de commissie gezondheidsbevordering in het voorjaar van 2009 wegwijzers voor leerlingen en ouders aanbieden, die hen moeten aanzetten mee te werken aan gezondheidsbevordering op school. Deze wegwijzers zullen op de website www.gezondopschool.be worden gepubliceerd. Een volgend actiepoint van het strategisch en operationeel plan over gezondheidsbevordering op school is de integratie van gezondheidsbevordering in de lerarenopleiding. Een werkgroep van de commissie gezondheidsbevordering zal nagaan hoe dit kan gebeuren.

In samenwerking met het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en een aantal experts op vlak van geestelijk gezondheidsbeleid werd onderzocht hoe scholen ondersteund kunnen worden bij het ontwikkelen van een beleid voor psychosociaal en mentaal welbevinden. In het najaar van 2008 vindt - op initiatief van de Vlaamse minister bevoegd voor Volksgezondheid - de gezondheidsconferentie over voeding en beweging plaats. Onderwijs werkt daaraan mee. Met het beleidsdomein Landbouw wordt - op basis van Europese richtlijnen - gewerkt aan een plan om gratis fruit en groenten op scholen ter beschikking te stellen.

Voor het werken aan gezondheidsbevordering op scholen en de personeelskosten voor de gezondheidscoördinator trek ik jaarlijks een budget van €200.000 uit.

2.3.6 *Onderwijs en cultuur*

KUNST- CULTUUREDUCATIE ACTIVEREN

Bij het begin van vorig schooljaar stelde ik de resultaten voor van het onderzoek van Anne Bamford naar de omvang en de kwaliteit van de kunst- en cultuureducatie in Vlaanderen¹¹. Ik heb die resultaten aangegrepen om een commissie van deskundigen uit de onderwijs- en culturele sector te installeren met als opdracht Bamfords aanbevelingen te analyseren en om te zetten in concrete beleidsvoorstellen. De voorstellen van de commissie werden in een rapport¹² gebundeld en gepresenteerd op 18 september 2008. Veel aanbevelingen van de commissie onderwijs-cultuur richten zich op de lange termijn en overschrijden bijgevolg deze legislatuur. Bij de verdere uitwerking en uitvoering van aanbevelingen dienen alle relevante partners betrokken te worden. Daarom leg ik het rapport voor advies voor aan de VLOR en de Strategische Adviesraad Cultuur, Jeugd en Sport. De maatregelen die ik dit schooljaar nog zal nemen of voorbereiden, zullen mee door dit advies bepaald worden.

Mede op vraag van de CANON Cultuurcel gaat het Europese Eurydice netwerk na wat de beleidsrelevante elementen van cultuureducatie in alle landen van de Europese Unie zijn. De resultaten zullen worden voorgesteld op een Europees symposium over cultuureducatie dat de cultuurcel in samenwerking met het Nederlandse Ministerie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap organiseert in Brussel in 2009, het Europees jaar van de creativiteit en innovatie.

Om de communicatie en praktijkuitwisseling tussen scholen - een belangrijk aandachtspunt uit het rapport Bamford - te stimuleren, zal de CANON Cultuurcel een nieuwe website lanceren. Daarop aansluitend zal de cultuurcel - in samenwerking met de Vlaamse cultuurcentra - in iedere Vlaamse provincie projectdagen voor leraren organiseren. Begin 2009 verschijnt - in opdracht van de CANON Cultuurcel - INgeBEELD 4, de vierde en laatste bouwsteen van een traject rond audiovisuele vorming voor het onderwijs, dat ik in 2005 heb opgestart. Het project geeft leraren handvaten om in de klas met media-educatie aan de slag te gaan. Ook dit is een antwoord op een vraagstuk uit het rapport Bamford. Tot slot zet CANON stappen om haar werking beter af te stemmen op de noden en verwachtingen van de lerarenopleiding. Deze nieuwe samenwerking krijgt een eerste concreet resultaat in een studiedag, georganiseerd in de Arteveldehogeschool en in samenwerking met de vereniging voor lerarenopleiders in Vlaanderen (VELOV).

¹¹ Bamford, A. (2007). *Kwaliteit en Consistentie. Kunst- en cultuureducatie in Vlaanderen*. Brussel: Agentschap voor Overheidscommunicatie.

¹² Commissie Onderwijs en Cultuur (2008). *Gedeeld Verbeeld. Eindrapport van de Commissie Onderwijs en Cultuur. In opdracht van Vlaams minister van Onderwijs en Vorming*. Brussel: Agentschap voor Onderwijscommunicatie.

EEN NIEUWE STRUCTUUR VOOR HET DEELTIJDS KUNSTONDERWIJS

Sinds vorig schooljaar werd de administratieve omkadering in het DKO verhoogd en een eenvoudiger berekeningsformule op basis van het leerlingenaantal ingevoerd. Daarmee kan elke academie één fulltime secretariaatsmedewerker per 1.000 leerlingen tewerk stellen. Dit is een verdubbeling van de omkadering voor de sector podiumkunsten (muziek, woordkunst en dans) en een kleine uitbreiding voor de sector beeldende kunst. In totaal creëerde deze maatregel een vijftigtal fulltime banen in het DKO.

In het schooljaar 2007-2008 startten 13 nieuwe tijdelijke projecten. Ze hebben als doel de doorstroming van amateurkunstgroepen naar het DKO en vice versa te verbeteren, het DKO in het perspectief van de “brede school” te plaatsen, integreren van leerinhouden van verschillende vakken of een visie op het gebruik van ICT in het DKO ontwikkelen.

In het DKO moet iedereen met interesse voor kunstbeoefening aan zijn trekken kunnen komen. Dit betekent zowel jongeren die een professionele carrière beogen en/of willen doorstromen naar hoger kunstonderwijs als mensen die een bepaalde kunstvorm in hun vrije tijd willen beoefenen. De structuur laat momenteel niet toe te differentiëren volgens de interesse van de cursist. Om hieraan te verhelpen, worden geen opleidingen op maat (via modules) voorzien, maar verschillende leerroutes mogelijk die leerlingen toelaten om een parcours af te leggen dat het best aansluit bij hun behoeftes. In werkgroepen waarbij diverse deskundigen van in en buiten de sector zetelden, is nagedacht over nieuwe doelstellingen voor de DKO-opleidingen. Deze doelstellingen die op termijn kunnen worden omgezet in eindtermen of ontwikkelingsdoelen, zullen een referentiekader vormen voor de kwaliteit van de opleidingen. Zij zullen het evenwicht tussen het overbrengen van kennis, vaardigheden en technieken enerzijds en het scheppen van mogelijkheden voor creativiteit en expressie anderzijds, moeten garanderen.

Uiteraard is ook de evolutie in de kunsten bepalend voor de inhoud van het DKO. Hedendaagse kunstenaars maken veelvuldig gebruik van de nieuwe mogelijkheden van ICT en digitale media, al dan niet in combinatie met de klassieke kunstvormen. In het DKO zullen nieuwe media ondersteunend ingezet kunnen worden bij het aanleren van een bepaalde kunstdiscipline, maar ook als autonome kunstvorm aangeleerd kunnen worden. De traditionele schotten tussen de verschillende kunstdisciplines worden in de actuele kunstscène hoe langer hoe meer onderuit gehaald. Een nieuwe structuur moet daarom ruimte scheppen voor cross-overopleidingen. Opleidingen waarin jonge kinderen kennis maken met verschillende kunstdisciplines kunnen er ook voor zorgen dat leerlingen een meer gerichte keuze maken uit opleidingsaanbod.

Ten slotte willen we de samenwerking tussen het DKO en het leerplichtonderwijs structureel uitbouwen. Niet alleen kan de expertise van het DKO impulsen leveren voor een kwaliteitsvolle invulling van kunst- en cultuureducatie in de scholen, de samenwerking kan ook een middel zijn om bepaalde groepen (bvb. kansarme leerlingen of mensen met een niet-Westerse culturele achtergrond) die tot nu toe nog weinig deelnemen aan DKO, te stimuleren tot actieve kunstbeoefening. Om nog beter in te spelen op de noden en behoeftes van leerlingen, personeelsleden, directeurs en inrichtende machten moeten de structuur en het opleidingsaanbod van het DKO worden geactualiseerd. De voorstellen van de eerder genoemde werkgroepen krijgen hun neerslag in een rapport dat mij bij het begin van het huidige schooljaar wordt overhandigd. Dat rapport is geen eindpunt maar een vertrekpunt op basis waarvan ik in dialoog kan gaan met de DKO-sector, de beleidsmakers en de sociale partners alsook de culturele sector. Op termijn moet dit uitmonden in een nieuw niveaudecreet voor het DKO. Dit is niet meer te realiseren binnen deze regeerperiode; ik zal de Vlaamse Regering vragen de principes ervan te formuleren met het oog op een niveaudecreet in de volgende legislatuur. De werkzaamheden rond inhoudelijke vernieuwing in het DKO lopen overigens parallel met die van de Commissie Cultuur-Onderwijs (zie Kunst- en cultuureducatie activeren). Ik zal de Vlaamse Regering vragen de algemene principes vast te leggen, die in het rapport worden geformuleerd. Dan kan de volgende regering op deze basis verder werken.

In afwachting van een niveaudecreet wil ik dit werkjaar nog een aantal maatregelen voor het DKO nemen. Zo zal ik op basis van een grondige evaluatie door de inspectie en de administratie en een zelfevaluatie van de projectorganisatoren aan de Vlaamse Regering voorstellen om gunstig geëvalueerde projecten vanaf 1 september 2009 als nieuwe opleidingen toe te voegen aan het organieke DKO-aanbod. Projecten met een meerwaarde, maar die inhoudelijk nog moeten bijsturen, werden op het einde van het voorbije schooljaar verlengd tot 31 augustus 2010. Projecten die nog niet geëvalueerd werden en in 2009 zouden eindigen, kunnen eveneens tot 31 augustus 2010 worden verder gezet. Op die manier krijgt de volgende Vlaamse Regering de kans om over hun toekomst te beslissen.

Zonder vooruit te lopen op de nieuwe landschapsinvulling wil ik toch al een aantal knelpunten aanpakken. Ik denk daarbij aan de 15-kmregel, die de oprichting van nieuwe instellingen enkel toelaat waar de afstand tot een vergelijkbaar DKO-aanbod groter is dan 15 kilometer. Op een aantal plaatsen in Vlaanderen waar nu geen zelfstandige academie is gevestigd, is echter voldoende potentieel aanwezig om een eigen academie te rechtvaardigen, zeker als je ziet dat andere vergelijkbare regio's wel sinds jaar en dag een zelfstandige instelling kennen. Daarnaast verhinderen de vrij strenge programmienormen in kleine, vaak landelijke gemeenten de oprichting van een filiaal van een naburige academie. Kinderen die weinig mobiel zijn, hebben dan niet de kans om een DKO-opleiding te volgen.

Momenteel is het onmogelijk in eenzelfde academie zowel een aanbod beeldende kunst als een aanbod muziek, woordkunst en dans (podiumkunsten) te organiseren. Dit leidt ertoe dat opleidingen beeldende kunst en podiumkunsten die in dezelfde gemeente en vaak zelfs in dezelfde gebouwen georganiseerd worden, tot de bevoegdheid van verschillende besturen behoren en moeilijke financiële toestanden creëren.

Mogelijke oplossingen voor bovenstaande knelpunten worden momenteel uitgetest via tijdelijke projecten. De lopende projecten rond intergemeentelijke samenwerking die waardevolle testcases vormen voor toekomstige regionale samenwerkingsverbanden, worden verlengd tot 31 augustus 2010 en worden vanaf dit schooljaar beter op elkaar afgestemd. Daarnaast wil ik tegen 1 september 2009 de oprichting van 'kunstacademies' mogelijk maken die - onmiddellijk of op termijn - onder één dak zowel beeldende kunst als podiumkunsten kunnen aanbieden. De tijdelijke projecten die nu daarmee experimenteren, krijgen dan een definitieve oplossing. Andere inrichtende machten kunnen een gelijkaardig initiatief nemen als ze aan de voorwaarden voldoen.

2.4 Schoolinfrastructuur en rationeel energiegebruik in scholen

2.4.1 Inhaalbeweging voor schoolinfrastructuur

In de meerjarenbegroting werden de infrastructuurkredieten voor uitbreiding en modernisering van de schoolgebouwen substantieel opgetrokken. Met het DBFM-programma (Design, Build, Finance en Maintain) wil ik een bijkomende impuls geven via een éénmalige PPS-contractie. Concreet wordt de oprichting van een gemengde DBFM-vennootschap voorzien. De vennootschap zal instaan voor het ontwerp (Design), de bouw (Build), de financiering (Finance) en het onderhoud (Maintain) van de schoolinfrastructuur. In deze DBFM-vennootschap zal de Vlaamse overheid via een dochtervennootschap van het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) 25% + 1 van de aandelen aanhouden. De overige aandelen in de DBFM-vennootschap zullen worden aangehouden door een volgens de regelgeving overheidsopdrachten geselecteerde financiële partner. De vennootschap zal op haar beurt individuele DBFM-contracten sluiten met de inrichtende machten voor scholenbouwprojecten binnen het DBFM-programma van de Vlaamse overheid. Zij zal vervolgens de

schoolinfrastructuur voor een lange termijn ter beschikking stellen aan de inrichtende machten, in ruil voor een prestatiegebonden beschikbaarheidsvergoeding. Aan de inrichtende machten kan door AGIO wel, mits voldaan is aan bepaalde voorwaarden, een DBFM-toelage worden toegekend. Deze toelage wordt berekend als een percentage van de beschikbaarheidsvergoeding die de inrichtende macht zal moeten betalen overeenkomstig het individueel gesloten DBFM-contract.

Op 2 januari 2007 gebeurde voor de huidige aanbestedingsprocedure de publicatie van het aankondigingsbericht in het Bulletin der Aanbestedingen en op 3 januari 2007 in het Publicatieblad der Europese Gemeenschappen. Daaropvolgend werden in de loop van 2007 kandidaatstellingen ingewacht, werden de gegadigden geselecteerd en gingen de onderhandelingen met de inschrijvers van start. Op 1 augustus 2008 hebben drie consortia een Best And Final Offer ingediend, zodat thans de laatste rechte lijn voor de keuze van de financiële partner voor de PPS is ingezet.

2.4.2 *Rationeel energiegebruik in scholen*

Ik hecht zeer veel belang aan een ambitieus energiebeleid voor scholen. Sinds januari 2008 moeten alle bouwaanvragen voor nieuwe scholen voldoen aan de E70-norm. Uit een studie van het Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf (WTCB) blijkt namelijk dat de E70-norm economisch optimaal is. Een school die voldoet aan de E70-norm is 30% energiezuiniger dan de gangbare E100-norm, waaraan nieuwe gebouwen sinds 1/1/2006 moeten voldoen. De extra investeringskost om de E70-norm te behalen, wordt hierbij volledig vergoed. Daarnaast stemde de Vlaamse Regering ermee in om bij wijze van pilootproject 25 scholen volgens de passiefhuisstandaard te bouwen. Passiefscholen gaan nog veel verder dan E70-scholen. Ze zijn zo energiezuinig dat ze bijna geen verwarming meer nodig hebben. De meerkosten als gevolg van passiefbouwen worden volledig gesubsidieerd. Voor deze pilootprojecten maak ik een budget van 21 miljoen euro vrij.

Ook voor bestaande schoolgebouwen besteed ik de nodige aandacht aan een rationeel energiegebruik. Om het REG-beleid in de scholen en centra verder te stimuleren, vroeg ik de scholen om de verwarmingsinstallaties op punt te stellen, een energieboekhouding op te starten en een energie-audit te laten uitvoeren door gespecialiseerde firma's. Voor de uitvoering van het REG-beleid heb ik de scholen of hun scholengemeenschap gevraagd een energiecoördinator aan te duiden. De energiecoördinator coördineert de REG-acties op school en koppelt terug naar de schooldirectie en naar de verantwoordelijken voor de gebouwen. Om de directies en de energiecoördinator te ondersteunen, werden een vijftal REG-brochures gepubliceerd, een website "de energievriendelijke school" gelanceerd en werden studiedagen georganiseerd. In aanvulling op deze acties start eind 2008 een praktijkgerichte opleiding "energiecoördinator in scholen". Daarnaast krijgen alle scholen en centra in 2008 een extra folder met een praktijkvoorbeeld over het beter beheren van de verwarmingsinstallatie. Bovendien werd een checklist ontworpen voor het onderhoud van de verwarmingsinstallatie om de scholen te ondersteunen in de gesprekken en onderhandelingen met onderhoudsfirma's. Dit schooljaar verleen ik bovendien financiële steun voor het opstarten van een energieboekhouding. Uit onderzoek blijkt immers dat energieboekhouding in gebouwen jaarlijks een elektriciteits- en aardgasbesparing van 4 à 5% kan opleveren zonder extra investeringen. Er zal hiervoor worden samengewerkt met het Brussels Instituut voor Milieubeheer en de verschillende distributienetbeheerders in Vlaanderen. Voor deze begeleidende energiemaatregelen is op debegroting van 2008 €953.000 voorzien, voor 2009 voorzie ik hiervoor €807.000..

Tot slot voorzie ik steun voor concrete REG-investeringen. In 2006 voorzag ik hiervoor €10.000.000, in 2007 verhoogde ik het budget voor concrete REG-investeringen naar €28.000.000. Omdat deze middelen een onverhoopt succes kennen en we alle kansen wil aangrijpen om een maximale energiebesparing te realiseren, besliste ik om in 2008 het bedrag voor REG-investeringen op te trekken tot € 50.000.000. De scholen kunnen deze subsidies gebruiken voor concrete energiebesparende investeringen zoals energiezuinige verwarming, energiezuinige verlichting,

vloerisolatie, muurisolatie, dakisolatie, verbeterd dubbel glas. In 2009 zal er hiervoor € 25.000.000 worden uitgetrokken.

2.5 Basismobiliteit en het STOP-principe

2.5.1 Leerlingenvervoer basisonderwijs

Uit de evaluatie van het experiment 'netoverstijgend leerlingenvervoer' in negen gemeenten (schooljaar 2006-2007) bleek dat enkel de focus leggen op collectief busvervoer niet ten goede komt aan duurzaam woon-schoolverkeer. Het project 'Netoverstijgend leerlingenvervoer in het basisonderwijs' werd daarom omgebouwd tot het programma 'Duurzaam naar School'. Dit programma bestaat uit twee delen: een basisluik waarbij de nadruk ligt op stappen en trappen, en een optioneel luik met leerlingenvervoer. Leerlingenvervoer wordt alleen maar gesubsidieerd als de gemeente ook het basisluik realiseert.

Dit schooljaar start het basisluik van het programma 'Duurzaam naar School' in 76 gemeenten. Al deze gemeenten hebben - op vrijwillige basis en in samenwerking met de scholen op hun grondgebied - een actieplan ingediend. Dat bestaat uit een organisatorisch, een sensibiliserend, een educatief en - optioneel - een creatief luik om stappen en trappen in het woon-schoolverkeer te bevorderen. De Vlaamse overheid subsidieert integraal de door de gemeenten ingediende actieplannen. Daarvoor is € 2.050.625 op de begroting 2008 uitgetrokken. Op 28 september 2008 werd een nieuwe instapperiode geopend. Daarbij krijgen alle Vlaamse gemeenten tot 19 december 2008 de mogelijkheid een aanvraag voor het schooljaar 2009-2010 in te dienen.

Gemeenten die overstappen van het experiment 'Netoverschrijdend Leerlingenvervoer' naar het optionele luik van 'Duurzaam naar School' konden een aanvraag indienen voor co-financiering vanuit de Vlaamse overheid voor het organiseren van netoverschrijdend leerlingenvervoer. De Vlaamse overheid subsidieert €320 per ingenomen zitplaats op de bus. De subsidies voor het schooljaar 2008-2009 bedragen voor 6 deelnemende gemeenten €267.840.

Alle 76 gemeenten die tijdens het schooljaar 2008-2009 ingestapt zijn in het basisluik kregen de mogelijkheid een studie te laten doorvoeren door de Vlaamse vervoersmaatschappij De Lijn, met het oog op een instap in het optioneel luik (leerlingenvervoer) in het schooljaar 2009-2010. In totaal hebben 12 gemeenten een studie aangevraagd.

Voor 'Duurzaam naar School' is een bedrag van €4.800.000 voorzien op de begroting van 2009. Dit bedrag is bestemd voor de subsidies van het basisluik en het optioneel luik voor het schooljaar 2009-2010.

2.5.2 Herziening regelgeving leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs

Met Onderwijsdecreet XVIII kreeg de organisatie van het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs een reglementair kader. Dat kader moet nu geconcretiseerd worden in een uitvoeringsbesluit. Uiteraard moet deze regeling worden afgestemd op het leezorgkader, van zodra de nieuwe regelgeving betreffende leezorg van kracht is. De nieuwe regeling zal van toepassing zijn vanaf 1 september 2010.

Tijdens het schooljaar 2008-2009 organiseren we vergaderingen met alle schooldirecties van het buitengewoon basisonderwijs en De Lijn. Het is de bedoeling voor alle scholen van hetzelfde net die

hetzelfde type organiseren, ophaalgebieden voor leerlingenvervoer op basis van gemeentegrenzen af te bakenen. In september 2007 werd de Commissie Leerlingenvervoer Buitengewoon Onderwijs (CLBO) heropgestart. Die commissie vergadert vijf maal per jaar en wanneer de noodzaak zich voordoet. Ze adviseert praktische oplossingen bij concrete vervoersproblematieken en geeft tevens advies bij de verdere uitbouw van de hertekening van het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs.

De duur van de ritten in het leerlingenvervoer worden verder beperkt. De Lijn streeft een maximum van 220 minuten per dag na. Ook de volgende jaren zal De Lijn meer middelen krijgen om het aantal ritten uit te breiden en zo de duur ervan te beperken. Hoe meer ritten, hoe groter de behoefte aan busbegeleiding. Op bussen met uitsluitend type 3 leerlingen bvb., hebben we meerdere busbegeleiders nodig. We moeten daarmee in de onderwijsbegroting rekening houden.

Voor een heldere communicatie over het recht op leerlingenvervoer werd op 1 juni 2008 een coördinatiepunt leerlingenvervoer opgericht binnen het Departement Onderwijs en Vorming. Dit coördinatiepunt behandelt alle vragen van ouders over leerlingenvervoer, ook de vragen die aan De Lijn gericht zijn. Verder bepaalt het voor iedere nieuwe leerling in het buitengewoon onderwijs het recht op collectief leerlingenvervoer. Dit schooljaar wordt die dienstverlening verder uitgebouwd. Zo wordt er samen met De Lijn werk gemaakt van een internettool. Die berekent welke de dichtstbijzijnde school is voor een leerling en naar welke school deze leerling bijgevolg kan vervoerd worden. De tool is gebaseerd op het systeem waarmee De Lijn routes voor bussen uittekent.

Voor de opleiding van busbegeleiders hebben we structureel in €200.000 voorzien. Dit komt de kwaliteit van de busbegeleiding zeker ten goede. We zorgden ervoor dat regulier tewerkgestelde busbegeleiders tijdens de vakantiemaanden juli en augustus van een bestaanszekerheidsvergoeding konden genieten. We werken aan een besluit met garanties op een contract van onbepaalde duur, met doorbetaling van het loon tijdens de schoolvakanties. Tegen het einde van 2008 zal het statuut voor de busbegeleiders rond zijn. Gekoppeld aan dat statuut, zullen de scholen een hogere toelage ontvangen. Hiervoor wordt voorzien in een budget van €2.800.000 op jaarbasis.

2.6 Brussel, de Vlaamse Rand en taalgrensgemeenten

2.6.1 Brussel

In Brussel wil ik met de bijkomende inschrijvingsvoorwaarde voor het eerste jaar lager onderwijs (zie verhogen deelname aan het onderwijs van alle kleuters) ouders ertoe aanzetten vroeg genoeg te kiezen voor het Nederlandstalig onderwijs. De engagementsverklaring die ik wil invoeren in het volledige leerplichtonderwijs vraagt van ouders bovendien een positieve houding tegenover het Nederlands als onderwijstaal van hun kind(eren). Ik vind het zeer belangrijk anderstalige ouders van leerlingen in het basis- en secundaire scholen meer en beter te betrekken bij de school van hun kinderen en dat die ouders meehelpen de taalvaardigheid Nederlands van hun kinderen te verbeteren. Om die taalvaardigheid te verbeteren moet ook een voldoende aanbod van Nederlandstalige activiteiten buiten de school en buiten de schooltijd worden voorzien. Scholen worden zo aangezet om samenwerking aan te gaan met Nederlandstalige buitenschoolse initiatieven. Anderstalige ouders zullen op die manier uitdrukkelijk worden aangezet hierop positief in te spelen.

Voor de leerlingen die van thuis uit Franstalig zijn, is de verplichting Frans te leren in de basisschool weinig doeltreffend. Momenteel bereid ik dan ook een maatregel voor die de basisscholen niet langer verplicht elk kind vanaf het derde leerjaar Frans te onderwijzen. De scholen kunnen de ruimte die vrij komt gebruiken om extra Nederlands te geven aan Franstalige leerlingen en te werken aan de problemen die zij bij het leren van Nederlands ondervinden. Nederlandstalige leerlingen krijgen verder

het sterk pakket Frans mee, wat hun troeven in Brussel en daarbuiten versterkt. Als we de leerresultaten van alle leerlingen willen verbeteren, moeten we differentiëren en ze niet allemaal in hetzelfde bad gooien.

De VGC heeft een onderzoek uitbesteed naar het aanbod van basisonderwijs. Op basis van dat onderzoek zal een plan worden uitgewerkt om mogelijke tekorten in het aanbod weg te werken.

Het beroepsgericht onderwijs en de afstemming daarvan op de beroepswereld verlopen in Brussel in een institutioneel complexe omgeving. De Brusselse Hoofdstedelijke Regering, Actiris en de scholen van het Franstalig onderwijs zijn daarin de partners waarmee ik - samen met de Nederlandstalige scholen en de sociale partners - tot werkbare afspraken wens te komen. De actiepakketten van de Competentieagenda mobiliseren iedereen om talenten te ontdekken, te ontwikkelen en in te zetten. Ik reken erop dat de sociale partners rekening houden met het Nederlandstalig onderwijs in Brussel om de doelen van de Competentieagenda te verwezenlijken.

Het RTC Vlaams-Brabant is ook verantwoordelijk voor het Brussels Gewest. Momenteel brengt dat RTC de lokale noden in kaart. Het deel van de provincie Vlaams Brabant in de rand rond Brussel is immers een gebied waar Brusselse werkzoekenden aan de slag kunnen. Een eerste concrete verwezenlijking binnen het domein bouw is de voorbereiding van een opleiding voor systeembekisting bij het Koninklijk Technisch Atheneum Sint-Agatha-Berchem. Het RTC Vlaams Brabant zal in de uitrusting daarvoor voorzien. Specifiek voor het secundair onderwijs wil ik de programmatieprocedure versoepelen, zodat sneller kan worden ingespeeld op vastgestelde lacunes in het onderwijsaanbod.

Er zal worden geëxperimenteerd met het uitwerken van een leerlingendossier dat de leerling van in het basisonderwijs naar het secundair onderwijs volgt. De vaak moeizame overgang moet hiermee worden vergemakkelijkt, vooral wanneer er problemen zijn met het beheersen van de onderwijstaal. Een werkgroep zal pistes uitwerken om de eerste graad van het secundair onderwijs te verbreden. De band met het basisonderwijs moet versterkt worden door meer integratie van de vakken in bredere leergebieden. Op die wijze wordt de leerling met minder verschillende leerkrachten geconfronteerd en kunnen de leraren binnen hun bredere opdracht altijd ook ‘taalleraar’ zijn.

Vanaf 1 september 2009 zullen leraren die in Brusselse scholen al enige tijd les geven een financiële tegemoetkoming krijgen. Ze behouden die premie zo lang ze werkzaam blijven in het Brussels onderwijs.

De onderwijstaalexamens worden hervormd. Ze krijgen een modulaire opbouw en de principes van EVC zullen erop van toepassing zijn. Ik ben van plan de niveaus van veronderstelde taalkennis af te stemmen op bestaande Europese standaarden. Logischerwijze zal dan elke manier waarop dat niveau van taalkennis wordt aangetoond volstaan en zal het taalexamen niet de enige mogelijke weg zijn.

Op 1 september 2008 ging het nieuwe Onderwijscentrum Brussel van start. Om meer helderheid en transparantie te brengen in het aanbod van de verschillende organisaties die het Nederlandstalig onderwijs in Brussel ondersteunen, besloot de VGC ze samen te brengen in één structuur. Het Onderwijscentrum Brussel bundelt Taalvaart, Bits2, Nascholingscentrum, Leermiddelencentrum en Schoolopbouwwerk. Vanaf 1 januari 2010 zal Voorrangbeleid Brussel ook deel uitmaken van dat centrum. Ondertussen blijft het voortbestaan als afzonderlijke vzw.

2.6.2 Vlaamse Rand en taalgrensgemeenten

Sinds 1 september 2006 werden de bijkomende lestijden taalvaardigheid substantieel verhoogd en uitgebreid tot alle 19 gemeenten van de brede Vlaamse Rand. Voordien werden die lestijden slechts beperkt en projectmatig toegekend aan de Nederlandstalige basisscholen in de faciliteitengemeenten met veel anderstalige leerlingen. Op 1 september 2008 ging een nieuwe cyclus van start. Naar analogie met de GOK-middelen kennen we de aanvullende lestijden nu toe voor een periode van drie

schooljaren: 116 van de 130 scholen krijgen verder de ruimte hun taalvaardigheidsonderwijs vorm te geven.

In Vilvoorde investeren we in de proeftuin 'Taalachterstand wieden in de Rand' waaraan zowel de scholengemeenschap van het gemeenschapsonderwijs als die van het katholiek onderwijs meewerken. Er werd een gemeenschappelijke visie rond taalbeleid op school uitgewerkt, die vertaald werd in jaarplannen. We leveren ook extra inspanningen voor het schoolopbouwproject SOEK (Schoolpoort op een Kier) dat meer ouders wil betrekken in de basisscholen.

Sinds 1 september 2006 is een ondersteuningsstructuur die de PBD's gezamenlijk hebben opgezet operationeel. Die helpt de basisscholen om expertise uit te bouwen in het omgaan met anderstalige leerlingen. We besteden €1.437.000 voor die ondersteuning. Momenteel loopt een evaluatie van de werking ervan, die tegen 2010 zal afgerond zijn. De provincie Vlaams-Brabant leverde voordien inspanningen voor het basisonderwijs. Zij heroriënteerde de beschikbare budgetten sinds 2007 naar de ondersteuning van het secundair onderwijs.

De onderwijstaalwetexamens voor de Rand- en taalgrensgemeenten worden eveneens geactualiseerd. De regeling voor het tweedetaalonderwijs in de Nederlandstalige scholen zal - net zoals in Brussel - worden aangepast om een meer differentiatie in de taallessen mogelijk te maken.

Om het probleem van de onderwijsinspectie, de eindtermen, de leerplannen en de ondersteuning door een Vlaams CLB in de Franstalige scholen op te lossen, werd vorig jaar in het Vlaams Parlement een voorstel van decreet ingediend. Het decreet werd in het Vlaams Parlement gestemd. Ondertussen werd al een tweede belangenconflict over dat decreet aanhangig gemaakt.

Een aantal Nederlandstalige ouders uit Komen hebben de gemeente en de Franse Gemeenschap gevraagd om - in toepassing van de onderwijstaalwet - een Nederlandstalige basisschool te erkennen en te subsidiëren. Het is nog niet duidelijk of de Franse Gemeenschap bereid is daarop in te gaan.

Voor de initiatieven in de Vlaamse rand en de taalgrensgemeenten voorzie ik op jaarbasis €4.110.000.

2.7 Hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

2.7.1 Basisdecreet hoger onderwijs

De voornaamste knelpunten binnen de huidige regelgeving op het hoger onderwijs werden met de verschillende onderwijsactoren besproken binnen een werkgroep van de VLOR. Vervolgens werd een werktekst voorbereid, die uitvoerig werd besproken in verscheidene fora en bijgeschaafd. Het is de bedoeling het voorontwerp van het Basisdecreet hoger onderwijs in het najaar van 2008 te laten goedkeuren door de Vlaamse Regering. In het voorjaar van 2009 zal het aan het Vlaams Parlement worden voorgelegd. Het decreet zal in werking treden vanaf het academiejaar 2009-2010.

Het voorontwerp van het Basisdecreet hoger onderwijs is een coördinatie van negen decreten op het hoger onderwijs. Enkel de bepalingen rond personeel en financiering worden nog niet gecoördineerd. Dat zal in een later stadium gebeuren. Daartoe is een coördinatieopdracht opgenomen in het voorontwerp. Het voorontwerp gaat echter verder dan een loutere coördinatie. De bestaande regelgeving wordt met het oog op transparantie en overzichtelijkheid op diverse punten aangepast. In dat basisdecreet moet ook de integratie van de VIIR en de VLHORA opgenomen worden.

2.7.2 *Rationalisatie van het hogeronderwijsaanbod*

In februari 2008 leverde de Ministeriële Commissie ‘Optimalisatie en rationalisatie van het hoger onderwijslandschap en –aanbod’ haar eerste rapport op. Daarin staan een aantal concrete aanbevelingen. Zo adviseert de Commissie ondermeer een tijdelijke stilstand voor het organiseren van nieuwe opleidingen, stelt indicatieve normen voor de rationalisatie van de bacheloropleidingen voor en kiest voor een duidelijke binaire structuur voor het hoger onderwijs, met een integratie van de academische opleidingen van de hogescholen in de universiteiten. Het werk van de Commissie is - zoals zij zelf aangeeft - hiermee nog niet afgerond. Ik heb de Commissie dan ook belast met een vervolgoopdracht. Tegen het einde van het jaar verwacht ik een tweede rapport waarin onder meer de volgende elementen moeten aan bod komen:

- een duidelijk rationalisatiekader voor de masteropleidingen;
- een bijkomend advies over een aantal gevolgen van de ‘integratie’ van de academische opleidingen van de hogescholen in de universiteiten zoals de positie van de professionele bacheloropleidingen, het profiel van de geacademiseerde opleidingen binnen de universiteiten, de rol van de associaties in het nieuwe landschap, de overdracht van het personeel naar de universiteiten;
- de verdere concretisering van de rationalisatieplannen en de voorgestelde normen.

Momenteel werken - onder supervisie van de Commissie - verschillende werkgroepen rond deze thema’s. Ik heb de intentie om - op basis van het rapport van de Commissie - nog in deze legislatuur het principe van de voorgestelde ‘integratie’ decretaal te verankeren. Voor de rationalisatie van het opleidingsaanbod wordt vanaf het begrotingsjaar 2008 jaarlijks € 5.000.000 bijkomende middelen uitgetrokken.

2.7.3 *Academisering van de hogeschoolopleidingen van twee cycli*

Op 15 september 2008 heeft de Erkeningscommissie mij haar voorlopig evaluatierapport over voortgang van de academisering overhandigd. De commissie analyseerde de evaluatierapporten die de associaties hebben ingediend en ging ook bij elke associatie op bezoek. De associaties stelden hun rapporten op op basis van de voortgangsrapporten ingediend door de opleidingen, een evaluatie van de voortgang die nog nodig is om de generieke kwaliteitswaarborgen van een academische opleiding te realiseren en een evaluatie gemaakt van het lopende onderzoeksbeleid en de onderzoeksorganisatie van elke hogeschool. De rapporten van de associatie bevatten ook een toelichting bij hun respectieve rol in het onderzoeksbeleid van de partners van de associatie (gezamenlijk systeem van kwaliteitsbewaking, samenwerking op het vlak van valorisatie van de onderzoeksresultaten, ...). De associaties kregen vanaf 15 september 30 dagen tijd om te reageren op het voorlopige rapport. Daarna zal het definitieve rapport opgeleverd worden.

2.7.4 *Hoger kunstonderwijs*

Op 19 maart 2008 publiceerde ik de discussienota “Hoger Kunstonderwijs in Vlaanderen: een toekomst in een academisch en professioneel perspectief”. De VLOR bracht hierover een advies uit in juni 2008. In het kader van de rationalisatie van het hoger onderwijs buigt een werkgroep zich nu over de problematiek van het hoger kunstonderwijs in Vlaanderen. Die werkgroep zal een aanzet geven tot een meer rationele ordening van het aanbod van opleidingen en afstudeerrichtingen in het hoger kunstonderwijs in Vlaanderen en deze aftoetsen met de hedendaagse noden binnen de cultuur- en kunstsector zelf. De resultaten van de werkgroep worden meegenomen in het voorontwerp van het Basisdecreet Hoger Onderwijs. Om de voorbereiding van doctoraten in de kunsten te stimuleren en zo tot de expertiseontwikkeling bij te dragen, wordt vanaf 2009 in een krediet van €300.000 voorzien

2.7.5 *Kwaliteitszorg en ranking*

Het Onderwijscomité van de OESO zal een haalbaarheidsstudie met betrekking tot het ‘Assessment of Higher Education Learning Outcomes’ (AHELO) uitvoeren. Doel is te kijken of het mogelijk is de leerresultaten van opleidingen in het hoger onderwijs op een internationaal vergelijkende wijze te evalueren. Op die manier kunnen de hogescholen en universiteiten een beter zicht krijgen op hun eigen onderwijsperformantie en kan er aan studenten en de beroepswereld betere informatie worden gegeven over wat studenten bij hun afstuderen kennen en kunnen. De uitkomsten van de testen bieden de instellingen een instrument voor ontwikkeling en verbetering. De haalbaarheidsstudie omvat vier luiken:

- de ontwikkeling van testen voor het evalueren van generieke skills;
- de ontwikkeling van testen voor het evalueren van domeinspecifieke leerresultaten, nl. ingenieur en economie;
- de ontwikkeling van een instrument om de toegevoegde waarde van hoger onderwijs te meten;
- meer indirecte indicatoren van hoger onderwijskwaliteit;
- verdere ontwikkeling van de CHE-ranking methodologie van het Duitse Centrum für Hochschulentwicklung (CHE).

Samen met Nederland dienden we een voorstel in voor deelname aan deze haalbaarheidsstudie, meer bepaald aan het luik van de ontwikkeling van testen voor het evalueren van de domeinspecifieke leerresultaten in de economie en de indicatoren van onderwijskwaliteit. De haalbaarheidsstudie loopt tot einde 2010. Daarnaast zal het Departement Onderwijs en Vorming ook deelnemen aan het CHERPA (European Consortium for Higher Education and Research Performance Assessment). Dat consortium bestaat uit het Centrum voor Wetenschaps- en Technologiestudies (CWTS) van de Universiteit Leiden, het CHE in Gütersloh, het Centre for Higher Education Policy Studies (CHEPS) van de Universiteit Twente en het Steunpunt Onderzoeks- en Ontwikkelingindicatoren (SOOI) van de Katholieke Universiteit Leuven. Het CWTS is de trekker van het consortium. De doestelling van het consortium is het ontwikkelen en toepassen van databestanden en indicatoren om de prestaties van het Europese hoger onderwijs in de drie hoofdtaken onderwijs, onderzoek en kennis toevoering te meten. Het wil een Europees alternatief bieden voor de rankingsystemen die meestal slechts een beperkt aantal indicatoren gebruiken en vooral op onderzoek gericht zijn.

Op vraag van het Comité van Ministers zal de NVAO pilots uitvoeren om de ontwerpen van nieuwe accreditatiekaders te toetsen. Het gaat dan om instellingsaudits en om visitaties van opleidingen (beperkte beoordeling van opleidingen na een positieve instellingsaudit). De uitkomsten zullen bepalend zijn voor de vormgeving van het accreditatiestelsel na de afronding van de eerste ronde.

2.7.6 *Wetenschappelijk onderzoek*

CARRIÈRES IN ONDERZOEK AAN DE UNIVERSITEITEN

Met het oog op het versterken van de internationale aantrekkelijkheid van een onderzoeks carrière aan Vlaamse universiteiten krijgen de universiteiten de mogelijkheid op het niveau van docent ‘tenure track posities’ te creëren. Die posities zijn tijdelijke aanstellingen die uitzicht bieden op een vaste aanstelling in de graad van hoofddocent. Via het Bijzonder Onderzoeksfonds (BOF) worden er extra middelen vrijgemaakt om het aantal ‘tenure track posities’ te verhogen. Zo kan het aantal benoemingen van zelfstandig academisch personeel (ZAP) aan de universiteiten structureel verhogen.

KWALITEITSZORG IN ONDERZOEK

Op 18 juli 2008 keurde de Vlaamse Regering het ontwerpbesluit voor de BOF's aan de universiteiten principieel goed. Daarin worden de parameters voor de verdeling van de BOF's uitgebreid en de voorschriften opgenomen om het Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand (VABB) voor de Sociale en Humane wetenschappen te ontwikkelen en te onderhouden. De publicaties die in dat bestand verwerkt zijn, zullen eveneens meetellen om de BOF-verdeelsleutel te berekenen. Eenmaal het VABB operationeel is zal de dekkingsgraad van de wetenschappelijke output van Vlaamse onderzoekers in de BOF-verdeelsleutel ruimschoots aanvaardbaar zijn. Door rekening te houden met de impact van het wetenschappelijk tijdschrift waarin wordt gepubliceerd, wordt excellentie in het onderzoek bevorderd. Het aantal onderzoekers in brede zin wordt als parameter opgenomen in de BOF-verdeelsleutel. Dit aantal wordt in belangrijke mate bepaald door het succes van de universiteiten in het verwerven van externe onderzoeksmiddelen.

2.7.7 *Uitvoering cao II hoger onderwijs*

Het Vlaamse Onderhandelingscomité is belast met de uitwerking van nadere richtlijnen voor de besteding van de middelen van het Vormingsfonds Hoger Onderwijs en voor de evaluatie van de bereikte resultaten.

Dit werkjaar zal de VLIR een vergelijkende studie van de lonen en de financiële arbeidsvoorwaarden van universiteitsprofessoren uitvoeren om na te gaan of en in welke mate deze competitief zijn. Voor die studie werd in 2008 in €25.000 voorzien.

In uitvoering van de CAO II – Hoger onderwijs heeft het College van Regeringscommissarissen de evaluatieprocedures van de universiteiten en hogescholen geëvalueerd. De resultaten zullen besproken worden in het Vlaams onderhandelingscomité voor het hoger onderwijs.

2.7.8 *Opleiding van imams*

Het Centrum voor Migratie en Interculturele Studies van de Universiteit Antwerpen stelde vast dat de uitbouw van een volwaardige academische opleiding voor imams in Vlaanderen op korte termijn niet haalbaar is. Hun rapport dat tot stand kwam na een uitgebreide consultatie van een brede groep deskundigen uit zowel de universitaire wereld als de diverse moslingemeenschappen, stelt een stappenplan voor. In een eerste fase stellen zij een postuniversitaire, modulaire opleiding in islamitische studies van 60 ECTS-studiepunten (ECTS staat voor European Credit Transfer System) voor met zowel een theologische als een maatschappelijke inhoud. Daarnaast pleiten ze ervoor om een specifiek vormingsprogramma te voorzien voor imams en bedienaars van de islamitische eredienst die niet beschikken over een diploma hoger onderwijs en een inburgeringstraject moeten volgen. Dat vormingsprogramma geeft toegang tot de academische opleiding in islamitische studies.

Ik heb de onderzoekers gevraagd het stappenplan concreet uit te werken door per opleidingsonderdeel een beknopte omschrijving te geven van de inhoudelijke contouren, de onderwijskundige aanpak en indicaties te geven van handboeken en van basisliteratuur. Dit impliceert ook de concrete uitwerking van het vormingsluik. Daarnaast vroeg ik hen een voorstel van concrete invulling van de organisatorische structuur uit te schrijven. Deze bijkomende opdracht, waarvoor ik € 50.000 heb uitgetrokken, loopt van 1 september 2008 tot 30 april 2009.

2.8 *Internationalisering*

2.8.1 *Opvolgingsconferentie van het Bolognaproces*

Op 28 en 29 april 2009 organiseren de Beneluxlanden in Leuven en Louvain-la-Neuve de opvolgingsconferentie voor de onderwijsministers in het kader van het Bolognaproces. Het is dan tien jaar geleden dat de Europese onderwijsministers in Bologna beslisten een Europese Hogeronderwijsruimte vorm te geven. Tijdens de conferentie van volgend jaar zullen de krijtlijnen voor het Bolognaproces in het volgende decennium worden uitgetekend¹³. Hoog op de agenda staan de uitdagingen van globalisering en de demografische ontwikkelingen in Europa. Dat er op het vlak van internationale erkenning van diploma's, mobiliteit en gelijke onderwijskansen onvoldoende vooruitgang werd geboekt, zal de ministers aanzetten concretere en meetbare doelstellingen te formuleren.

In uitvoering van het Bergen en London communiqué zullen Vlaanderen en Nederland nagaan of het Vlaamse en het Nederlandse kwalificatieraamwerk van hoger onderwijs overeenstemmen met het Europese kwalificatieraamwerk voor hoger onderwijs. Een internationaal samengestelde commissie zal hiertoe aangezocht worden.

2.8.2 *Belgisch voorzitterschap*

Het tweede semester van 2010 is België voorzitter van de Europese Raad. Tijdens het voorzitterschap zal de Vlaamse Gemeenschap de coördinatie voor Onderwijs verzorgen. In 2010 loopt het Lissabonproces af en wordt de globale strategie van de Europese Unie voor het volgende decennium - 2010-2020 - vastgelegd. De Vlaamse minister bevoegd voor onderwijs zal dit belangrijke dossier moeten finaliseren. Daarom gaf ik mijn administratie de opdracht de voorbereiding van het Belgisch voorzitterschap nu al aan te vatten.

2.8.3 *Evaluatie van het verdrag van de transnationale Universiteit Limburg (tUL)*

Het verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Vlaamse Gemeenschap over de tUL werd op 18 januari 2001 ondertekend. De respectieve regeringen hebben dit jaar een gezamenlijke commissie ingesteld die de realisatie van de vooropgezette doelstellingen moest evalueren.

Na die evaluatie sloot ik een overeenkomst met de tUL om het project 'A Statute for transnational interuniversity collaboration in Europe' uit te werken. Die studie zal nagaan hoe andere landen vergelijkbare problemen oplossen en op Europees niveau een regeling kan uitgewerkt worden. Het eindrapport van deze studie is gepland voor eind juni 2009. Voor de uitvoering van die opdracht is dit jaar in €75.000 voorzien.

¹³ Eind 2008 zullen de papers van de internationale onderzoekers van het congres dat doorging in Gent in mei 2008 gepubliceerd worden in het boek 'Mapping the future of the European Higher Education Area'

2.8.4 *Samenwerking met Unicef*

Voor de uitvoering en coördinatie van enkele driejaarlijkse onderwijsprojecten (2008- 2011) stelde ik een bedrag van €2.500.000 per jaar ter beschikking van Unicef. De projecten rond het thema ‘Child Friendly Schools’ zijn in maart 2008 van start gegaan in India, Malawi en Mozambique. Het project in India is een vervolg op het pilootproject dat liep van 2006 tot 2008 in Koraput (deelstaat Orissa), de twee andere projecten zijn nieuw. De concrete uitvoering van de projecten gebeurt door de lokale overheid met de hulp van Unicef. Ieder jaar wordt een evaluatie gemaakt en een jaarplanning ingediend. In het partnerschapsakkoord werd ook voorzien dat Unicef België instaat voor de sensibilisering en bewustmaking voor de problematiek in Vlaanderen.

2.8.5 *Ondersteuning project hoger onderwijs Mozambique*

Naast het project met Unicef in Mozambique, wil ik de samenwerking met dit land ook op andere vlakken intensifiëren. Daarom zal eind 2008 een project van start gaan aan de Eduardo Mondlane Universiteit. De doelstelling is de hervorming van de artsenopleiding aan deze universiteit te ondersteunen, zowel financieel als op het vlak van expertise. Er wordt daarvoor een budget van € 500.000 voorzien. De Universiteit Gent zal de Vlaamse partner zijn in dit project.

3 Uitvoering moties en resoluties van het Vlaams Parlement

3.1 Nieuwe moties en resoluties

In het voorbije werkjaar werden twee moties aangenomen door het Vlaams Parlement:

- Met redenen omklede motie (2007-2008) tot besluit van de op 25 oktober 2007 door mevrouw Kathleen Helsen in commissie gehouden interpellatie tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de informatiecampagne betreffende de nieuwe reglementering inzake school- en studietoelagen.
- Motie van aanbeveling tot besluit van het in commissie gehouden debat over de beleidsbrief Onderwijs en Vorming. Beleidsprioriteiten 2007-2008 1404 (2007-2008) - Nr 5.

3.1.1 Informatiecampagne school- en studietoelagen

1° We stelden een communicatieplan op om tegemoet te komen aan de in deze motie geformuleerde bekommernissen.

2° Het papieren aanvraagformulier werd eenvoudiger en begrijpelijker gemaakt op basis van suggesties en voorstellen van intermediaire partners.

3° en 4° De afdeling Studietoelagen heeft partnerschappen gesloten met verschillende organisaties, intermediair betrokkenen, om een zo groot mogelijke doelgroep te bereiken en het aantal online aanvragen te doen toenemen.

Tijdens de Ronde van Vlaanderen voor het basisonderwijs en het secundair onderwijs lichtten we de scholen in over de rol die ze naar de ouders toe kunnen opnemen. Tijdens de ronde werd ook het digitaal systeem van aanvragen toegelicht en werden kaartlezers verspreid om digitaal aanvragen ook via de school mogelijk te maken. Vanaf de tweede helft van augustus werd campagnemateriaal (folder, meertalige affiche) verspreid naar scholen, CLB's, gemeentebesturen, bibliotheken, vakbonden, OCMW's, integratiecentra, Verenigingen waar armen het woord nemen, LOP's die op hun beurt het materiaal verdelen via hun lokale partners. Ook de aanvraagformulieren worden aan deze organisaties bezorgd.

De afdeling studietoelagen besteedde de laatste twee jaar veel aandacht aan het uitbouwen van partnerschappen met o.a. de LOP's, het VVSG, OCMW's. De afdeling schakelt het netwerk van de LOP's in haar communicatie en dienstverlening in. Het LOP Gent fungeert als proeftuin. Ze verzorgde ook vorming voor de LOP's, de vakbonden en de Vereniging waar armen het woord nemen. Ook de OCMW's krijgen opfrissingscursussen in het najaar 2008.

3.1.2 Uitvoering beleidsbrief 2007-2008 (motie van aanbeveling)

De diverse wijzen waarop met die motie werd rekening gehouden, komen in diverse onderdelen van deze beleidsbrief aan bod. Het onlosmakelijke verband tussen gelijke kansen en kwaliteit loopt als een rode draad doorheen het gevoerde beleid cf. de tienkamp.

3.2 *Eerdere moties en resoluties*

In de beleidsbrief 2007-2008 ging ik in op de uitvoering van de moties en resoluties die eerder tijdens deze legislatuur werden aangenomen:

- Motie van aanbeveling nr. 989 (2006-2007) over de beleidsprioriteiten in de beleidsbrief Onderwijs en Vorming. Beleidsprioriteiten 2006-2007 van mevrouw Anissa Tamsamani, de heren Dirk De Cock en Gilbert Van Baelen, mevrouw Monica Van Kerrebroeck en de heer Kris Van Dijck.
- Met redenen omklede motie nr. 1060 (2006-2007) over het dreigende tekort aan Vlaamse Huisartsen van de heer Dirk De Cock, de dames Kathleen Helsen en Stern Demeulenaere en de heer Ludo Sannen tot besluit van de op 11 januari 2007 door de heer Erik Tack in commissie gehouden interpellatie tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming.
- De resolutie nr. 741 van de dames Anissa Tamsamani, Monica Van Kerrebroeck en Marleen Vanderpoorten, de heren Kris Van Dijck en Joris Vandenbroucke en mevrouw Kathleen Helsen over de verbetering van de vertegenwoordiging van allochtonen in het onderwijzend personeel.
- De met redenen omklede motie nr. 722 van mevrouw Marleen Vanderpoorten, de heren Jos De Meyer, Gilbert Van Baelen en Robert Voorhamme en mevrouw Kathleen over het tekort aan praktijkleraars in het TSO en over het tekort aan leerkrachten praktijkvakken in het TSO en BSO.
- De met redenen omklede motie nr. 508 van mevrouw Anissa Tamsamani en de heren Gilbert Van Baelen, Jos De Meyer, Kris Van Dijck en Joris Vandenbroucke over de plannen voor alternatieve financiering van de schoolinfrastructuur.
- De resolutie met nr. 461 van de heer Jos De Meyer, mevrouw Marleen Vanderpoorten, de heren Ludo Sannen en Kris Van Dijck en mevrouw Monica Van Kerrebroeck – over een voorkeepsrecht voor scholen.

3.2.1 *Uitvoering beleidsbrief 2006-2007 (uitvoering motie nr. 989)*

De diverse wijzen waarop met die motie werd rekening gehouden, komen in diverse onderdelen van deze beleidsbrief aan bod.

3.2.2 *Dreigend tekort Vlaamse huisartsen (uitvoering motie nr. 1060)*

De nieuwe federale minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid heeft de ministers van (hoger) Onderwijs en de ministers van Volksgezondheid van de beide gemeenschappen ontvangen op 21 en 22 mei 2008. De week nadien legden collega Vanackere en ikzelf een ontwerp van standpunt voor aan de Vlaamse Regering. Op 6 juni 2008 bezorgde de Vlaamse Regering haar standpunt over de planning medisch aanbod (contingentering) aan de federale ministerraad. Dat standpunt is opgenomen in de 'Handelingen' van het Vlaams Parlement van 3 juli 2008. De federale Regering heeft akte genomen van het Vlaamse standpunt, maar reageerde nog niet.

Om het beoogde minimumaantal huisartsen te halen, is de voorgestelde regeling in het KB van 12 juni 2008 betreffende de planning van het medisch aanbod absoluut ontoereikend. Er moeten dan ook sterkere garanties komen dat die minimale aantallen daadwerkelijk worden gehaald. De minimale aantallen moeten jaarlijks worden afgedwongen. In het KB moet een duidelijker en niet-vrijblijvend sanctiemechanisme worden ingeschreven, indien die minimale aantallen niet worden bereikt.

In het Vlaams regeerakkoord 2004-2009 spraken we af de problematiek van de contingentering van het aantal artsen nauwlettend op te volgen. Momenteel brengt een federale Werkgroep Artsen van de Planningscommissie Medisch Aanbod het aantal afgestudeerde artsen vanaf de invoering van de contingentering in 2004 tot 2013 in kaart. Op basis van de huidige studentenaantallen verwacht men dat er tegen 2013 in beide gemeenschappen teveel artsen zullen zijn. Nadat de Planningscommissie Medisch Aanbod daarover een advies zal hebben uitgebracht aan de federale minister van Volksgezondheid, wil ik met de nieuwe federale minister van Volksgezondheid een overleg organiseren met de beide gemeenschappen.

3.2.3 Verbetering van vertegenwoordiging van allochtonen bij het onderwijzend personeel (uitvoering resolutie nr. 741)

Zie Expertisenetwerken van de lerarenopleiding.

3.2.4 Tekort praktijkleraars technisch secundair en beroepssecundair onderwijs (uitvoering motie nr. 722)

De voorbije jaren doet zich een algemene krapte voor op de arbeidsmarkt. Daarom plan ik de cumulatieregeling aanzienlijk te verbeteren voor die leraren die bijvoorbeeld een zelfstandige activiteit uitoefenen, zodat het aantrekkelijker wordt om naast een job ook een opdracht in het onderwijs op te nemen. Dit kan voor praktijkleraars extra interessant zijn.

3.2.5 Schoolinfrastructuur (uitvoering motie nr. 508)

Conform de wetgeving overheidsopdrachten, wordt gezocht naar een private partner voor de uitvoering van het DBFM-programma. Zie daarvoor inhaalbeweging voor schoolinfrastructuur.

3.2.6 Voorkooprecht (uitvoering resolutie nr. 461)

In de vorige beleidsbrief werd verwezen naar de bestandsopname “onderwijsinfrastructuur in Vlaanderen”. Die is het resultaat van een bevraging van de toestand van het schoolgebouwenpark door AGION. Daarin wordt ook nagegaan of een inrichtende macht de laatste vijf jaar een al dan niet geslaagd initiatief nam om een gebouw aan te kopen met de bedoeling het als schoolgebouw te gebruiken. Op die manier wil AGION nagaan of aankoopmogelijkheden ten gunste van de scholen kunnen geoptimaliseerd worden. Om een coherent en gefundeerd beleid te kunnen vormgeven, met inbegrip eventueel van instrumenten zoals een voorkooprecht, is het best te wachten op de resultaten van de bestandsopname.

4 Regelgevingslijst

Titel van het initiatief	Betrokken regelgeving	Eventuele wettelijke deadline	Korte samenvatting van de beleidsdoelstellingen	Te doorlopen fases en hun timing	Vereenvoudiging?	Wordt een RIA opgesteld?	Contactpersoon
Decreet lokaal Onderwijsbeleid	Nieuwe regelgeving	Geen	Ondersteuning van het stedelijk onderwijsbeleid	Plenair goedgekeurd VLAPA 21/11/2007		Ja	A. Verhaegen
Decreet kwalificatiestructuur	Nieuwe regelgeving	Geen	Invoering van een raamwerk waarmee alle Vlaamse kwalificaties dmv competenties beschreven kunnen worden	Principieel goedgekeurd VLAREG 18/07/2008 Definitieve goedkeuring VLAREG: 09/01/2009		Ja	M. Scheys
Decreet Onderwijsgebonden Sport	Nieuwe regelgeving	Geen	Regeling voor de Stichting Vlaamse schoolsport	Principieel goedgekeurd VLAREG 18/07/2008 Definitieve goedkeuring VLAREG 21/11/2008		Ja	A. Verhaegen
Decreet betreffende kwaliteit in het	Nieuwe regelgeving met wijzigingen aan het decreet van 17 juli	Geen	Een algemeen kader voor de ondersteuning van en het toezicht op	Principieel goedgekeurd VLAREG		Ja	A. Verhaegen

onderwijs	1991 betreffende inspectie en pedagogische begeleidingsdiensten		de kwaliteit van scholen en CLB creëren	18/07/2008 Definitieve goedkeuring VLAREG 30/01/2008				
Decreet Hoger beroepsonderwijs	Nieuwe regelgeving	Geen	Hoger Beroepsonderwijs krijgt een eigen identiteit en een plaats in de bestaande onderwijsniveaus	Principieel goedgekeurd VLAREG 18/07/2008 Definitieve goedkeuring VLAREG 30/01/2009	Ja		M. Scheys	
Decreet Hogere Zeevaartschool	Nieuwe regelgeving	Geen	Overdracht van inrichtende macht	Principieel goedgekeurd VLAREG 18/07/2008 Definitieve goedkeuring VLAREG 29/11/2008	Ja		N. Vercrusysse	
Basisdecreet hoger onderwijs	Alle bestaande regelgeving betreffende universiteiten en hogescholen	Geen	coördinatie van de bestaande decreten hoger onderwijs en een vereenvoudiging, of actualisering van de bijsturing van de bestaande regels.	Principiële goedkeuring VLAREG 21/11/2008 Definitieve goedkeuring VLAREG 13/03/2009	Ja	X	N. Vercrusysse	

Decreet Leren en Werken	Nieuwe regelgeving	Geen	Optimaal leertraject naar een beroepsgerichte kwalificatie voor elke jongere	Plenair goedgekeurd VLAPA 08/07/2008	Ja	N. Speleers
Decreet financiering leerplichtonderwijs	Nieuwe regelgeving	Geen	Nieuw financieringssysteem voor de werkmiddelen van basis en secundaire scholen op basis van leerlingkenmerken	Plenair goedgekeurd VLAPA 25/06/2008	Ja	L. Van Buyten
Decreet Deeltijds kunstonderwijs	Nieuwe regelgeving Met wijzigingen aan onderwijsdecreet II – Dringende maatregelen	Geen	Uittekenen van leerdoelen en leerroutes Stimuleren van samenwerking tussen academies, scholen en lokale partners	Plenair goedgekeurd VLAPA 09/07/2008	Ja	L. Van Buyten
Decreet leerlingstatuut	Aanvullingen bij het decreet basisonderwijs en onderwijsdecreet II	Geen	rechten & plichten van leerlingen worden verder uitgewerkt o.a. evaluatie en het verhaalrecht tegen uitsluitingen en betwiste einddeliberaties	Zie timing onderwijsdecreet XIX	Ja	N. Speleers
Bekracht. decreten Eindtermen	Nieuwe regelgeving	Geen	Herziening van eindtermen en ontwikkelingsdoelen na een evaluatie	Principiële goedkeuring VLAREG 31/10/2008	Ja	R. Standaert

Decreet Leerzorg	Nieuwe regelgeving	Geen	een nieuw referentiekader voor zorg aan leerlingen met specifieke noden in het gewoon én buitengewoon basis- en secundair onderwijs	Definitieve goedkeuring VLAREG 15/03/2009 Principiële goedkeuring VLAREG december 2008 Definitieve goedkeuring VLAREG 13/05/2009	Ja	L. Van Buyten
Onderwijsdecreet 18	Wijzigingsbepalingen aan de decreten rechtspositie van het personeel en aan niveaudecreten	Geen	Verzameldecreet met bijstellingen aan bestaande regelgeving die in werking treden schooljaar 2008-2009	Plenaire goedgekeurd VLAPA 25/06/2008	Ja	L. Van Buyten
Onderwijsdecreet 19	Wijzigingsbepalingen aan de decreten rechtspositie van het personeel en aan niveaudecreten	Geen	Verzameldecreet met bijstellingen aan bestaande regelgeving die in werking treden schooljaar 2009-2010	Principiële goedkeuring VLAREG 21/11/2008 Definitieve goedkeuring VLAREG 13/03/2009	Ja	L. Van Buyten
Decreet toelatingsvoorwaarde lager onderwijs en engagementsverklaring				Principiële goedgekeurd VLAREG 18/07/2008		

				Definitieve goedkeuring VLAREG 5/12/2008				
--	--	--	--	--	--	--	--	--

Brussel, 29 oktober 2008.

Frank VANDENBROUCKE

viceminister-president van de Vlaamse Regering,
 Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming